

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

Een radiodiscussie: met 't woordje alternatief wordt maar raar gegoocheld

ALTERNATIEF IS EEN typisch mode-woord. Hoorde men het vroeger zelden, de laatste jaren heeft het snel terrein gewonnen. Vooral — politiek terrein! Het woordenboek geeft als betekenis van alternatief als bijvoegelijk naamwoord: afwisselend (inzonderheid de keus latend tussen twee zaken of mogelijkheden, zoals in „Een alternatieve overeenkomst”). Maar ook met betrekking tot de andere van twee mogelijkheden: Een alternatieve overeenkomst. Het zelfstandig naamwoord alternatief wordt thans meestal gebruikt in de zin van: „De andere twee mogelijkheden, die zich voordoen. Zoals in het zinnetje: „Het alternatief van die politiek zou zijn, dat . . .”.

Sedert kort dient zich ook een „alternatieve geneeskunde” aan, een mooi camouflerend woordje, waaronder men zowel de magnetiseur als de piskijker, de naaldenprikker als de iriscopist kan brengen. Het is al eerder in de kolommen van dit maandblad betoogd dat de vele vormen van kwakzalverij telkens nieuwe camouflagecapas nodig blijken te hebben. Een tijdlang was het alles paranormaal wat de klok sloeg, toen kwam met de geuren van veel kruiden de „natuurgeneeswijze” aan bod, nu is het „alternatief”. In werkelijkheid is er niets veranderd, al heeft het woordje „alternatief” wel tot effect, dat men bij dit woordje gemakkelijk aanraking meent te vinden bij alles wat zich graag progressief voelt. In onze tijd van polarisatie weten de kwakzalvers uit welke hoek de wind waait: zij tooien zich met het „progressieve” woord alternatief en te drommel! . . .

Ja, men moet erkennen en het is bijzonder spijtig: deze tactiek heeft wèl tot gevolg dat er groepen zijn die een plotse-linge bereidheid tonen te luisteren naar wat zich aandient als alternatief maar in werkelijkheid niets anders is dan dezelfde slechte stinkende wijn van weleer, nu in een nieuwe zak gegoten. Maar bitter en gevaarlijk blijft ze!

Vier radio-uitzendingen

DE VOORZITTER VAN de Vereniging tegen de Kwakzalverij, arts A. P. N.

de Groot heeft onlangs de alternatieve ballon doorgepriktd tijdens een uitzending van een serie radio-documentaires door de AVRO („Gezondheidszorg in Nederland”, uitgezonden op 11, 16, 18 en 23 december 1975). Hij zei toen o.a. „Alternatief is het verschil tussen twee gelijksoortige dingen. Als U het hebt over twee soorten geneeskunde dan moet de andere soort gelijk zijn aan de normale, algemeen toegepaste geneeskunde. Wat men tegenwoordig zonder verstandelijk nadenken alternatieve geneeskunde noemt is een onbegrepen gebruik van het woord alternatief. Homoeopathie, acupunctuur, iriscopie bijvoorbeeld zijn geen gelijksoortige geneeskunde, ze hebben nog nooit bewezen dat te zijn”.

Aan de verschillende uitzendingen ontlenen wij voorts nog dat in de eerste uitzending de ontwikkeling van de hedendaagse geneeskunde werd geschetst. In 1849 werd de Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Geneeskunst opgericht, in 1865 kwam de Wet op de uitoefening der geneeskunst tot stand. Thorbecke introduceerde toen het woord *arts* in analogie met het Duitse woord *Arzt*. Kenmerkend is dat er tegenwoordig steeds meer specialisten komen; er zijn op het ogenblik 25 specialismen erkend.

Over de positie van de huisarts vertelde dr. Van Rande dat 96 pct is aangesloten bij de vereniging van huisartsen: 4600 leden. De klachten van de patiënten

worden mee bepaald door het functioneren van de patiënt in de maatschappij, diens huiselijke situatie, de woon- en werksituatie. „Ik denk dat het altijd zo geweest is”. De taak van de huisarts is de laatste jaren verzwaaard. Er is een streven tot beperking van de grootte van de praktijk. Nu geldt een aantal van 2600 patiënten als een dagtaak voor een huisarts. „Wij vinden dat te veel”, aldus de heer Van Rande, die een aantal van 2100 patiënten noemde als een dagtaak.

De mens temidden van machines

EEN KRITISCHE ARTS wees er op dat de patiënt heel vaak niet zo gelukkig is met de puur medische zorg, met al die machines om hem heen. Patiënten voelen zich vaak enorm eenzaam doordat de medische zorg in het menselijke vlak tekort schiet. Overigens vond de medicus die hier aan het woord was dit niet iets speciaal verbonden met de geneeskunde: Je vindt eigenlijk overal dat de mens vergeeten wordt. Als oplossing stelde hij voor: We zullen moeten denken wat de patiënt eigenlijk wil. Dat zou er misschien op neer komen, dat meer mensen zouden dood gaan, maar veel mensen zouden gelukkiger zijn. „Je moet je realiseren, dat het gaat om de patiënt, die behoefte heeft aan een babbeltje”. Wat de artsenstop betreft — men moet het toelaten niet overlaten aan een dobbelsteen, maar men moet onderzoeken wie gemotiveerd is.

Dr. B o l, redacteur van Medisch Contact, zei dat men geneeskunst kan defi-

VERVOLG OP BLZ. 2

UW CONTRIBUTIE VOOR 1976

ziet de penningmeester van onze vereniging graag tegemoet op Postgiro 32237 te Amsterdam of op Gemeentegiro Amsterdam K 1672.

• Tien gulden is de minimumcontributie; in verband met de sterke stijging van alle mogelijke kosten zal vrijwillige verhoging zeer op prijs worden gesteld! Dank U!

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

VERVOLG VAN BLZ. 1

niëren als dat wat de arts aan de patiënt doet. Bij de ziekenfondsen hanteert men voor de vaststelling van wat tot het „ziekenfondspakket” moet worden gerekend datgene wat onder beroepsgenoten gebruikelijk is.

Dr. M o g r e e zag in een groepspraktijk het gevaar van vertechnering en vermechanisering in de relatie tussen patiënt en arts. Legt men bij de opleiding meer de nadruk op de arts als maatschappelijk werker, dan kon de medisch-technische kant wel eens in het gedrang komen.

Over jonge brandnetels

EEN APARTE UITZENDING was gewijd aan groepspraktijk en kruisverenigingen, de derde uitzending begon met een damesstem, die verklaarde: „de brandnetel is voor de mens bestemd, want geen dier die de plant aanraakt”. Men begrijpt het: hier was een kruidenliefhebster aan het woord. Jonge brandnetels, zo leerden wij, zijn goed voor bloedarmoede en lenen zich ook voor gebruik als groente.

Dit is kamille . . .

Wat doe je er mee?

Drogen, thee maken voor keelontsteking, mondholte-ontsteking . . .

Daar bleef het bij — de kruidenkenster kreeg niet de kans om meer dan deze onschuldige wetenschap te ventileren.

Van dokter De Groot's verklaring heeft men helaas slechts een klein deel in de uitzending kunnen horen, namelijk zijn veroordeling van het gebruik van het woord alternatief, om er doodgewone kwakzalverij mee te verhullen. Meer aandacht had men besteed aan wat de homeopathische arts P o l d e r m a n had te vertellen over „totale geneeskunde”. Dr. Bol verklaarde, dat men van de uit China overgewaaid acupunctuur hier in Europa nog heel weinig kaas heeft gegeten. En wat de anthroposofie betreft, die ook op het congres over de „randgebieden der geneeskunde” in Zwolle ter sprake was gekomen (zie het novemnummer van ons maandblad) — die gaat uit van een bepaalde mensbeschouwing. Voor de anthroposoof is bijvoorbeeld een kers niet zomaar een rode vrucht met een pit er in, neen, hij denkt ook aan een kersenboomgaard.

Een presentatrice van het programma stelde vast dat „steeds meer mensen naar alternatieve geneeswijzen gaan”. Hoe komt dat?

Bemoeienis is nog geen zorg!!

DOKTER A. P. N. DE GROOT: De vereniging tegen de Kwakzalverij kan er niets aan doen. Een voorlichting van de

zijde van de overheid is in geen honderd jaar aan de orde geweest. De vereniging heeft hier met haar publicaties voorlichting gegeven. Dokter De Groot wees ook op de definitie van kwakzalverij als wetenschappelijk niet verantwoorde gezondheidsbemoeiing en vestigde er in het bijzonder de aandacht op, dat „bemoeienis door onbevoegden géén zorg is”.

Arts Polderman: Als je verantwoord wilt werken moet je toch een basisopleiding hebben. Hij vond het een bezwaar, dat mensen met nobele overwegingen te weinig moeite doen om een achtergrond (van medische kennis) op te bouwen. Er zijn heel wat mensen die maar wat aanrommelen.

Dokter Bol gaf als zijn oordeel te kennen, dat de patiënt tegen de huisarts moet kunnen zeggen, dat hij naar een kwakzalver gaat. Er is een open relatie nodig. „Als je hem (n.l. de patiënt) begeleidt, kun je de kwalijke gevolgen voorkomen”. De heer Bol meende dat de kwakzalverij onder de bevolking leeft. De straffen zijn gering. De staatscommissie die een onderzoek instelde naar de kwakzalverij (en mogelijkheden voor een eventuele erkenning) is al lang uitgestudeerd. En luisteraars, die zich tot kwakzalvers wendden, waarschuwde dokter Bol nog eens: Blijft U goed contact houden met uw huisarts!!

Relatie huisarts — patiënt

IN DE LAATSTE uitzending kwam een vrouw aan het woord, die als suikerpatiënte van haar twaalfde jaar af kennelijk gedurende twintig jaar met zeer veel medici en veel ziekenhuizen had kennis gemaakt. Over ziekenhuizen zei ze: Je bent eerst een stuk papier, zo lijkt het. In r.k. ziekenhuizen, waar veel religieuzen werkten, had ze veel meer menselijkheid ervaren, ook al waren toen de zalen groter.

Aan het slot zei ze nog eens: Met minder diploma's en meer menselijkheid zou je al veel redden. Zij pleitte er voor om vooral te vragen: je moet zélf meedenken, zélf vragen stellen. Met jongere artsen had deze patiënte een beter contact. Oudere artsen namen volgens haar te veel de houding aan van: „Ik weet het”.

Vraag: Waarom durven mensen bij de dokter niet alles te zeggen?

Antwoord: Omdat de dokter al bij voorbaat de indruk geeft dat hij het te druk heeft. Je hebt moed nodig om vragen te stellen. Zoals: Wat slik ik?

Medicus: Er is een enorm mankement in de relatie huisarts — patiënt. Er zijn er die het heel goed doen. De schuld zit aan beide kanten. De dokter moet je zien als een vakman om je lijf te repareren.

W. GOOSKER OVERLEDEN

ENIGE TIJD GELEDEN is overleden de heer J. W. Gosker, hoofd van het internaat van de Nederlandse Politie Academie te Apeldoorn. In de jaren zestig was de heer Gosker gedurende geruime tijd bestuurslid van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. De heer Gosker, die toen inspecteur van politie te Arnhem was, heeft zich vooral verdienstelijk gemaakt door het houden van lezingen waarbij hij in het bijzonder het optreden van paranormale genezers en van allerlei figuren, die het occulte tot hun (winstgevend) werkterrein hadden verkozen aan de kaak stelde. De vereniging is hem dankbaar voor wat hij heeft gedaan tot bestrijding van het sociale kwaad der kwakzalverij. Hij ruste in vrede.

Orthoptist is een para-medisch beroep

HET BEROEP VAN orthoptist heeft onlangs de status gekregen van een paramedisch beroep. Er bestaat een Nederlandse Vereniging van Orthoptisten die thans 172 leden telt. De vereniging werd in 1958 gesticht. Deze vereniging maakt nu ook deel uit van de al negen beroepsverenigingen tellende GOB, de afkorting van het Gezamenlijk Overlegorgaan van Beroepsverenigingen in de gezondheidszorg. De orthoptist werkt op aanwijzing en onder leiding van de oogarts. Hij mag het scheelzien (maar niet het chirurgische deel van de behandeling) behandelen evenals andere stoornissen in de samenwerking tussen de beide ogen.

Beschikking tegen kartel van cosmetica

DE EUROPESE COMMISSIE heeft de distributieregeling verboden die op de Nederlandse markt van cosmetische, parfumerie- en toiletartikelen was ingesteld door de Bomee-stichting, een beroepsvereniging die in Den Haag is gevestigd. Deze vereniging omvat de meeste Nederlandse fabrikanten en alleenverkopers, die hun produkten afzetten via ongeveer tachtig grossiers en enkele duizenden winkeliers, die de voorwaarden van de Bomee-stichting hebben aanvaard.

Eerder waren al versoepelingen aangebracht in de opzet van de distributie, zoals oorspronkelijk door het kartel vastgelegd. Het stelsel van collectieve en wederzijdse exclusieve aan- en verkoopverplichting tussen de groepen deelnemers dat door het kartel was gehandhaafd, bleef een gesloten en strak circuit vormen, waardoor de marktpositie van de deelnemers werd gewaarborgd en de vrije toegang van de andere verkopers tot het distributie-apparaat werd tegengehouden.

VOORZITTER DE GROOT: GEBEDSGENEZING BESTAAT EIGENLIJK NIET

HET THEMA GEBEDSGENEZING kwam aan de orde in de eerste uitzending in het nieuwe jaar van de interkerkelijke omroeporganisatie, die met ingang van het nieuwe jaar niet langer IKOR heet maar IKON. Aanleiding tot de behandeling van dit onderwerp waren de gebedsgenezingsdiensten, zoals die in Apeldoorn en Deventer worden gehouden onder de naam van „Oasediensten”. Bij de inleiding werd gesproken over een toeneming van het aantal bijeenkomsten voor gebedsgenezing, waarvan sommige een heel extatisch karakter dragen, andere een rustiger verloop hebben. Het geheel werd door de inleider gebracht onder de noemer van de „alternatieve geneeskunde”, waarbij weer werd herinnerd aan het congres te Zwolle, in oktober gehouden door de Kon. Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst.

WIE KWAMEN IN deze uitzending aan het woord? Allereerst de heer Bronswijk, leider van de Oasediensten te Apeldoorn, om mede te delen dat in de (officiële) kerken handoplegging en zalving van de zieken niet plaats vindt om hen te bevrijden van de boze geesten en ter genezing. „De duivel is de overste van deze wereld en daardoor ontstaat ziekte”. Uitspraken over de waarde van de gebedsgenezing werden gedaan door de medisch socioloog Aakster te Leiden, de Groningse theoloog drs. Leertouwer, de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, dokter A. P. N. de Groot, de zenuwarts dr. Van der Zwan en de hervormde predikant ds. J. J. Buskes.

Vijfhonderd bezoekers

VOOR DE OASEDIENST, die voor de luisteraars voor een deel te volgen was, was een kerk gehuurd te Apeldoorn. Er waren 500 bezoekers. Tijdens de dienst werd niet gebruik gemaakt van het pijporgel; de organisatoren beschikten over een elektronisch orgel „met veel bassen”, zo werd de luisteraar toegelicht. Het zingen werd de aanwezigen gemakkelijk gemaakt, doordat men de oude liederenbundel gebruikt. Met de melodieën en de teksten, die de bezoekers vertrouwd zijn, mogen wij er wel aan toevoegen, zodat men zich in de gemeenschappelijke zang één voelt: een fijn psychologisch trekje van de organisatoren.

„We zijn hier als werkgroep bijegekomen”, kondigde een stem aan. „Uw noden mag U op een briefje schrijven — ook de noden van anderen. De briefjes worden opgehaald. Samen gaan we daar op bidden om de nood bij de Heer te brengen”.

Er werd ook gelegenheid gegeven tot getuigenis „van wat de Heer op de Oasediensten aan U gedaan heeft”.

„Ik wou U vertellen van de grote dingen die de Heer gedaan heeft”, aldus de stem van een vrouw, die genezen was door het gebed tijdens een Oasedienst. Door een ongeval waren haar nekwervels „in haar slokdarm gaan groeien, zodat die dicht dreigde te gaan”. Met een vriendin ging ze naar een Oasedienst. Direct daar-

op ging ze met vakantie en ze heeft er verder niet aan gedacht, maar toen ze na de vakantie bij de internist kwam zei die haar: U bent genezen. „Toen dacht ik aan het gebed. Mijn geloof was vernieuwd, ik ben niet meer dezelfde. De Heer heeft wonderen gedaan. Er is grote blijdschap in mijn hart”.

Een andere vrouw getuigde dat ze ook naar de Oasedienst was gegaan, maar niet naar voren durfde te gaan. Twee bezoekers namen haar toen mee om samen te bidden.

U moet zich inzetten . . .

DE LEIDER VAN de dienst kondigde na de getuigenissen aan: Willen de mensen die voor de voorbede zijn aangewezen naar voren komen. U moet zich inzetten . . .” Er werd daarna gebeden, o.a. voor ds. W. te H., die aan darmkanker lijdt. „Wij vragen om een groot wonder, Heer.” Het volgende gebed was voor Huib J., een lijder aan multiple sclerose. Er werd nog medegedeeld dat er 25 briefjes waren binnengekomen voor één persoon, maar dat het niet mogelijk was die alle voor te lezen.

Buiten de dienst gaf de heer Bronswijk nog de volgende toelichting: Wij hebben verschillende gevallen, die van kanker zijn genezen, van hartkwalen, die van reuma zijn bevrijd, van gordelroos. Wij lopen daar niet mee te koop. Wij zeggen de mensen: ga naar de diensten”. Of wij de arts willen vervangen? Neen, dat is niet het geval, verzekerde de heer Bronswijk.

Commentaar van de medisch-socioloog Aakster te Leiden: Genezing van kanker? Dat is volstrekt ongeloofwaardig. Het is natuurlijk mogelijk dat een succesvolle behandeling samen valt met gebedsgenezing. Of wel: er is helemaal geen sprake van kanker. Meer waarde hechtte de heer Aakster aan de gebedsgenezing in gevallen van psychische aandoeningen, zoals maagzweren en hartaandoeningen. Het leggen van nieuwe relaties tijdens zo'n

dienst heeft een positieve uitwerking op het welzijn, zodat de gevolgen van de ziekte minder ernstig worden.

Kans op vreselijke teleurstelling

DE THEOLOOG drs. Leertouwer, Rijksuniversiteit Groningen, wees er op dat gebedsgenezingen een ritueel patroon hebben dat over de gehele wereld voorkomt. Priester en genezer zijn in sommige ontwikkelingslanden dezelfde, maar waar een medische professie is heeft men te maken met medici, die tot de intellectuele bovenlaag behoren. Voor velen is de arts een ontoegankelijke figuur en dat leidt er toe, dat het vertrouwen niet groter wordt. Uitzichtloze gevallen doen een beroep op de gebedsgenezing. Maar, waarschuwde drs. Leertouwer:

Gebedsgenezingsdiensten bieden de kans op een vreselijke teleurstelling, want alles wordt afhankelijk van de patiënt zelf gesteld. Lukt de genezing, dan schuift men dat op de Heer, mislukt zij, dan is dat te wijten aan het gebrek aan geloof van de patiënt.

Op de vraag welke mensen zich naar gebedsgenezingsdiensten begeven antwoordde de Groningse theoloog: Heel normale mensen, met dit verschil: ze hebben behoefte aan steun, ze zijn vaak veenzaamd. In zo'n dienst doen ze een nieuw gevoel van solidariteit op.

Is er sprake van onbevoegd uitoefenen der geneeskunst? Dat is wel eens het geval, aldus drs. Leertouwer, maar niet in alle gevallen mag men daarvan spreken. Er zijn ook heel eerlijke mensen, die zeggen: Laat de patiënten maar in onze kring komen, we zullen ze voorbidden.

DOKTER DE GROOT, voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: Genezing dóór gebed bestaat eigenlijk niet. Wanneer mensen worden aange trokken door gebedsgenezing zoals Maasbach en Hoekendijk dat doen, handelen deze verkeerd. Maar wanneer mensen bijeenkomen om genezing af te smeken is dat geen kwakzalverij. Dat heeft tot gevolg dat de patiënt geestelijk meer weerbaar is.

De zenuwarts dr. Van der Zwan bidt veel met patiënten. Maar, zegt hij, ik heb geen wonder meegemaakt. Vaak wordt gebeden voor genezing tot herstel van relaties en om zich ook te geven aan de leiding van de Here Jezus. Voor de genezingen kan ook een andere, natuurwetenschappelijke verklaring worden gegeven, aldus deze zenuwarts.

Het behoren bij een groep

HET WOORD WAS weer aan de Leidse medisch-socioloog Aakster: Uit deze diensten, zo verzekerde hij, spreekt zeker critiek op het medisch handelen. Mensen met vage klachten hebben behoefte aan belangstelling en hiervoor hebben huisarts noch specialist eigenlijk de tijd. Van-

VERVOLG OP BLZ. 4

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

Gevaarlijke kwakzalver Oeds S. kreeg boete

HET HEEFT LANG geduurd eer de Nieuwleusense „wonderdokter” Oeds S. terecht stond. In december 1974 konden wij — op bladz. 49 — het een en ander mededelen over de arrestatie van dit gevaarlijke heerschap. In oktober 1974 was aan het licht gekomen dat deze S. bijna de dood van drie patiënten op zijn geweten had, door het voorschrijven van veel te grote concentraties van vitamine D 3. Dit leidt tot ontkalking, verlamingsverschijnselen en beschadiging van de nieren. De vitamine-vergiftiging werd slechts door een toeval bij de patiënten, opgenomen in het ziekenhuis te Zwolle, ontdekt. Bij een huiszoeking vond men grote hoeveelheden antibiotica, geneesmiddelen en ... wapens.

„Na die huiszoeking verminderde de klandizie”, wist de Zwolse Courant te vertellen, „maar die is inmiddels weer op het peil van vorig jaar (lees 1974)”.

Bij behandeling van de zaak wees de officier van justitie, mr. D. Bins, er op, zo lezen wij verder in de Zwolse Courant, dat twee patiënten nog de naweën ondervinden. Beiden staan nog onder voortdurende controle van de specialist. Hij is een „levensgevaarlijke heelmeeester”, aldus

de officier. De verdediger van Oeds S., mr. C. J. W. Baurichter meende, dat de fout van de hoge concentratie vitamine D 3 elders moest schuilen, want zijn cliënt wist dat het toedienen van een overdosis vitamine D 3 levensgevaarlijk is.

Oeds S., die van huis uit veeverloskundige en veecastreur is, had ook op grote schaal belasting ontdoken: in 1973 en 1974 in totaal f 56.000. Ook zijn 50-jarige assistente had belasting ontdoken. Ook was haar het bezit van diergeneesmiddelen ten laste gelegd. Omdat zij een inzinking had was zij niet verschenen op de zitting. Zij werd behandeld door de huisarts. De president van de rechtbank mr. B. J. A. Sprey was daar ietwat verbaasd over. Hij vroeg zich af waarom ze zich niet tot haar „leermeester” wendde.

De officier van justitie, eiste een half jaar cel tegen de 47-jarige Oeds S. wegens het veroorzaken van zwaar lichamelijk letsel. Wegens de belastingontduiking, overtreding van de vuurwapenwet en de geneesmiddelenwet en het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst eiste hij in totaal nog een boete van f 57.250. Tegen de vrouw Johanna S. eiste hij f 36.000 wegens belastingontduiking sedert 1970

en f 1000 wegens verboden handel in antibiotica (diergeneesmiddelen).

De Zwolse rechtbank heeft S. echter vrijgesproken van de hem ten laste gelegde opzettelijke zware mishandeling door schuld. Zij achtte dit niet bewezen omdat het bij de verdachte bekend kon zijn dat een te hoge concentratie van vitamine D 3 gevaarlijk is. De rechtbank was wel van mening, dat hem een ernstige nalatigheid ten laste kon worden gelegd, maar dit was S. niet ten laste gelegd.

Wegens het ongeoorloofd uitoefenen der geneeskunst werd S. door de rechtbank tot een boete van driemaal f 250 veroordeeld (een lachertje voor iemand met zo'n drukke kwakzalverspraktijk! — red. MtdK); hij kreeg voorts f 500 boete wegens het overtreden van de geneesmiddelenwet en f 30.000 boete wegens belastingontduiking op grote schaal.

Het verboden wapenbezit kwam de veecastreur op een maand voorwaardelijk te staan. Zijn assistente kreeg een boete van f 20.000 wegens de belastingontduiking en van f 2000 wegens de handel in antibiotica.

Equête farmaceutische industrie

DE EUROPESE COMMISSIE onderzoekt de mogelijkheden voor het organiseren van een enquête naar de gang van zaken in de farmaceutische industrie. Zij heeft dit meegedeeld aan mevrouw Marie-Thérèse Goutmann, een Franse communiste, die gevraagd had of de Commissie haar een indruk kon geven 'van de enorme financiële verspilling in deze sector'. De Commissie heeft slechts weinig homogene gegevens ter beschikking. Alleen een enquête kan uitwijzen of er sprake is van verspilling.

Wat de kwaliteit van de farmaceutische producten aangaat, kent de Europese Gemeenschap richtlijnen die de verplichtingen omschrijven die de fabrikanten hebben met het oog op het waarborgen van de onschadelijkheid, het therapeutisch effect en de kwaliteit van hun producten. Een farmaceutisch comité onderzoekt alle kwesties die op het gebied van de farmaceutische specialiteiten naar voren komen. Dit comité wordt voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Commissie en is samengesteld uit hoge ambtenaren van de lidstaten.

IKON-UITZENDING GING OVER GEBEDSGENEZING

VERVOLG VAN BLZ. 3

daar dat men die belangstelling zoekt in deze diensten. Het behoren bij een groep is wel het belangrijkste, aldus de heer Aakster, die het gebed zelf maar „godsdienstige poespas” vond.

Tot slot het oordeel van de predikant ds. B u s k e s, die op de vraag of men in de kerk niet wat gegeneerd staat tegenover het verschijnsel van de diensten tot genezing antwoordde, dat zo'n beweging wel gevoel van tekort en schuld wekt: er is weinig geloofskracht in de kerk, alles blijft zoals het is... Dat is wel juist. Zouden we als kerk naar dát moeten streven wat dat tekort en die schuld veroorzaakt? Ds. Buskes kon zich wel voorstellen, dat in een kring waar een sterk geloof heerst een verlamde kan opstaan en op straat kan gaan wandelen. Hij herinnerde aan een voorval tijdens het bombardement op Rotterdam in mei 1940, toen een verlamde vrouw in doodsangst

voor de vallende bommen opsprong en het huis uitvluchtte. Zij is nooit meer verlamd geweest.

Andere taak voor de kerk

MAAR DS. BUSKES bleek een andere taak voor de kerk te zien: „Laten we God bidden om wat genezing aan te brengen in de maatschappelijke wanorde, die de oorzaak is van zoveel ziekten. Die kant wordt verwaarloosd in die kring (n.l. van de diensten voor genezing, red. MtdK). Dát zijn de grote noden van onze tijd — die moet je ernaast zetten. Ik ben uiterst voorzichtig tegenover het verschijnsel van de gebedsgenezingsdiensten en nogal sceptisch als ik de leiders zie. Het Woord Gods wijst mij in deze tijd andere wegen”, besloot ds. Buskes aan het slot van dit onderdeel van de zondagochtenduitzending van de IKON.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buitter **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

BLZ. 4

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerenden f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opggericht 1 januari 1881

Staatssecretaris wil wet op geneeskunst ingrijpend veranderen

STAATSSECRETARIS HENDRIKS VAN Volksgezondheid wil de wet van 1865, waarbij het uitoefenen van de geneeskunst wordt voorbehouden aan de arts, veranderen. Dit zal betekenen dat vele onbevoegden nu onvermoede kansen krijgen en dat hun optreden door de wet wordt gesanctioneerd. Uiteraard volgt de Vereniging tegen de Kwakzalverij deze bedenkelijke ontwikkeling met de grootste aandacht. Zij zal ook niet aarzelen haar stem te verheffen mocht inderdaad uit het wetsontwerp blijken dat er ruimte wordt geschapen voor onbevoegden. De Vereniging is van oordeel, dat de wet van 1865 nooit voldoende is toegepast, door het ontbreken van een geschoold apparaat om de kwakzalverij met wortel en tak aan te pakken. Ook de voorlichting aan het publiek heeft deerlijk gefaald.

DE STAATSSECRETARIS ZAL, zo valt uit de persberichten op te maken, bij het opstellen van het wetsontwerp uitgaan van wat de staatscommissie-De Vreeze indertijd heeft gerapporteerd. Hij zal de aanbevelingen over nemen, opgesteld door die commissie, die onder voorzitterschap stond van prof. dr. J. Th. de Vreeze, voorzitter van de Nationale Ziekenhuis Raad en lid van de Eerste Kamer voor de KVP.

Zou dat inderdaad doorgaan, dan zou dit betekenen dat onbevoegden af zouden moeten blijven van de volgende „gevaarlijke” deelgebieden:

- chirurgische ingrepen,
- tandheelkunde,
- verloskundige handelingen,
- het geven van injecties of het verrichten van puncties,
- toepassing van gevoelloos makende middelen.

Bovendien wil de staatssecretaris alle handelingen strafbaar stellen, die de patiënt geestelijk of lichamelijk schade berokkenen.

Het rapport van De Vreeze ging over de medische beroepsuitoefening en met name wordt in het rapport aandacht besteed aan de para-medische beroepen. Uiteraard kan de Vereniging tegen de Kwakzalverij volkomen accoord gaan met een regeling ten aanzien van deze beroepen, waarbij de beoefenaren werkzaam zijn onder het toezicht van een bevoegde.

Weg van minste weerstand

DE STAATSCOMMISSIE-DE VREEZE vond dat de bestaande wetgeving van 1865 niet doeltreffend was gebleken om de kwakzalverij uit te bannen. In plaats van uit te zien naar middelen om de doeltreffendheid te vergroten kiest men de weg van de minste weerstand en wil een

zekere bevoegdheid scheppen voor de onbevoegden, zonder echter duidelijk te maken hoe men de „goeden” van de talloze charlatans kan scheiden. De staatscommissie voert, ter ondersteuning van haar conclusies aan, dat het aantal strafvervolgingen van kwakzalvers maar gering is.

Dat zegt echter niet zo heel veel. Die strafvervolgingen laten maar een zeer klein deel zien van al het kwaad dat geschiedt. Vaak weigeren betrokkenen om een klacht aanhangig te maken, ook al is er onherstelbaar leed geschied. Zij schamen zich, dat zij hun heul hebben gezocht bij een kwakzalver, zij willen niet opnieuw herinnerd worden aan de narigheid en het intense verdriet dat zij meemaakten — en zo laat men de zaak maar blauw-blauw. Op een vraag van het ANP aan de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, dokter A. P. N. de Groot, heeft deze o.a. op dit facet de aandacht gevestigd.

Door aspirines uit zijn rol gevallen

EEN PSEUDO-DOKTER heeft zich geruime tijd in ziekenhuizen voor „semi-arts” weten uit te geven, tot hij tenslotte in een ziekenhuis in Utrecht door de mand viel. Hij duidde tijdens een les aspirines namelijk aan als „anti-biotica” Dankzij valse sollicitatieformulieren had de man, de 28-jarige J. B. uit Den Haag, in allerlei ziekenhuizen voor dokter kunnen spelen. De rechtbank te Utrecht heeft hem onlangs tot twee maanden gevangenisstraf veroordeeld met een proeftijd van twee jaar. Ook zal hij onder toezicht worden gesteld van de reclasering.

„Meer vrijheid” zegt prof. De Vreeze

IN HET NIEUWSBLAD van het Zuiden (Tilburg) vonden wij een paar woorden, die prof. De Vreeze had gezegd naar aanleiding van de aankondiging van staatssecretaris Hendriks.

Op de vraag of de nieuwe wet geen vrijbrief zal betekenen voor allerhande kwakzalvers en beoefenaren van de „randgebieden der geneeskunst” antwoordde prof. De Vreeze ontkenkend. „Dat is bepaald niet het geval. We willen wel een zekere ruimte scheppen, maar die houdt geen erkenning in van kwakzalverij of randgebieden.”

„Er komt meer vrijheid”, aldus prof. De Vreeze, „óók voor het publiek om een andere dan een traditionele genezer te kiezen. Daar hebben wij dan wel de waarschuwing bijgevoegd dat die „andere” genezer strafbaar is als hij een patiënt in gevaar brengt. Die ongekwalificeerde lieden moeten ook weten dat ze daar aansprakelijk voor zijn. Ze zullen zich er ook nooit op kunnen of mogen beroepen dat ze niet opgeleid zijn”.

Vrijheid voor de patiënt? De wet heeft indertijd, en dat weet prof. De Vreeze natuurlijk ook heel goed, de patiënt willen beschermen. Daarom wilde de wetgever geen onbevoegden op hem loslaten. En het lijkt ons wel zeer bedenkelijk dat men nu met de kreet „meer vrijheid” die hele bescherming duchtig op de tocht wil zetten.

(red. MtdK).

Minder blindedarmontsteking

IN HET NEDERLANDS tijdschrift voor geneeskunde heeft dr. J. Hoogenboom van de stichting Medische registratie een overzicht gegeven van het aantal gevallen van blindedarmontsteking. Dat blijkt te dalen. In 1974 werd de diagnose 170 maal per 100.000 inwoners gesteld, terwijl dat in 1966 nog 256 was. Een daling van 33 procent in acht jaar. Het is niet duidelijk wat de oorzaak van deze daling is. Het zou kunnen zijn, dat de diagnose tegenwoordig nauwkeuriger wordt gesteld. De vage diagnose „buikpijn” komt namelijk de laatste tijd vaker voor maar dan met name bij vrouwen. De blindedarmontsteking houdt echter geen rekening met het geslacht van haar slachtoffers. Dat zou er dus op wijzen dat de daling werkelijkheid is.

KONING KLANT BRAK DE STAF OVER „MAGNETISCHE ARMBANDEN”

DE Z.G. MAGNETISCHE gezondheidsarmbanden, een voorwerp dat wat lijkt op een horlogeband en dat voor 60 tot 100 gulden wordt verkocht was het onderwerp van een uitzending in de rubriek Koning Klant van de Vara. Er werd uit een vouwblaadje iets geciteerd over de vele aandoeningen, die genezen kunnen worden door het dragen van dit armbandje, waarover ons maandblad al herhaaldelijk heeft bericht. Aderverkalking, wintervoeten, reumatische aandoeningen kunnen er, beweert het vouwblaadje, mee worden genezen; spataderen worden door de magnetische armbanden voorkomen, het risico van hoge bloeddruk vermindert...

De voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, arts A. P. N. de Groot gaf zijn oordeel over de armbanden tijdens de uitzending. Hij kwalificeerde ze als „wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeiing”. Deze armbanden presteren niets. „De bewering dat er talloze ziekten door worden genezen is voor ons al het bewijs dat dit kwakzalverij is”.

De Vereniging tegen de Kwakzalverij heeft twee bezwaren. Ten eerste bestaat de kans dat het moment, waarop door de deskundige de ziekte kan worden genezen of verbeterd wordt voorbijgegaan omdat men zijn heil verwacht van zo'n armband. Dan kan het wel eens te laat zijn. Ten tweede: deze dure apparaten worden door niet-financieel krachtige mensen gekocht, bijvoorbeeld degenen die van de AOW leven. Ze worden daardoor dermate belast dat hun verdere leven nadelig wordt beïnvloed.

Gerrit Eerenberg (van Koning Klant): De Vereniging tegen de Kwakzalverij is niet de enige die bezwaren heeft. Ook de Consumentenbond heeft er tegen geprotesteerd. De codecommissie voor reclame heeft geadviseerd geen advertenties voor deze armbanden op te nemen. De Algemene Nederlandse Drogistenbond staat afwijzend tegenover het verkopen van zulke spullen.

Letty Kostermans (van Koning Klant): Voor de Gezondheidsraad lijkt hier een mooie taak weggelegd voor voorlichting aan het publiek.

Reclame voor Bio-Ginseng

VERVOLGENS KWAM EEN reclame voor Bio-Ginseng aan de orde. Een advertentie voor dit middel schrijft het geneeskrachtige werking toe tegen nervositeit, voorjaarsmoetheid en impotentie. De heer De Groot zei hierover, dat het als eetwaar misschien goed kan zijn maar dat de ginseng als geneesmiddel, zoals het in de advertentie wordt voorgespiegeld, in de richting van de kwakzalverij gaat. Er be-

staat het gevaar, dat mensen het in grote hoeveelheden zullen gebruiken, aldus De Groot, die van de beweerde werking niets zei te geloven. De wijze waarop Bio-ginseng wordt geadverteerd gaat in de richting van kwakzalverij.

Tenslotte kwam in dezelfde uitzending nog „het natuurgetrouwe vederlichte nylongebit ter sprake, dat „meer ruimte voor de tong zou laten”.

De heer De Groot vertelde dat hij als inspecteur voor de volksgezondheid indertijd een paar tandtechnische zaken mee heeft mogen maken „en ik heb er slechte ervaringen mee”. Er is een zeer ernstig medisch gevaar tegen deze gebitten die muurvast zitten zonder gehemelteplaat. Dit soort tandtechnische inrichtingen zijn echte „rooi-inrichtingen”. Vaak blijven bij dit haastig „rooiën” van een gebit resten van wortels achter, wat tot ernstige klachten aanleiding kan geven.

Astroloog voorspelde ondergang van stad Anelaide

DE ZOTTE VOORSPELLING dat een stad ten onder zou gaan heeft in Australië de nodige opschudding verwekt. Nieuw zijn dergelijke voorspellingen niet. Men zal zich herinneren dat al ontelbare malen „het vergaan van de wereld” is voorspeld en dat met name de nadering van het jaar 1000 destijds door velen in de Christenheid met groten vreze is ervaren. Ditmaal was het het werk van een astroloog, Richard Sterling, die voorspelde dat tussen 17 en 24 januari de stad Adelaide in Zuid-Australië door een ramp van onvoorstelbare omvang zou worden getroffen. En dat wel omdat de stand van een aantal planeten bijzonder ongunstig was voor deze in 1836 gestichte stad, die de naam kreeg van de toenmalige koningin van Engeland. De astroloog voorspelde een aardbeving met vloedgolf. Niet alle achthonderdduizend inwoners lieten zich door de zotteklap van de astroloog op stang jagen, maar de voorspellingen wekten toch zoveel opschudding, dat de gouverneur van de staat Zuid-Australië naar het strand ging om aan te tonen, dat op de kritieke dag geen enkel gevaar dreigde.

De onheilsprofeet zelf was toen in geen velden of wegen meer te bekennen: hij had zijn toevlucht gezocht in het verre Perth, in West-Australië. Er is altijd een aantal mensen, dat aan dergelijke voorspellingen waarde hecht — zij gingen anders dan de gouverneur niet naar het strand, maar kampeerden zekerheidshalve buiten de stad in het heuvelland. Wachtend op wat komen ging. Er gebeurde niets.

Gevaarlijke „uitvinder”

EEN VERNIETIGEND OORDEEL over een „uitvinder” van een anti-kanker middel, Jan Quist in Strijen, velde de bioloog dr. De Vries van het Anthony van Leeuwenhoekhuis te Amsterdam. Het drankje waarom het gaat blijkt een stof te bevatten, die leverafwijkingen kan veroorzaken. Bij proeven op muizen is gebleken, dat het drankje helemaal niet helpt tegen kanker. „Ik vermoedde dat al”, aldus dr. De Vries tegen Het Vrije Volk. „Die Quist weet nog minder dan een leek. Ik heb het drankje alleen onderzocht om bepaalde dingen definitief naar het land der fabelen te verwijzen”.

Aan Het Vrije Volk ontlene we voorts nog over de activiteiten van deze Jan Quist te Strijen het volgende.

Hoewel maar weinigen zijn bewering dat hij op een kaal hoofd haar kan laten groeien serieus nemen, blijft het geloof van de 58-jarige uitvinder in eigen kunnen ongeschokt.

„In het begin wordt ik altijd weer kwaad als de mensen me uitlachen. Maar naderhand denk ik steeds: ach, wat kan het me schelen,” zei hij tegen de verslaggever van het Rotterdamse blad.

Dertien jaar geleden begon de Strijenaar als 'beroepsuitvinder' te knutselen in een eigen laboratorium in Bergen op Zoom. De eerste jaren leverden niets op, maar in 1971 won hij een tweede prijs op de twintigste Uitvindings salon in Brussel met een shampoo onder de naam Medilectron.

Ondanks de gebrekkige kennis die Quist heeft van de chemie en de dermatologie (leer der huidziekten), mag de shampoo in Nederland verkocht worden à f 12,50 per fles. De Strijense uitvinder fabriceert het wondermiddel in drie schuren achter zijn huis. Er staan grote ketels waaruit onwelriekende geuren opstijgen. De penetrante stank slaat direct op de longen, maar Quist heeft daar zelf kennelijk geen hinder van en laat trots grote dozen met kant-en-klare shampoo zien.

Ook een „ionentransporteur”

HOEWEL HIJ AAN het middel goed verdient — volgens eigen zeggen drie gulden per fles maar volgens grossier Mulder uit Goes zeker zes gulden — is dit volgens de Strijenaar niet zijn grootste uitvinding.

Dat is volgens hem zijn haargroei middel, dat bestaat uit een zelf die op het kale hoofd wordt gesmeerd. Vervolgens krijgt de klant een helm op zijn hoofd met een „ionentransporteur” waarmee — aldus Quist — de groeistoffen in de cellen worden gebracht.

De nieuwste ontdekking van de Strijenaar is het boven gesignaleerde drankje, dat volgens hem tegen kanker zou helpen en waarvan het drinken voor honderd procent veilig zou zijn, bewering die niet door de feiten wordt gestaafd.

„Psychische chirurgie“ is grove vorm van oplichting van ernstig zieken

INDEX '75

VERVOLG VAN BLZ. 8

TROS-AKTUA heeft onlangs tijdens een uitzending een wonderlijke vorm van kwakzalverij aan de kaak gesteld die nogal wat zieken naar de Philippijnen doet trekken. Overigens heeft in een van de Nederlandse geïllustreerde bladen al enige jaren geleden een uitgebreid artikel met kleurenfoto's over deze vorm van „chirurgie” gestaan — een artikel, dat het bedrog niet voldoende aan de kaak kon stellen. De filmopnamen, die het Nederlandse publiek op het beeldscherm kreeg te zien op 18 januari j.l. waren echter onthullend: de hand van de „psychische chirurg” dringt niet werkelijk in het lichaam van de zieke, maar goochelt wat op de huid met behulp van een rode vloeistof en haalt er „zieke weefsels” uit. Met watten wordt de huid schoongeveegd — er is dan geen spoor meer te zien van „de operatie”.

De film was van Engelse makelij en liet een gezelschap kankerpatiënten zien, dat zich grote uitgaven had getroost om de reis naar de Philippijnen te kunnen maken. In het Bayview Hotel te Manilla vond de behandeling plaats en wel in kamer 801. De „psychische chirurg” Makado woont niet in Manilla maar komt met zijn assistenten uit een kleine plaats, waar hij al jarenlang furor heeft gemaakt door zijn „behandelingen”. De Philippijnse trekken de laatste jaren nogal wat toeristen en kennelijk zien de autoriteiten dit graag nog wat gestimuleerd door dit soort kwakzalverij.

Overtuiging en twijfels

EEN VROUW MET een bril op, die in de „psychische chirurg” geloofde zei zich na de behandeling als „herboren” te voelen. Zij had tijdens de reis al velen pogen te overtuigen. Zij gelooft er vast in. Een andere patiënt, de heer Brian Tattersall was minder verzekerd.

De operatie werd voor de kijkers vertraagd vertoond. De knedende handen maakten kennelijk een capsule stuk, waardoor een straal bloed zichtbaar werd. De vingers rusten op de huid, dringen niet door in het lichaam. „Zo is dus de waarheid van de psychische chirurgie aan het licht gekomen”, aldus de commentator van deze tv-film.

De deelnemers aan de „gezondheidsvlucht” uit Engeland maakten een uitstapje, sommigen zwommen, maar de volgende dag werd er weer een behandeling gefilmd in kamer 801. De „psychische chirurg” was nu voorzichtiger en maakte het filmen moeilijk. De knieën van de patiënt moesten nu worden opgetrokken terwijl hij op het „operatiebed” lag, er werd een bijbel boven hem gehouden, die geestelijke kracht moest uitstralen. Verzoeken om stukjes weefsel, die te voorschijn zouden

komen „uit” het lichaam, voor onderzoek mee te nemen naar Londen werden geweigerd want „de geest zou dat niet toestaan”. Bij degenen, die werden behandeld waren ook twee Nieuwzeelandse artsen, waarvan er een chronische pijn had in het onderlichaam. De „psychische chirurg” haalde er een bebloede klodder uit, die de blinde darm zou zijn — maar de klodder leek er allerminst op. Let wel: de „operatie” geschiedde bij volledig bewustzijn.

Watten en een knedende hand

ER KWAMEN AAN de „operatie” veel watten te pas, een knedende hand komt op het lichaam en op zichzelf zien deze operaties er schokkend genoeg uit. Dat deden trouwens ook de foto's in kleuren, die we een paar jaar geleden al hebben gezien van deze Philippijnse wondergenezer. De operaties geschieden op zachte delen van het lichaam, waar de hand gemakkelijk in kan drukken. Het „weefsel” ziet er bij elke operatie hetzelfde uit en bestaat grotendeels uit watten, zo bleek.

Toen de derde dag aan de patiënten werd gevraagd hoe ze zich voelden vertelde een hunner dat hij bij de operatie alleen „kneden met harde prikvinger” had gevoeld. Een ander durfde niet te voelen of de tumor nog aanwezig was, maar hij had het idee dat dat nog het geval was.

De samenstellers van de film waren nog geweest bij de voorzitter van de Philippijnse organisatie van artsen, die beweerde, dat de psychische genezers geen schade doen. „We noemen ze hier psychische genezers”. Hij maakte een Engels woordspelinkje: het zijn faith-healers, fake-healers (gebedsgenezers, zwendel-genezers). Deze arts geloofde niet dat een echte opening in het lichaam werd gemaakt. Hij vond de patiënten die er wél in geloofden maar onnezelen.

Engelsen en Amerikanen naar de Philippijnen kwamen, terwijl ze zelf over een hoog-ontwikkelde medische stand beschikken. Het is hun laatste hoop, meende hij. En liet er op volgen: Het is goed voor het toerisme. De mensen komen hier en geven geld uit.

Patiënten geven „zware fooien”

MAKARDO KRIJGT „zware fooien” voor zijn „chirurgie”, waarvan, opnieuw in beeld gebracht, Brian Tattersall opmerkte dat de gezwellen op de verkeerde plaatsen werden weggenomen. De reis had hem 500 Engelse ponden gekost, een heleboel geld, merkte hij spijtig op. Maar de vrouw met de bril voelde zich fantastisch — er waren bij haar verscheidene gezwellen weggenomen, meende zij.

Een oudere dame, mevrouw Hecker, vond de hele reis „weggegooid geld”. Zij had totaal geen baat gehad bij de „psychische

Truuke, gebedsgenezers in Limburg	29
Tumor (striker Havedings)	23
Ui tegen stuipen	32
Uyldert, Mellie, kruidenkenster	11, 25
Valium	40
Veltrop, J. H., acupuncturist	38
Verbrugh, H. S. (NRC Handelsblad)	7, 48
Verhoeven, dr. H. C. J. R., huidarts	35
Versteeg, arts, Breda	
(Moermantherapie)	47
Vismans, dr. J. B. M., medisch auteur	19
Vlugt, Harm van der, „striker”	16
Volksgeneeskunde	3
Volksgesondheid, ministerie van	6
Voorhoeve & Schwabe	
(homoeopath. medicijnen)	25
Vreeze, Staatscommissie De -	5
Werkgroep alternatieve geneeskunde	27, 35
Wichelroede (pastoor Mullender)	37
Wratten wegbidden	30
Yogi's zweven niet echt	
(mr. J. D. Jacobson)	39
Zeewater	4
Zelfmedicatie	15
Zoeteman, J., veeverloskundige	3
Zonnebrillen	27
Zorab, dr. G., para-psycholoog	2, 5
Zuidafrikaanse bleekmiddeltjes	27
Zwolle (congres randgebieden geneeskunde)	41

chirurgie”. Er is niets veranderd, vond zij. „Hoe meer je om je heen ziet, hoe minder je overtuigd raakt. Het is onzin”.

Een andere patiënte, mevrouw Worthington constateerde evenmin verandering. Ze gelooft aan „uitstraling” maar ze weten er niets van. Sommigen hebben zichzelf het geloof in de behandeling aangepaard.

Bloed van varken of rund

OP DE BROEK van de Nieuwzeelandse arts waren een paar bloedvlekken achtergebleven. Dat bloed is naderhand in Londen onderzocht. Vast kwam te staan, dat het geen menselijk bloed was, maar bloed van een rund of een varken dat de „psychische chirurg” met een handige beweging te voorschijn liet spuiten uit een al even handig verborgen ampulle... een eenvoudig goocheltrucje. Ook had men, ondanks alle weigeringen, nog een klein stukje weefsel weten mee te nemen naar Londen, weefsel dat „te voorschijn was gehaald” uit het lichaam van een patiënt tijdens de onfrisse kneedpartij van de handen met bloed en watten op de huid van de betrokkene. Het bleek afkomstig te zijn van een slijmafscheidend kliergezwel van de borst van een vrouw.

Drie maanden later had Brian Tattersall, de hiervoor genoemde patiënt, een maagoperatie ondergaan.

De „psychische chirurgie” daar op de Philippijnen is bedrog, grof bedrog.

Men kan Tros Aktua dankbaar zijn dat het deze Engelse film aan het Nederlandse publiek ter waarschuwing heeft vertoond.

INDEX 1975

IN HET JAAR 1975 besteedde het Maandblad tegen de Kwakzalverij veel aandacht aan de arts C. Moerman en diens kankertherapie (april en december) en aan de acupunctuur, aanvankelijk gezien als een wondermiddel welke opvatting langzamerhand toch afzakte tot een meer genuanceerd oordeel. In het novembernummer vroeg het congres te Zwolle over de randgebieden der geneeskunde, georganiseerd door de Kon. Ned. Mij ter bevordering der Geneeskunst de aandacht.

Omdat de twaalf nummers telkens vier bladzijden omvatten valt uit de paginering gemakkelijk af te leiden in welk nummer een bepaalde verwijzing in de hierna volgende index is te vinden.

Acupunctuur	44	Geluidsband („stemmen" op)	2
— (Anglo-Dutch kliniek, Haarlem)	9, 22	Geneesmiddelen, boekje over	19
— (artsen)	10	Geur van rozen opsnuiven	4
— (masseur)	25	Gmelig Meyling	26
— (operatie)	10	Gonggrijp, Frits, red. De Telegraaf	47
— (onderzoek)	22	Goudsmit, mr. J. E.	13, 25
— (narcosemiddel)	42	Groenten, alternatief gekweekt	4
— (proefkonijnen)	9	Groot, A. P. N. de	5, 13, 17, 45
— (verslaafden)	29	Fietsen voor kinderen	35
Acupuncturisten geverbaliseerd	9, 38	Financiën Ver. tegen de Kwakzalverij	24
Advertenties	12, 15	Fiscus en kwakzalvers	16
Alternatieve geneeskunde	27, 33, 35, 38, 41	Flint, Lesley (Engels medium)	1
Amulet (tegen kinderstuipen)	32	Fluoridering	11, 19
Anthroposofie (critiek)	43	Froe, prof. dr. A. de	42
— (congres te Zwolle)	41	Index 1974	8
Apotheek (vouwblad)	43	Ioniseringsstoelten	34
Aura-uitstraling	26	Iriscopie	6, 38
Bakker, S., magnetiseur A'dam-N.	7	Isometrische oefeningen	12
Belle, Annetje van — kruiden-„dokter"	16	Haas, J. M. de	19
Beroepsorganisaties van artsen	44	Havedings, A. H., strijker	23
Bevallingen	25	Helderziende bedrieger (VS)	28
Bijsluiter	27, 34	Hoete - Jeu (Matthieu Hoeijmakers, gebedsgenezers)	11
Bloed uit kattestaart	31	Homoeopathie	12, 15, 41
Boshouwers, C. J., acupunctuurmasseur	25	— (in Sowjet-Unie)	40
Buitenweg, Wim, red. Het Binnenhof	6	Hoofdfluis	36
Buste-omvang vergroten	12	Hooy, Jacob, kruidenwinkel	32
Cleton, prof. dr. F. J. (Zwols congres)	48	Hypnose	14
Chiropodisten	6	Jacobson, mr. J. D. (over yogi)	39
Clioquinol	43	Jacques van D., Maastricht (tegen wratten)	30
Consumentenbond (teer en nicotine)	36	Jansma, dr. J. R., arts	11
Contactlenzen	3	Johanneshoeve te Echten, dr.	38
Cosmetica (magische potjes)	35	Johnson, prof. Martin	6
Crone, prof. dr. R. A. (Zwols congres)	48	Jongedijk, J. W., journalist	33
Dekbedden van dons	4	Jurgens, kwakzalver in pruikentijd	31
Delprat (rapport —, zaak Moerman)	13, 25	Kaalheid, middel tegen	12
Deodorants, gevaar van	8	Kaalheid, middel tegen	12
Diabetes (symposium)	28	Kankerbestrijding	13, 25, 45
Diarree-pilletjes	34	Kappers, J. arts, para-psycholoog	1
Dieet van dokter Kunst	17	Kattenstaart	31
Dieetweegschalen	10	Keisnijder op Mokum 700	28
Drinkwaterfluoridering	11, 19	Keizersnede bij koe	3
Duiveduitdrijvers in Engeland	36	Kiespijn uitbannen	30
Duiven (C. Moerman)	13, 45	Kinderaspirine	29
Elektronische foefjes Uri Geller	7	Kinderstuipen	31
Enterovioform	34	Kleurlingen (bleekmiddeltjes Z.-Afrika)	27
Eraldin (bijwerking)	21	Kon. Ned. Mij ter bev. der Geneeskunst	41, 48
Exorcisme	36	Kort geding (C. M. Moerman tegen dokter A. P. N. de Groot)	13, 25
Gassimow, prof. (kuuroord Bakoe)	4	Kraambed	25
Gebedsgenezing	11, 20, 29		
Gebitsrooierij	23		
Geller, Uri	7		
		Kroef, C. van der (over anthroposofie)	43
		Kruiden	11, 26, 32
		— (onderzoek)	3
		Kunst, natuurarts, radiodiscussie	17, 21
		Kushi, „prof.", Oosterse geneeswijzen	39
		Lamers, Maarten (satanskerk)	19
		Leven na de dood	
		(spiritistische uitzending)	1, 5
		Librium	40
		Markante facetten	
		(pseudo-gezondheidszorg)	5
		Magnetiseur	7
		Meinsma, arts; Kon. Wilhelmina Fonds	46
		Moerman, C., arts (kankertherapie)	13, 25, 45
		Moosdijk, W. van de	14
		Mullenders, pastoor	37
		NAAV (artsen-acupuncturisten)	10
		Narcose (door acupunctuur)	42
		Natuurgeneeswijze (discussie)	17, 21
		Nelly K., gebedsgenezers	30
		Nicotine	36
		Nieuwlands, Mart, acupuncturist	9
		NWP	6, 15, 33, 37
		Onbevoegden (klantenkring)	15
		Openluchtmuseum Arnhem	26
		Opleiding kwakzalvers	35
		Oost-Westcentrum (Oosterse geneeswijzen)	39
		„Overleven" (geschrift zaak Moerman)	25
		Parapsychologie	1, 6
		Passiebloem	26
		Pijnstiller	15, 19
		Pil, „de"	16
		Plaats, K. T. van der (NWP)	6, 9, 22
		Platteland (aspirinegebruik)	29
		Popmuziek	42
		Prik in 't oor	29
		Pro Juventute-kalender	39
		Proefkonijnen (acupunctuur)	9
		Pruikentijd (kwakzalvers-vers)	31
		Pseudo-chirurg	24
		Randgebieden geneeskunde	41, 44
		Rattenverdrifster	30
		Raudive, Konstantin (stemmenfenomeen)	2
		Reclame voor cosmetica	35
		Ritter, dr. P. H. - jr., auteur	31
		Ronhaar, dr. A., de Krim, Ov., (Moermantherapie)	47
		Ruiken als genezing in Sowjet-Unie	4
		Samuels, dr. Jules †	34
		Satanskerk te Etersheim	19
		Slaapmiddeltjes in V.S.	44
		Slender you slank-af methode	32
		Spiritisme	1, 5
		Spruw	31
		Staatscommissie-De Vreeze	5
		Sterrenwichelaar van de Perons	30
		Stiekema, H., arts, natuurgenezers	38
		Tandpasta (gefluoreerd)	4
		Tandtechnische instituten	23
		Telefoongek	33
		Telepatisch contact met overledenen	1, 6
		Televisie-uitzending C. Moerman	45
		Tenhaeff, prof. dr. W. H. C.	1, 5
		Tijgerbalsemtuin in Singapore	24

VERVOLG OP BLZ. 7

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, Dierenarts te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, Vice-President Arrondissements-Rechtbank te Arnhem; J. E. Buijer, Apotheek, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid b.d., 't Harde; P. L. Stal, Arts te Hilversum; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, Apotheek te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonnés: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

BLZ. 8

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 10,—; studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 Januari 1881

MARKANTE FACETTEN

OUD-PROFESSORALE HOCUS POCUS

door A. P. N. de Groot, arts, Voorzitter

Vereniging tegen de Kwakzalverij

IN HET UITERST conservatieve opinieblad „ACCENT” werd op 31 januari j.l. (blz. 10 tot en met 12) een ongesigneerd artikel gepubliceerd over een interview met de oud-bijzonder hoogleraar in de parapsychologie, Prof. Dr. (in de letteren en wijsbegeerte) W. H. C. Tenhaeff.

Onder diens traditionele portret stond de stelling: „vroeger vechten tegen ongelovigheid, nu tegen lichtgelovigheid”.

In dit interview met een reporter, die zich door een dikke punt onder zijn artikel in het duister hulde, leeft de heer Tenhaeff zich ten koste van ondergetekende als volgt uit.

„Prof. W. H. C. Tenhaeff zal 7 maart te zien zijn in het tv-programma Markant, waarin zijn tegenspeler, inspecteur der Volksgezondheid De Groot is. De laatste werd een aantal jaren geleden onder meer bekend door zijn roemruchte uitspraak over het onderzoek bij paranormale genezers: „Zulk soort dingen hoort men niet te onderzoeken...”.

De heer De Groot suggereerde toen ook dat Tenhaeff bijvoorbeeld een auto van Croiset, helderziende te Utrecht, aanvaard zou hebben.

De bejaarde maar fitte en strijdvaardige Tenhaeff (op 14 januari werd hij 82 jaar) verheugt zich danig over de hernieuwde ontmoeting. „De Groot kan minder dan niets van zijn toen gedane uitlatingen waar maken”. Aldus het interview in Accent.

Nimmer gebezigde woorden

ALLEEN DE LAATSTE OPMERKING BENADERT ENIGSZINS DE WAARHEID: de, als vaststaand geponeerde „uitlatingen” zijn nimmer als zodanig door ondergetekende gebezigd. Ze zijn door de heer Tenhaeff — parapsychologisch? — gedis-tilleerd uit de volgende twee voorvallen.

● Ad 1. Bij herhaling — en met nadruk — heeft ondergetekende gewezen op het grote belang voor de gezondheidszorg van het onderzoek door de Staatscommissie-Pekelharing. Na een, op hoog peil staand, wetenschappelijk onderzoek kwam deze Staatscommissie in 1918 tot

de uitspraak: „Van nieuwe, tot verras-sende uitkomst leidende, „geneeswijzen” is niet het allerm minst gebleken”.

Nadien is helaas nimmer meer een **wetenschappelijk verantwoord** onderzoek naar de resultaten van „handelingen” van onbevoegden aan de orde geweest, ondanks herhaald aandringen daartoe door de Vereniging tegen de Kwakzalverij.

Wél werd in de tweede helft der vijftiger jaren op een **wetenschappelijk niet verantwoorde wijze** hiertoe een poging ondernomen door de z.g. „Stichting inzake het vraagstuk der paranormale geneeskunde en haar maatschappelijke betekenis”.

Onder regie van — en onder aanwizingen door — een niet-medicus, de parapsycholoog Tenhaeff heeft een doodgewone arts, een oud-gouvernements-arts, zich hiertoe geleend. Onder zéér primitieve omstandigheden — aanvankelijk ontbrak zelfs een microscoop — heeft deze eenling zich een oordeel moeten vormen over de geneeskundige „resultaten” van één bepaalde zo geheten „paranormaal” begaafde genezer”.

Tegen een dergelijke — **wetenschappelijk niet verantwoorde** — wijze van benaderen van een zo ernstig probleem werd destijds door ondergetekende ten sterkste stelling genomen. Zulk soort dingen hoort men niet **op zo'n onbenuelige manier te onderzoeken**.

In de parapsychologische gedachten-gang van de heer Tenhaeff paste de vet gedrukte beperkende bepaling allerminst. Daarom is door hem dit — alleszins verduidelijkende — onderdeel in de mist gegaan.

Met een slee van een wagen

● Ad 2. TIJDENS EEN REDE over kwakzalverij in het algemeen besprak ondergetekende de verschillende vormen, waaronder dit euvel zich voor kon doen. Toen de „kruidendokters” aan de orde kwamen, gingen de gedachten van on-

dergetekende — zonder een naam te noemen — uit naar een, in het Gooi wonende onbevoegde, die zijn bedrijf in Amsterdam uitoefende. Naar aanleiding van dit forensendom werd opgemerkt, dat hieruit bleek hoezeer sommige kwakzalvers — deels ten koste van armoedige stakkers — zich de weelde veroorloofden in een kast van een huis te gaan wonen en zich dagelijks met een slee van een wagen naar hun kruidenzaakje elders te spoeden.

In de thee-pauze na de redevoering, vroeg de voorzitter of ondergetekende er bezwaar tegen zou hebben als bij de volgende discussies zijn mening over de houding van de heer Tenhaeff ten opzichte van „geneeskundige kwaliteiten van paranormale genezers” zou worden gevraagd. Ter verheldering werd tevens vertrouwelijk medegedeeld, dat één van de dames-bestuursleden een goede kennis van deze bijzonder-hoogleraar was.

Natuurlijk kwam de vraag al heel spoedig. Het antwoord — waarbij het wel of niet bezitten van een auto in genen dele aan de orde is geweest — liet aan duidelijkheid niets te wensen over.

Korte tijd na dit gebeuren kwam ondergetekende ter ore, dat de heer Tenhaeff in een select — en besloten — gezelschap ondergetekende van valse voorlichting had beschuldigd: In een rede zou hij hebben verkondigd, dat de hooggeleerde heer een slee van een auto zou bezitten terwijl laatstgenoemde metterdaad helemaal niet in het bezit van een dergelijk voertuig was. Gewaarschuwd door deze verdraaiing van feiten door de bijzonder hoogleraar in de parapsychologie heeft ondergetekende nadien in geen enkele voordracht meer gesproken over het al dan niet bezitten van een soortgelijk luxe voer-middel door wie dan ook. In de loop der jaren heeft de fantasie zich klaarblijkelijk nog verder toegespitst: de „helderziende” Croiset zou — uit dankbaarheid?? — dit geschenk aan zijn promotor hebben geoffreerd. Je reinste foutieve overbrenging van een nooit gesproken woord.

Als een orakel aanvaard

DE BOVEN UITEENGEZETTE gang van
VERVOLG OP BLZ. 10

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

DEVENTER „BOTTENDOKTER” KREEG ACHT MILLE BOETE

DE DEVENTER KANTONRECHTER heeft de 51-jarige „bottendokter” J. S. uit Deventer veroordeeld tot een boete van 8000 gulden, waarvan 2500 gulden voorwaardelijk. De man was het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst ten laste gelegd. Alsmede — en dat werd hem het zwaarst aangerekend — het onbevoegd in bezit hebben en voorschrijven van medicijnen. Aldus lezen wij in het Deventer Dagblad.

„Men moet dit heus niet zien als een heksenjacht. Ik geloof best dat er mensen heil bij deze man hebben gevonden, maar het is in belang van de volksgezondheid dat aan de gestelde regels de hand wordt gehouden”, zei officier van justitie mr. P. A. H. J. Cremers tijdens de bijna twee uur durende zaak. S. zelf liet gisteren verstek gaan. „Wegens ziekte”, aldus zijn raadsman.

De verdachte heeft, zo bleek, twee jaar geleden zelf de zaak aan het rollen gebracht door een ontheffing van de drogisterij-vergunning aan te vragen. Nadien kreeg hij twee maal de inspectie voor de volksgezondheid vergezeld van de politie op bezoek. Daarbij aanwezig waren dr. T. Landheer, geneeskundig inspecteur voor de volksgezondheid en G. W. Kaufmann, inspecteur volksgezondheid voor de geneesmiddelen. Zij verschenen voor het kantonrecht als getuigen-deskundigen.

Onbevoegde gaf injecties

UIT HUN VERHALEN bleek dat S. een drukke praktijk had. Hij stelde diagnoses en gaf injecties enzovoorts. De kantonrechter en de officier tilden echter veel

HOCUS POCUS

VERVOLG VAN BLZ. 9

zaken moge een vingerwijzing zijn voor de wijze, waarop uitspraken van de parapsycholoog Tenhaeff tot stand komen.

De autoriteit van zijn wetenschappelijke titels maakt op het — niet bijster deskundige — publiek een zodanige indruk, dat — ook van weinig, of géén, kritische zin getuigende — uitlatingen er als koek ingaan en blote veronderstellingen of halve waarheden — als vaststaande feiten geponeerd — grif als een orakel worden aanvaard. Op zulk, van elke wetenschappelijke inslag gespeend, drijfzand is zijn bolwerk van de „paranormale geneeskunst” opgebouwd.

Boven nader uiteen gerafelde gang van zaken moge als prototype gelden van zijn wijze van wetenschappelijke benadering van talrijke resultaten van „paranormaal begaafde genezers”.

A. P. N. DE GROOT

zwaarder aan het feit dat de „bottendokter” annex magnetiseur niet in ons land geregistreerde geneesmiddelen voorhanden had en die voorschreef aan z'n patiënten. Volgens deskundige Kaufmann waren daar preparaten bij die een schadelijke bijwerking kunnen hebben bij onoordeelkundig gebruik. Daarnaast bleek S. ruim voorzien van homoeopatische middeltjes.

Wat betreft de opleiding van deze „dokter” vertelde dr. Landheer dat de man nauwelijks enige vooropleiding heeft, wel in bezit is van Rode Kruis-diploma's en in Duitsland opleidingen heeft gevolgd voor heilpraktiker en giropraktiker. „In Nederland zijn die opleidingen absoluut niet erkend. Het is ook bepaald geen universitaire opleiding. Die diploma's waarmee hij de muur heeft volhangen krijg je soms al als je een paar dagen een cursus hebt gevolgd”, aldus dr. Landheer die in de toekomst enige vorm van erkenning van S. zeker niet zag zitten.

Op de vraag van kantonrechter mr. J. W. Schutte of S. zijn praktijk nog uitoefend weigerde diens raadsman mr. Blaisse te antwoorden. De raadsman liet wel weten dat de geneesmiddelen die S. had, terwijl hij die helemaal niet mocht hebben, weer terug gegaan zijn naar Duitsland.

„Net doen of je dokter bent”

AAN HET BEGIN van zijn requisitoir zei officier van justitie mr. Cremers dat hij het een moeilijke en erg delicate zaak vond. „Aan Duitse bevoegdheden heb je hier niets. Wil iemand zo'n functie uitoefenen dan moet hij het doen waar dat mag. Over de Duitse grens dus”. De officier wilde niet ontkennen dat er mensen zijn die bovennatuurlijke geneeskraft uitstralen. „Maar je moet niet net doen of je dokter bent en dan van die gevaarlijke geneesmiddelen gebruiken”, vervolgde mr. Cremers.

„Maar ja, deze zaak is erg moeilijk want er zijn mensen die zeggen S. is een goede man voor mij, hij doet wat dokters niet konden en nu gaan jullie zo'n man vervolgen”.

Het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst wilde de officier beboet zien met 500 gulden of 20 dagen hechtenis. Verder eiste hij 7500 gulden boete of zes maanden wegens het voorhanden hebben van gevaarlijke geneesmiddelen. De officier zei daarbij rekening te houden met het feit dat dit werk voor S. een volle dagtaak was. Wat hem een goed inkomen bezorgde.

De raadsman van S. mr. Blaisse hield een vooral juridisch pleidooi waarbij hij tevergeefs de rechtsgeldigheid van de processen-verbaal aanvocht. „Mijn cliënt heeft niet in vrijheid die verklaringen af-

gelegd. Bovendien is hij overrompeld in zijn eigen huis”. De raadsman rangschikte het werk van S. onder alternatieve geneeskunst.

Kantonrechter mr. Schutte achtte beide tenlaste gelegde feiten bewezen. Voor het eerste feit het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst veroordeelde hij S. tot 500 gulden boete.

„Het andere feit ligt in een heel ander vlak. Dat is vergelijkbaar met economische delicten. Iedere cent heeft hij eigenlijk onrechtmatig verdiend. Die behandelingen kostten maar 25 gulden per keer. Aan de geneesmiddelen werd het meeste verdiend”, zei mr. Schutte, alvorens S. verder te veroordelen tot 7500 gulden boete, waarvan 2500 gulden voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar.

Flinke portie brandnetels

In zijn rubriek Twijfel had columnist Nico Scheepmaker (o.a. in Haarlems Dagblad) het over huismiddeltjes. Hij kreeg er heel wat post over. Van mevrouw P. M. Mulder kreeg ik de volgende brief: „Ik kom uit een familie waar reuma een algemeen verschijnsel was, zowel mijn moeder als mijn grootmoeder hadden hiermee te maken. Toen ik 16 jaar was (ik ben nu helaas alweer 67) begonnen bij mij de geveerde reumaverschijnselen zich te melden. Direct gebood mijn moeder mij als geneesmiddel petroleum op zwarte koffie. Helaas was ik te haastig en heb ik in het begin van de kuur per dag een lepel vol ongezuiverde petroleum gedronken. Jaren later kreeg ik wat maagklachten, welke door de dokter verondersteld werden ontstaan te zijn door mijn petroleumgebruik. Maar ik was na een half jaar mijn reumatiek kwijt. Kreeg toen van een kennis uit Kampen de opdracht brandnetels te gebruiken opdat de verschijnselen niet terug zouden komen. Heb toen aan onze huisdokter gevraagd en die zei: baat het niet, het zal ook wel niet schaden. Nu gebruik ik zo'n 5 á 6 keer per jaar een flinke portie brandnetels, bereid als bijvoorbeeld gekookte andijvie, en nooit geen reuma meer gehad”.

Utrecht zoekt aardstralen

HET AARDSTRALENSPROOKJE doet nog altijd opgeld. Het Utrechtse statenlid drs. P. A. Delvaux wil, volgens een bericht in De Telegraaf dat de provincie Utrecht gebruik zal maken van wichelroedelopers om de invloed van aardstralen op automobilisten te onderzoeken. Volgens het Statenlid is in Duitsland al gebleken, dat aardstralen in het wegdek verantwoordelijk zijn voor onbeheerste stuurbewegingen en ander afwijkend gedrag. Het experiment in de provincie Utrecht zal worden begonnen op een kruispunt in Cothen, waar soms onverklaarbare ongelukken gebeuren.

ONBEGRIJPELIJK OPTIMISME

OP hoe gevaarlijke wijze de wet op het uitoefenen van de geneeskunst met voeten wordt getreden blijkt ook in dit nummer van het Maandblad tegen de Kwakzalverij weer. Iemand in Deventer, aangeduid als de „bottendokter“, oefent met wat zwemdiploma's of iets in die geest aan de wand de geneeskunst uit en schrijft gevaarlijke medicijnen voor. Het toeval is hem genadig — er zijn geen gevallen bekend waarbij dit op ongelukken uitliep.

Het herinnert aan het geval van een andere kwakzalver, Oeds S. (Spithorst) die met te hoge concentraties vitamine D3 zijn patiënten te lijf ging. Deze uit Nieuwleusen afkomstige kwakzalver met een verbazend drukke praktijk schoof de schuld van de ernstige vitamine-vergiftiging die geleid had tot het opnemen van drie van zijn patiënten in een ziekenhuis te Zwolle op anderen. Volgens zijn verdediger zou Oeds S. geweten hebben dat het toedienen van een overdosis vitamine D3 levensgevaarlijk is. Het resultaat was een bijzonder coulante behandeling van deze Oeds S., die er nota bene van af kwam met een boete van driemaal f 250,—. (Voor elk slachtoffer f 250,—...). Zijn overtreding van de geneesmiddelenwet kwam hem op niet meer dan f 500,— te staan. Een ander hoofdstuk is dat hij dertig mille boete kreeg wegens belastingontduiking op grote schaal, maar dat kunnen we hier buiten beschouwing laten.

De straf echter, die Oeds S. is opgelegd wegens zijn onverantwoord dokter-tje spelen is stellig te laag. De man zal de boete als een bedrijfsrisico incalculeren zoals anderen dat doen met een bon wegens fout parkeren. Omdat de officier van justitie Oeds S. geen ernstige nalatigheid had ten laste gelegd (wél het veroorzaken van zwaar lichamelijk letsel, maar dat achtte de rechtbank niet bewezen) kwam Oeds S. er bij uitstek genadig af.

Zo'n geval leert ons ook wat er terecht van zal komen, wanneer ooit de plannen van staatssecretaris Hendriks voor het wetsontwerp waarbij aan onbevoegden met voorbehoud een zekere bevoegdheid zou worden gegeven, wettelijke kracht krijgen. Die onbevoegden aan wie een vinger wordt gereikt zullen niet aarzelen de hele hand te grijpen. Wat zal er dan van de strafsancities terecht komen, wanneer er nu al zo halfbakken wordt opgetreden of kan worden opgetreden?

En wat het geval te Deventer betreft: het laat zich indenken, dat iemand die van een kwakzalver gevaarlijke medicijnen heeft gekregen en daar ziek van wordt niet aanstonds aan zijn huisdokter alles opbiecht van zijn gang naar de „bottendokter“. Bovendien was het ook in het

Zwolsche ziekenhuis maar bij toeval dat werd ontdekt dat ziekte-verschijnselen moesten worden toegeschreven aan overdoses van vitamine D3. Wil men duidelijker bewijs hoe moeilijk het is om onbevoegden te grijpen op hun gevaarlijke handelingen?

De staatscommissie De Vreeze (mr. De Vreeze, niet dr. De V. zoals abusievelijk in ons vorige nummer vermeld) waarvan het rapport thans het op handen zijnde wetsontwerp van staatssecretaris Hendriks moet inspireren baseert zich op de onvoldoende handhaving van de wet op de uitoefening van de geneeskunst en zegt dan: laten we de onbevoegden een beperkte bevoegdheid geven, maar dan moeten ze wel van een paar zaken afblijven die voorbehouden blijven aan de bevoegden. Of men in een onbegrijpelijk optimisme verwacht dat de onbevoegden, die zo duidelijk tonen onverantwoord te werk te gaan dan plotseling hun grenzen zullen kennen en er bijvoorbeeld van af zullen zien om geneesmiddelen duur aan de man of vrouw te brengen?

Het ware goed geweest wanneer de commissie De Vreeze, inplaats van af te gaan op een paar statistieken van het aantal veroordelingen, zich eens reenschap had gegeven van de praktijk van de kwakzalverij. Oeds S. uit Nieuwleusen en J. S. uit Deventer hadden de commissie het nodige kunnen leren. De commissie had in elk geval geweten met wat voor slag mensen de Nederlandse gezondheidszorg in zee moet gaan wanneer de plannen ooit wettelijke basis zouden krijgen.

In de Kosmos is het aan „het rommelen“

HET MEDITATIECENTRUM „De Kosmos“ (Prins Hendrikkade 142) te Amsterdam had in november en december weer een cyclus van lezingen georganiseerd over „Alternatieve Geneeswijzen“. Jaap van Ruller lichtte dat als volgt toe:

„In de Kosmos, meditatiecentrum op de Prins Hendrikkade, waar eens de AJC, Centraal Stationsjongeren en Fantasio huisden, zijn de strijdlieiders en de hasjdampen opgetrokken. In de vijf jaar van haar bestaan (sinds december 1969) is de Kosmos in de stad een bekend instituut geworden, niet alleen vanwege een sauna zonder bijbedoelingen en de overheerlijke vegetarische croquetten uit het Kosmosrestaurant, maar vooral ook door het aanbieden van cursussen, workshops of hoe je ze ook noemen wilt, in bewustwording. Bewustwording van jezelf, je lichaam, je geest, omdat wij vinden dat de beste specialist die je over deze dingen kunt raadplegen *jijzelf* bent. Wij vinden het onrustbarend te zien dat de meeste mensen zich uitleveren aan een autoritaire en symptoombestrijdende geneeskunde, die op zijn beurt weer in de greep zit van de far-

Leerstoel voor homeopathie?

IN EEN INTERVIEW met het Parool heeft de scheidende rector-magnificus, prof. dr. A. de Froe (hij doceert aan de Universiteit van Amsterdam antropobiologie en menselijke erfelijkheidsleer) tegen de journalist Dwarshuis het een en ander verteld over de bestuurlijke problemen aan de universiteit. Zo merkte hij o.a. op:

„Over de waarheid kun je niet stemmen. Er zijn aan een universiteit bestuurlijke problemen waarbij niet de meerderheid dient uit te maken wat er moet gebeuren. Om te kunnen oordelen over hoe de wetenschap en het onderwijs zich zullen ontwikkelen — daarvoor is een specifieke deskundigheid nodig. (...) „Het is geen kwestie van stemmen (om) uit te maken of de homeopathie zo van belang is voor de medische wetenschap, dat de faculteit der geneeskunde een leerstoel er voor moet instellen. (Ja, natuurlijk),“ aldus prof. De Froe.

maceutische (groot)industrie“. Aldus het staflid van de Kosmos, Jaap van Ruller.

„In de geneeskunde is het aan het rommelen. De belangstelling voor alternatieve stromingen is groeiende, de Koninklijke Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst opende de discussie-sluizen voor wat nog „randgebieden der geneeskunst“ genoemd wordt door haar jaarcongres (te Zwolle op 11 oktober jl.) daaraan te wijden. Natuurartsen, homeopathen, acupuncturisten hebben handen vol werk. Steeds meer informatie komt beschikbaar over de schadelijke bijwerkingen van chemische geneesmiddelen. De kostenstijging in de gezondheidszorg begint gigantische afmetingen aan te nemen“.

Het is geen kunst om een aantal kreten nog eens aan het papier toe te vertrouwen. En zonder bezwaar alle problemen van de gezondheidszorg maar op één hoop te gooien, alsof natuurgenezers, piskijkers, iriscopisten, strijkers, wichelroede-goochelaars, naaldenprikkers en wat al niet dat alles wel eens netjes uit elkaar zullen halen en zullen vertellen wat al diegenen, die jaren studeerden, die jaren ervaring opdeden, met al hun kundigheid en toewijding volgens de staf van de Kosmos maar niet willen inzien, in de greep als zij zitten van „de farmaceutische (groot)industrie“. Wij hopen van harte dat de Kosmosstaf handen vol werk zal hebben, maar dan aan het bakken van haar overheerlijke vegetarische croquetten. En laat men liever niet rommelen in allerlei vormen van kwakzalverij, dat overgieten met een kwasi-modieus sausje zodat het aantrekkelijk wordt voor wat jonge mensen, die, als zij eens in een sauna-met-bijbedoelingen buiten de Kosmos verdwalen en daar, laten we zeggen een „longontsteking“ oplopen, wat blij zullen zijn dat er nog een „autoritaire en symptoom-bestrijdende geneeskunde“ is.

LOURDES

STAATSSECRETARIS J. HENDRIKS van Volksgezondheid was in Tilburg directeur van een ziekenfonds. Bij dat ziekenfonds was ook een Lourdes-ziekenfonds waaruit elk jaar de reis van een paar honderd zieken kon worden bekostigd. De heer Hendriks ging dan graag mee als ziekenbegeleider. Tijdens een vraaggesprek voor het weekblad De Tijd vroeg P. van der Eijk de staatssecretaris naar aanleiding van die reizen naar het Franse bedevaartsoord: — Gelooft U in wonderen?

De staatssecretaris antwoordde: In de 35 of 40 keer dat ik in Lourdes ben geweest heb ik nooit wonderen in de klassieke zin meegemaakt. Ik durf ook wel zover te gaan om bij zogenaamde wonderen vraagtekens te zetten. Wat vijftig jaar geleden als een wonder werd ervaren dat kan misschien nu, bij de huidige stand van de medische wetenschap, niet meer als een wonder getypeerd worden. Ik weet het eenvoudig niet. Ik heb er geen oordeel over. De zaak moet ook anders gezien worden. Het gaat om een religieus beleven. De mensen gaan naar deze plek op de wereld, waar toch wel iets bijzonders gebeurd is, om met elkaar hulp, een beetje sterkte en vertroosting te zoeken. Ik kan dat wel goed begrijpen ook. De mensen zoeken elkaar toch overal op om elkaar sterk te maken. Mag dat dan in het religieuze leven ook een keer? Het heeft op mij altijd grote indruk gemaakt".

Gebitsrooierij

HET MEDISCH TUCHTCOLLEGE in Den Haag heeft een 75-jarige tandheelkundige van een tandheelkundig instituut tot een boete van f 2500 veroordeeld. Een patiënt had geklaagd dat na het trekken van zijn tanden er in de kaken nog tien wortelresten zaten. Het medisch onderzoek voor de narcose was onvoldoende geweest. De narcose, toegediend door een 74-jarige arts, duurde maar vier minuten. De injectienaald bleef in de arm zitten om bij complicaties een extra injectie te geven. De maximum duur van de narcose was tien minuten en het trekken van een nagenoeg volledig gebit moest dus in ijtempo gebeuren.

Wij herinneren nog aan wat de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij in een uitzending van Koning Klant zei over de „rooi-inrichtingen". Zie ons februari-nummer, blad. 6.

Winterhielen

NICO SCHEEPMAKER, DIE onder de titel „Trijfel" dagelijks in een aantal regionale bladen over allerhande zaken schrijft kreeg onlangs van een lezer, Jan van Oudheusden te Oosterlittens, een brief over een wondermiddel, dat we de lezers van het Maandblad tegen de Kwakzalverij niet willen onthouden.

„Het zal in de strenge winter van 1963 zijn geweest dat ik als arbeider de landmeter assisteerde bij een particuliere opdracht in Meerkerk. De aard van het werk is me ontschoten, maar het feit dat we al halverwege de voorbereidingen op het terrein door de twee belendende partijen koffie aangeboden kregen, duidt op een afscheidingskwestie. Tijdens een van die koffiepauzes ging het gesprek naar enkele gemeenplaatsen over het winterse weer en de lichamelijke ongemakken die daarmee gepaard gaan. Het was op dat moment dat de gastvrouw het volgende verhaal begon:

Haar dochter werd al van kindsbeen af geplaagd door winterhielen, zo erg dat ze met het wisselen der seizoenen ook van schoenmaat moest veranderen. Tot op zekere dag een vrouwtje, dat in een riet-snijdershuisje aan de gorzen iets buiten het dorp langs de dijk naar Leerbroek haar tweede woning had, sprak: „Bestrijk je voeten met de gal van een op Witte Donderdag geslacht varken en je zult van die bezoeking voor altijd verlost zijn". De dochter, die haar raad opvolgde, heeft naar men mij verzekerde in de tien jaar na het gebeurde nooit enig spoor meer van het oude euwel ondervonden!"

Pseudo-arts veroordeeld

EEN 31-JARIGE MAN, die zich voor „klinisch psycholoog" en soms voor „gynaecoloog" had uitgegeven en in die hoedanigheid ontuchtige handelingen met jonge vrouwen had gepleegd, is door de rechtbank te Amsterdam ter beschikking gesteld van de regering.

De slachtoffers van de man vonden zijn optreden, lezen wij in De Volkskrant, niet in overeenstemming met de medische ethiek. Sommige vrouwen verklaarden later, dat zij onder psychische druk waren gezet door de man, maar lichamelijk geweld kon volgens de rechtbank onvoldoende worden bewezen.

Volgens een psychologisch rapport had

de pseudo-arts „zijn slachtoffers in vrij korte tijd in dusdanige geestelijke verwarring weten te brengen dat ze in een status van seksuele horigheid belandden". De man werd onvoorwaardelijk terbeschikkingstelling opgelegd, omdat deze als voorwaardelijke maatregel bij een vorige straf was uitgesproken.

Astroloog en fotograaf

IN EEN UITGAVE, getiteld „Ons Koningshuis", was enige tijd geleden een artikel te lezen over de eerste foto's van prinses Beatrix en Claus van Amsberg, in mei 1965 gemaakt. De freelance-fotograaf John de Rooy fotografeerde het paar toen in de tuin van kasteel Drakensteyn in de Lage Vuursche, en deze foto bracht het Nederlandse publiek op de hoogte van de keuze van de prinses. De Rooy vertelt aan de schrijver van het artikel hoe hij dagen lang voor Soestdijk en Drakensteyn had post gevat, praatjes met buurtbewoners had gemaakt, waartoe hij zelfs de omgeving zorgvuldig in kaart had gebracht, om maar niets aan het toeval over te laten. Ja, hij raadpleegde een astroloog. En wat zei deze hokus-pokusman? Dat wat John de Rooy graag wilde horen. „De horoscopen van hem en Beatrix" kwamen op zoveel punten overeen, dat alleen De Rooy in staat zou zijn de eerste foto van Beatrix' verloofde te maken".

Overigens werd er indertijd verteld, dat De Rooy een tip uit Soestdijk had gekregen. Feit is in elk geval dat de indiscrete kijk in de tuin van Drakensteyn hem niet euvel werd geduid, want een paar maanden later mocht hij er bij zijn om de verloofingsfoto's te maken en naderhand was hij verschillende malen bij prinses Irene en prins Karel Hugo die toen nog in Spanje mochten wonen.

De hooggezetten relaties hebben de fotograaf geen geluk gebracht. De opbrengst van de foto's verdween als sneeuw voor de zon. De Rooy raakte aan het zwerven en men is hem gaan vergeten. Zal ook dat in de sterren hebben gestaan?

DE HAAGSE ZENUWARTS J. van Londen wordt op 1 april hoofddirecteur bij het directoraat-generaal van de volksgezondheid van het ministerie van volksgezondheid en milieuhygiëne. Hij wordt dan tevens hoofdinspecteur van de geestelijke volksgezondheid als opvolger van wijlen dr. P. Baan.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, Secretariaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, Dierenarts te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, Vice-President Arrondissements-Rechtbank te Arnhem; J. E. Buiten Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid b.d., 't Harde; P. L. Stal, Arts te Hilversum; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keizerberg 54, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 januari 1881

Omstreden prof. Tenhaeff was een uur lang op het televisiescherm

EEN TELEVISIE-UITZENDING van de NOS over het werk van de bejaarde para-psycholoog prof. dr. W. H. C. Tenhaeff was in tal van opzichten weinig bevredigend. Zo kwam het conflict tussen de opvattingen van de heer Tenhaeff en de nieuwe richting in het para-psychologisch onderzoek niet uit de verf en kreeg onze voorzitter, dokter A. P. N. de Groot geen gelegenheid zijn bezwaren tegen prof. Tenhaeff te motiveren. Hij had deze in een op de band opgenomen gesprek met de interviewer, de heer Max van Rooy, wel degelijk uiteengezet, zoals zich licht laat begrijpen. Bij het redigeren van de tekst is deze motivering echter geschrapt, zodat het publiek eigenlijk niets van wat dokter De Groot beweegt in zijn critische houding kon begrijpen.

„EEN VAN ZIJN leerlingen, de paragnost Croiset, vertelt alle goeds van hem. Dr. A. de Groot veroordeelt hem”, aldus kondigde het Algemeen Dagblad van 6 maart de uitzending aan. Op de vraag van Max van Rooy in de uitzending of hij prof. Tenhaeff kende antwoordde de heer De Groot: „Meer dan mij lief is. Ik beschouw hem als degeen, die het meest debet is aan de chaos die is ontstaan door de overtrekking van de wet op de onbevoegde genezers. Hij is jarenlang met Croiset de hert opgegaan om lezingen te houden voor Volksuniversiteiten, voor het Nut, Vereniging van Huisvrouwen, van Plattelandsvrouwen. De heer Tenhaeff heeft hen geïnspireerd met zijn proefkonijn Gerard Croiset. Hij heeft films vertoond om de geneeskundige capaciteiten die Croiset ten toon spreidde te verbreiden.”

Niet in de uitzending was de passage waarin dokter De Groot wees op het volslagen fiasco van prof. Tenhaeff met paragnost Gerard Croiset op een bijeenkomst van leden van de Kon. Ned. Maatschappij tot bevordering der geneeskunst.

Helderziendheid op commando

WIE WEL EENS van dit fiasco had gehoord kon een indirecte verdediging van prof. Tenhaeff in de loop van het gesprek vernemen: „Helderziendheid op commando... dat kan niet. Dan gaan ze zwenden. Telepathische experimenten op het toneel? Dat is zwendel”. Aldus Tenhaeff.

Uit de televisie-uitzending bleek dat Croiset, waarmee Tenhaeff gedurende zes jaar heeft geëxperimenteerd, het hier n i e t mee eens is.

De richtingsverschillen in het moderne para-psychologische onderzoek kwamen, zoals reeds opgemerkt, nauwelijks ter sprake al merkte prof. Tenhaeff wel op dat hij

stond voor een „anthropologische para-psychologie”. Dit kennelijk in tegenstelling tot de thans o.a. door zijn opvolger Johnson in Utrecht toegepaste methode waarin het statistisch onderzoek een belangrijke plaats inneemt. „Ik heb me nooit bepaald tot het verschijnsel, maar altijd mij gericht tot de mens die er bij betrokken is”, aldus de emeritus-hoogleraar, die zei vegetariër en vrijmetselaar te zijn en een religieus-humanistische wereldbeschouwing aan te hangen. Zelf is hij niet paragnostisch begaafd. Volgens hem moet men bij de proeven met Croiset onderscheid maken tussen paragnostische treffers en politionele missers, bijvoorbeeld wanneer het om het opsporen van verdwenen personen gaat. Daarbij heeft Croiset, die zelf in zijn jeugd bijna eens is verdrongen, bijzonder veel succes bij verdrinkingsgevallen, beweert Tenhaeff.

Relativerend zei de heer Tenhaeff dat paragnosten niet commercieel moeten doen. Uri Geller vond hij maar een dubieuze figuur. Diens optreden is helemaal gecommmercialiseerd. „Daar houd ik niet van”.

Het grootste deel van het interview speelde zich af tijdens het recente psychotronische congres te Monaco gehouden. Een Amerikaan gaf daar tegenover de interviewer hoog op van Tenhaeff, die op een desbetreffende vraag zei er niet zwaar aan te tillen, dat hij in het buitenland meer waardering ontmoet dan in Nederland. De kijker kon zien hoe er een ijsje voor de bedaagde parapsycholoog werd neergezet door een kelner maar helaas kwam Tenhaeff niet in het beeld snoepend van zijn ijsje. Wel legde hij uit dat de naam „psychotronisch” van Russische herkomst is. Het para-psychologisch onderzoek in de Sowjet-Unie richt zich op het vin-

Specialist in vaderrollen

EEN WEENSE WONDERGENEZER van Joegoslavische afkomst — hij draagt dan ook de moeilijk uit te spreken voor-naam Zdravko — had zich onder zijn in de Donaumetro-pool woonachtige landslieden een faam verworven als wondergenezer. Deze 47-jarige man had zich gespecialiseerd in hulp wanneer een huwelijk kinderloos bleef. Ongelukkige, kinderloze vaders vertrouwden Zdravko Putnik hun vrouwen toe in de hoop dat hij uitkomst zou bieden. De vruchtbaarheidstovenarij voltrok zich op de klassieke wijze, waaraan sedert Adam en Eva niets is veranderd, in het bed van Putnik. Nu de man is gearresteerd onderzoekt de Weense politie discreet in hoeveel gevallen Putnik zelf de vaderrol heeft overgenomen en daarvoor nog fors betaald is óók. Hij had trouwens een voorkeur voor jonge vrouwen als patiënten. Hij verschaftte hen tovermiddelen, die zij des daags op de borst, des nachts onder het hoofdkussen moesten bewaren: toverkogeltjes die bij onderzoek houtskool en kaarsenvet bleken te bevatten... Zelf droeg hij een kettinkje van houten schakels met eikels er op: een amulet waarvan een toverwerking uit zou gaan. Voor Putnik de cel inging werd dit „werktuig” in beslag genomen.

den van een marxistische hypothese voor deze verschijnselen.

Gebedsgenezing en magnetiseurs

Over de gebedsgenezing en de „z.g. magnetiseurs” zei Tenhaeff dat hun optreden aanvaardbaar is als de patiënt maar onder behandeling van de arts blijft. Hij meende dat gebedsgenezers en magnetiseurs niet alleen maar door suggestie resul-

VERVOLG OP BLZ. 14

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is KWAKZALVERIJ

VERVOLG VAN BLZ. 13

aten behalen maar dat er ook een andere actor in het spel is. Een factor x waarover hij overigens de kijker-luisteraar in het ongewisse liet. Hij meende geweldig tegen de kwakzalverij gekant te zijn. Hij zag een kentering bij jonge artsen, die belangtelling tonen voor magnetiseurs en gebedsgenezers. Maar hij had wel bezwaar tegen de grote categorie charlatans die op dit terrein werkzaam is.

Dokter De Groot kwam nog eens in het veeld om mede te delen dat door de uitattingen van Tenhaeff de mensen zijn gaan geloven in paragnosten. Zij gaan dan ruiten de huisarts om naar zo iemand, tot het te laat is en de arts niets meer kan doen.

Prof. Tenhaeff zei tegen het populariseren van de parapsychologie te zijn. „Daar waarschuw ik tegen”. Hij vond ook dat met seances de psychische gezondheid in geding komt. Als mensen met parapsychologische zaken zonder enige kennis van zaken gaan experimenteren gebeuren er ongelukken. Hij noemde met name het z.g. „automatische schrift”.

Over dokter De Groot zei prof. Tenhaeff nog dat deze zich nooit op de hoogte van zijn werk had gesteld. „Freud”, aldus de bejaarde para-psycholoog, „is ook een omstreden figuur geweest. Ik heb in de loop der jaren ook waardering ervaren”. Aldus Tenhaeff aan het slot van de uitzending, die ongeveer een uur duurde en die geschiedde onder het rubriekshoofd „Markant”.

De gloeiend hete brij van het magnetisme

NADAT BEGIN MAART prof. Tenhaeff zijn inzichten over de para-psychologie via het medium televisie had kunnen spuien was er verderop in deze maand, juist bij het begin van de lente, een uitzending over het magnetiseren. Veel wijzer is de kijker er niet van geworden. Prof. Tenhaeff kwam weer aan het woord en hij deed ons denken aan een gesprek van journalisten met de destijds bekende schrijver Emil Ludwig, die op elke vraag antwoordde: „Lesen Sie doch meine Bücher”. Want ook Tenhaeff verwees naar de boeken, die hij geschreven had.

In de Haagse Courant lazen wij de volgende passage over deze uitzending die ons een voortreffelijke karakteristiek lijkt van deze onbeduidende en verwarrende zaak: „Jack van Belle schaarde zich met vier behoedzame fijnproevers van het bovonzinnelijke om de gloeiend hete brij van het magnetisme. Felle tegenstanders waren buiten het beeld gehouden en wat de anderen hadden te zeggen kwam neer op geven en nemen dat je er slaperig bij

werd. Te zien viel er niets in „Zienswijze” en veel wijzer werd je ook niet van het onzinnelijke”.

De heer F. J. A. van Someren, voorzitter van een organisatie van onbevoegden (Federatie van paranormale genezers) wist antwoord op de vraag hoe men onder de onbevoegden de bokken van de geiten kan onderscheiden. De echte genezer legt tweemaal acht proeven van bekwaamheid af. Na acht genezingen volgt telkens een onderzoek door twee helderzienden... En wanneer we nu weten hoeveel moeite het wetenschappelijke onderzoek heeft met bovonzinnelijke verschijnselen dan is wel meteen duidelijk welke waarde men aan zo'n onderzoekje van de Federatie van paranormale genezers moet schenken.

Ongezouten critiek op uitzending

ONGEZOUTEN CRITIEK OP de uitzending over prof. Tenhaeff in „Markant” van de NOS vonden wij van de hand van Herbert Leupen in Het Parool. Wij ontlenen daaraan het volgende:

Markant gaf een portret van prof. Tenhaeff, de vader van de parapsychologie. Tenhaeff kwam naar voren als een vitale, welgemutste prater. Daar niet van. Maar in een programma dat een uur duurt, verwacht je toch wel iets van het onderwerp te weten te komen. Dat viel tegen. Er werden veel aanloopjes gemaakt maar het geheel bleef nogal fragmentarisch. Neem de bezwaren van dokter De Groot, ex-inspecteur van de volksgezondheid. Noch de bezwaren, noch de reactie van Tenhaeff (die ze kortweg afdeed als laster) kwamen uit de verf. Interviewer Max van Rooy zei: „Veel kritiek op uw werk komt er op neer, dat parapsychologie geen wetenschappelijke modellen oplevert”. Aha, dacht ik, nu krijgen we de kern van de zaak. Maar die kregen we helemaal niet. Jammer. Voorts daverde het van de vaktermen die niet of onvoldoende werden toegelicht. Ik noem maar even: spiritisme, magnetiseur, een gebedsgenezing, telepathie, telekinese, suggestieve therapie, reïncarnatie, charlatannerie. Stopwoord van de professor: „Enzovoortsmeer”.

Het statenlid en zijn aardstralen

HET UTRECHTSE STATENLID drs. P. A. Delvaux wil, zoals wij op blz. 10 van ons maartnummer mededeelden een onderzoek naar de invloed van „aardstralen” op verkeersongelukken. Het Pa-

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

Kwakzalver loog er op los

IN HET NUMMER van juli 1975 komen in het Maandblad tegen de Kwakzalverij een artikeltje aantreffen over de kwakzalver C. J. Boshouwers onder de titel „Volop kwakzalveren op het Valeriusplein” (blz. 25). De gegevens hiervan waren ontleend aan een gesprek dat het Noordhollands Dagblad had met deze acupunctuurmasseur, die voorzitter is van de kring Alkmaar van een lekenvereniging voor homeopathie.

Deze Boshouwers betrok in zijn beschouwingen ook de farmaceutische fabriek VSM Voorhoeve Geneesmiddelen b.v. te Zaandam. „We hebben daarnaast het voordeel dat we met een ideologisch bedrijf samenwerken,” zei hij. Dit was VSM. Welnu deze mededeling van Boshouwers is onwaar evenals o.a. zijn mededeling „ze hebben daar pas een directiewisseling gehad”. Hoe het wèl zit schreef ons deze dagen drs. J. L. Fontijn, apotheker en directeur VSM geneesmiddelen. Er moet nog aan worden toegevoegd dat Boshouwers in een pand op het Valeriusplein te Amsterdam zijn acupunctuurmassage combineert met het voorschrijven van geneesmiddelen... hoewel hij geen enkele medische bevoegdheid bezit!

„Wij leveren”, aldus de heer Fontijn, „uitsluitend aan apothekers, erkende drogisten en de farmaceutische groothandel. Wij leveren niet aan de heer Boshouwers. Wij werken niet samen met de heer Boshouwers. Er is niet pas een directiewisseling bij ons opgetreden; de laatste dateert van 1959, zeventien jaar geleden dus!”

VSM organiseert ook geen cursussen, zoals Boshouwers zei, maar steunt cursussen voor artsen en medische studenten georganiseerd door de Vereniging van homeopathische Geneesheren in Nederland.

rool wijdde een artikel aan deze zaak. De in Zeist woonachtige heer Delvaux reageerde daarop met een ingezonden brief in Het Parool waarin hij zich keerde tegen het feit dat men het „middels schijnbaar letterlijke citaten” had doen voorkomen alsof hij met stelligheid de beweringen over straling dan wel aardstralen en over wichelroedelopers zou hebben gedaan. Heel voorzichtig laat hij er op volgen:

„Ik heb echter veeleer op uw navraag enige uitermate summiere en voorlopige informatie gegeven over de vraag hoe dit door sommigen gezien wordt. Ik heb ook niet verzwegen dat ik persoonlijk geneigd ben een en ander tot op zekere hoogte serieus te nemen, maar ik heb niet de door mij medegedeelde beweringen voor mijn rekening genomen, al was het alleen maar omdat ik, zoals ik ook uitdrukkelijk gezegd heb, op het onderhavige terrein een volslagen leek ben. Van dit voorbehoud vind ik in uw verslag tot mijn verwondering en ongenoegen maar weinig terug”, besluit de heer Delvaux.

Jonge arts gelooft in wat rijke verbeeldingskracht van onbevoegden hem voorschotellet

(Door een medewerker)

DE ARTS PAUL van Dijk heeft in een artikel voor de bladen van de Brabant Pers geconstateerd dat het door staatssecretaris Hendriks van Volksgezondheid aangekondigde wetsvoorstel meer ruimte zal bieden aan de betrouwbare genezers.

Deze jonge arts, die vorig jaar aan de Utrechtse rijksuniversiteit zijn artsenstudie voltooide heeft een onderzoek uitgevoerd naar „de niet-erkende en niet-bekende geneeswijzen in ons land”. Van hem kwam eind maart een boek in de handel, getiteld 'Geneeswijzen in Nederland'.

Van Dijk meent dat het wetsvoorstel van Hendriks in feite neerkomt op 'de opheffing van het artsenmonopolie'. Sinds 1865 mogen alleen afgestudeerde artsen de geneeskunde uitoefenen. Het wetsvoorstel van de staatssecretaris wil hierin verandering brengen en meer ruimte bieden, volgens hem, aan de zogenaamde 'onbevoegde genezers'.

De staatssecretaris gaat hierbij uit van het in 1975 door de staatscommissie-De Vreeze uitgebracht advies. Daarin staat onder meer 'Ook aan ongekwalificeerden zal het in beginsel niet verboden zijn het terrein van de individuele gezondheidszorg, voorzover niet aan gekwalificeerden voorbehouden, te betreden, onverminderd hun verantwoordelijkheid, ook strafrechtelijk voor de schade aan de gezondheid van de patiënt, die door hun optreden mocht worden veroorzaakt'.

Het voorstel geeft volgens hem 'meer ruimte aan de betrouwbare genezers. De situatie op dit moment is echter nog steeds, dat behandeling van een patiënt door een onbevoegde genezer een strafbaar feit is', aldus de arts Van Dijk.

„In het lichaam kijken”

HIJ SOMT DAN de 'vele groepen van onbevoegde genezers' in ons land op. Hij noemt daarbij magnetiseurs, kruidendokters, iriscopisten, pendelaars, gebedsgenezers, chiropracten, acupuncturisten, yoga therapeuten, medische astrologen 'en vele andere groepen'.

In zijn artikel gaat hij vooral op de magnetiseurs (strijkers, paranormaal beoefenaars, zoals hij ze noemt) in.

Zijn definitie van een paranormale genezer: 'iemand, die van mening is, dat hij/zij op paranormale wijze zieken kan genezen door een bepaalde — wetenschappelijk nog niet bewezen — vorm van energie op de patiënt over te dragen door middel van zijn/haar persoonlijke tussenkomst'. Sommigen zijn ook in staat een 'buitenzintuiglijke' diagnose te stellen', aldus dokter Van Dijk.

Dan komt hij tot de helderziendheid: waarbij vele genezers 'beelden zien met betrekking tot de patiënt. Soms gebeurt dit aan de hand van een 'inductor', een voorwerp dat aan die persoon toebehoort en dat de paragnost behulpzaam kan zijn bij het doen van zijn waarnemingen. Dan gaat hij nog wat verder in op de helderziendheid en komt tot de volgende uitspraak: 'de aura of menselijke straling geeft de genezers door haar samenstelling en kleur informatie omtrent karakter en gezondheidstoestand van de desbetreffende persoon'.

En: 'De helderzienden onder de genezers kunnen als het ware in het lichaam kijken. Sommigen zien naast het lichaam een tweede lichaam waarin zij de afwijkingen waarnemen. Zo zien zij bijvoorbeeld een ontstoken blindedarm, steengruis in de nieren, enzovoort. Een ervaren paragnost kan op deze manier vaak waardevol diagnostisch materiaal verzamelen. Op helderziende wijze kan de genezer verder een prognose van het verdere verloop van de ziekte geven'.

De afgestudeerde arts gaat dan over op het aspect 'heldervoelen', 'een zeer veelvuldig voorkomende eigenschap van paranormale genezers. Het betekent dat zij zich kunnen vereenzelvigen met de patiënt. Op deze manier voelen zij aan den lijve wat de patiënt mankeert'. Ook het 'helderruiken, helderhoren, helderweten' komen nog bij deze arts aan bod.

Het zogenaamde „zich opstellen”

HEEL SERIEUS VERKLAART hij: 'Vele genezers kunnen onder andere met de paranormale gevoeligheid van hun handen ziektehaarden opsporen in het lichaam. Zij voelen dan met hun handen precies waar de ziektehaard zit en hoe de toestand daar is. Sommigen van hen gebruiken een wichelroede als hulpmiddel'. Hij concludeert: 'De ene methode is veel minder bewust dan de andere. Maar steeds gebeurt er psychologisch iets overeenkomstigs: het zogenaamde 'zich opstellen'.

Ten aanzien van het 'strijken', volgens dokter Van Dijk's de meest voorkomende vorm van paranormale geneeskunst', constateert hij: 'Vele genezers ontwikkelen een geheel eigen stijl van werken op grond van hun intuïtie en ervaring. Niet alleen mensen reageren op deze geneeskunde, ook dieren en planten blijken de gunstige invloed van deze behandeling te ondergaan'.

De genezende magnetische kracht blijkt volgens hem ook in te werken op de materie: 'Water bijvoorbeeld, kan magnetisme opnemen en gedurende enkele dagen vasthouden. Ook om deze reden wordt later wel eens voor genezingsdoeleinden

gemagnetiseerd (voor in- en uitwendig gebruik), evenals watten'.

Dokter Van Dijk merkt verder ook „de geconcentreerd magnetische blik van de ogen van sommige genezers op en de genezing op afstand” wat hij een 'paranormale beïnvloeding waarbij de factor ruimte is uitgeschakeld' noemt.

Hij citeert onder andere het bekende boek van dr. L. F. Bakker („Kwakzalverij en het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst”) en een onderzoek van E. Th. Cassee uit 1973 onder bewoners van de stad Utrecht. In dit laatste onderzoek bleek dat 57 procent van de ondervraagden „het goed vindt” dat er magnetiseurs zijn, 38 procent meent „dat we voor de gave die magnetiseurs hebben niet dankbaar genoeg kunnen zijn”, 37 procent acht magnetiseurs „een gevaar voor de maatschappij”. En 57 procent stond positief tegenover de paranormale geneeswijze, 38 procent daarvan was zelfs zeer positief.

„Niet genoeg”

Dokter Van Dijk — met die cijfers in het achterhoofd — tot slot wil 'niet voorbijgaan aan de kritiek die van de kant van de medici wordt aangevoerd. De bedenkingen zijn vaak reëel doch niet voldoende om de paranormale geneeskunde in de anonimiteit te laten verstikken'.

Ons commentaar op dit relaas van de jonge arts P. van Dijk, dat hij gedekt door zijn bevoegdheid de lezers van de Brabant Pers voorschotellet kan kort zijn: hij moet zich wat meer kritisch opstellen waar het de rijke verbeeldingskracht van alle mogelijke slag van onbevoegden betreft. „Heldervoelen”, -zien, en -horen — ja misschien wel helderruiken! — moge dan een eigenschap zijn die bij paranormale genezers toedicht, helderdenken had hem, arts P. van Dijk, kunnen bijstaan om wat duidelijker afstand te nemen van allerlei warrige fantasieën. De Vereniging tegen de Kwakzalverij beschikt over voldoende gegevens om hem op weg te helpen naar wetenschappelijk verantwoorde gezondheidszorg; blijkbaar heeft zijn artsenstudie daarin toch gefaald (red. MtdK).

Veel te veel sulfiet

DE CONSUMENTENBOND HEEFT het sulfiet-gehalte van voorverpakte geschilderde aardappelen onderzocht. Nu de aardappelen schreeuwend duur zijn, zal menig huisvrouw er eerder toe overgaan voorverpakte geschilderde aardappelen te kopen, die soms goedkoper zijn dan de ongeschilderde. Deze voorverpakte geschilderde aardappelen worden verkocht in warenhuizen, supermarkten, vrijwillige filiaalbedrijven en bij sommige groentehandelaren.

Om te voorkomen, dat deze aardappelen verkleuren, wordt sulfiet toegevoegd. De bond onderzocht veertien voorverpakte zakjes van verschillende herkomst en daar-

Waarom slikken vrouwen eigenlijk zoveel meer kalmerende middelen?

DRS. J. ORMEL, EEN socioloog uit Groningen heeft onlangs in het tijdschrift voor Sociale Geneeskunde een beschouwing gewijd aan medicijnen, die de geest beïnvloeden, zoals kalmerende middelen, middelen die depressie tegengaan, slaapmiddelen. Bij dit artikel over de psychofarmaca baseerde de socioloog zich op het onderzoek naar de medische consumptie, dat onder leiding stond van de in 1973 overleden lector aan de Rijksuniversiteit te Groningen, dr. J. L. Jessen.

Daaruit blijkt, dat ruim 10 pct van de Nederlandse bevolking psychofarmaca gebruikt. De vrouwen zijn daarbij verre in de meerderheid: 14,8 pct tegen 6,9 pct van de mannen. Het gebruik neemt na het 35ste jaar toe en daalt weer na het 65ste jaar. De piek ligt in de leeftijdscategorie van 55 tot 65 jaar (vrouwen 27,8 pct, mannen 12 pct).

Drs. Ormel stelde vast, dat het slikken van tranquillizers en slaapmiddelen niet alleen samenhangt met geslacht en leeftijd, maar onder meer ook met de houding tegenover werk, inwonersaantal van de plaats waar men woont (minder 'consumptie' in kleinere gemeenten), het al of niet buitenshuis werken van getrouwde vrouwen e.d.

Opvallend vond de onderzoeker, dat bij de getrouwde vrouwen van 35-45 jaar geen psychofarmacagebruiksters werden geteld onder degenen die een baan buitenshuis hadden, tegen 16,3 pct onder degenen die 'alleen maar' huisvrouw waren.

VEEL TE VEEL SULFIET VERVOLG VAN BLZ. 15

naast verse geschrapte aardappelen van de groenteboer; de laatste bleken geen sulfiet te bevatten.

De voorverpakte geschildte aardappelen bleken alle sulfiet te bevatten. In 12 van de 14 gevallen was dat meer dan de toelaatbaar geachte hoeveelheid van 50 mg per kilo. Het hoogste door de bond aangetroffen gehalte was zelfs 310 mg. De Consumentenbond acht het onbegrijpelijk, dat de overheid deze hoge percentages sulfiet toestaat. Sulfiet mag slechts in beperkte mate worden gebruikt; het remt de opname in het lichaam van het belangrijke vitamine B2 en kan de oorzaak zijn van hoofdpijnen.

In de andere leeftijdsgroepen verschilden deze twee categorieën niet zoveel. Bij de groep van 44-55 jaar was het beeld zelfs omgekeerd: 14,9 pct gebruiksters bij de huisvrouwen en 30 pct bij de vrouwen die buitenshuis werkten.

Geen verband kon drs. Ormel ontdekken tussen het gebruik van psychofarmaca en bijvoorbeeld burgerlijke staat, godsdienstige opvoeding, werkverband, woonomstandigheden en het aantal thuiswonende kinderen.

Cafébezoek en tranquillizer

IN HET ARTIKEL in het tijdschrift voor Sociale Geneeskunde gaat de heer Ormel verschillende veronderstellingen na over de oorzaken van het grotere gebruik van tranquillizers door vrouwen. Zo is wel opgemerkt, dat mannen minder psychofarmaca gebruiken dan vrouwen. Zij zouden meer mogelijkheden tot afreageren hebben door alcoholgebruik. Drinken en cafébezoek kunnen net als psychofarmaca worden gezien als een middel om je prettig en ontspannen te voelen. Wanneer maatschappelijke normen bepalen van welke uitlaatklep men gebruik mag maken, betekent dit voor vrouwen de tranquillizer en voor mannen de alcohol.

Een andere veronderstelling gaat uit van het verschil in verband met het geringere aantal levensfuncties van de vrouw in onze maatschappij. Compensatie van 'rolverlies' als de kinderen de deur uitgaan zou een verklaring kunnen vormen voor het stijgende gebruik na het 35ste jaar door niet buitenshuis werkende vrouwen. Dat daarentegen buitenshuis werkende vrouwen na hun 45ste weer meer slikken dan huisvrouwen moet dan een gevolg zijn van de voor deze leeftijdscategorie eigen problemen en spanningen door de combinatie huisvrouw-werkende vrouw.

Vrouwen klagen meer dan mannen. Zij mogen dat in onze cultuur ook. Zij zouden daardoor van de (doorgaans mannelijke) artsen meer psychofarmaca voorgeschreven krijgen dan mannen, niet omdat ze 'zieker' zijn, maar omdat ze onder gelijkwaardige omstandigheden meer klachten en symptomen uiten. Aldus weer een andere hypothese die drs. Ormel bespreekt. Ook legt men wel eens verband met de biologische verschillen tussen man

en vrouw (psychische klachten in de overgangsjaren etc.).

Voorschrijven door artsen

ER IS WEINIG bekend over de invloed van het voorschrijfgedrag van artsen op het gebruik van tranquillizers. Misschien hangt dit samen met eerder genoemde veronderstellingen. De arts kan (on)bewust verschillende normen hantieren voor mannen en vrouwen bij de diagnose van neurotisch gedrag. Drs. Ormel acht nader onderzoek nodig om de diverse veronderstellingen op hun geldigheid in de praktijk te beoordelen. Hij meent overigens dat ze wel worden ondersteund door het feit dat de verschillen tussen mannen en vrouwen zich pas na het 35ste jaar openbaren en dat de piek van het gebruik bij vrouwen tussen het 55ste en 65ste jaar ligt.

Op de vraag of psychofarmaca wel het effect hebben dat de farmaceutische industrie er aan toeschrijft kan men zonder grondig klinisch-farmacologisch onderzoek geen antwoord geven. Grondig onderzoek vergt ook de vraag of chronisch gebruik niet meer kwade gevolgen heeft dan goede.

Dat psychofarmaca de prikkels wegnemen tot het veranderen van problematische situaties, moet volgens drs. Ormel in principe op zijn juistheid worden nagegaan. Dat geldt overigens ook voor de bewering, dat artsen, wanneer ze meer tijd zouden hebben en over meer andere mogelijkheden zouden beschikken, minder zouden voorschrijven. Drs. Ormel is van oordeel, dat het gebruik van psychofarmaca alleen in het licht van zulke alternatieven kan worden beoordeeld. „Zijn betere alternatieven aanwezig, dan is het gebruik af te raden, zijn er echter geen betere alternatieven aanwezig dan dient men deze eerst te verwezenlijken voordat men de gebruikers en voorschrijvers van psychofarmaca beschuldigt van misbruik”.

Natuurgenezer: „sport-welzijn”

IN BEVERWIJK bestaat een werkgroep „sport-spel-welzijn”, die het aan deze mooie titel verplicht vond om eens een natuurgenezer in huis te halen. Het was de drogist en natuurgenezer De Boer uit Volendam, die in het buurthuis „Wijk aan Duin” de goêgemeente in een lezing de geneeskraft van kruiden moest duidelijk maken. Ook een sport, dit goochelen met het welzijn?

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Bouter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mev. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opricht 1 Januari 1881

Johanneshoeve (alternatief) sluit de poorten

DE BOERDERIJ VOOR alternatieve geneeskunst, in het Drentse Echten opgericht door de arts H. Stiekema uit Meppeel en de arts D. Nicolai die werkzaam is geweest op Dennendal, heeft haar poorten gesloten. De beide artsen zetten hun praktijk afzonderlijk voort. Als oorzaken van het sluiten van dit „centrum voor alternatieve geneeskunst” op de Johanneshoeve worden financiële en organisatorische problemen opgegeven.

In het oktobernummer van ons maandblad (blz. 38) hebben wij onder de titel „Op de Johanneshoeve doet men alternatief” het een en ander verteld over dit medische centrum waar het niet aan hocus pocus als iriscopie zou ontbreken, en waar natuurlijk ook de naalden klaar lagen om de zieke mens naar acupuncturisten-stijl te lijf te gaan. Kort voor de sluiting van de Johanneshoeve verscheen in de Winschoter Courant nog een uitgebreid artikel over de plannen van de beide artsen en hun opvattingen.

Beter worden zonder pillen, maar via voeding, vertelde ons een kop in de Winschoter Courant. En arts Nicolai, vroeger werkzaam op Dennendal, geeft als zijn oordeel: „In de gezondheid is het enige motief wat geldt het economische. De arts moet een goed inkomen hebben, de chemische industrie moet draaien en ook het ziekenhuis moet rendabel zijn. Men kijkt niet welke methode het meeste gezond is. Men lapt mensen op om het economisch productie-proces op gang te houden”.

Een tikkeltje eenzijdig, zouden we zo zeggen, deze zienswijze. En Nicolai vervolgt: „In het ziekenhuis moet je als patiënt door de molen, anders zijn de apparaten daar niet meer rendabel”. Als voorbeeld noemt hij een blindedarmontsteking. Volgens de natuurgeneeswijze kun je een operatie vermijden, maar dan duurt het wel zes weken voordat de pijn over is. „Dan ben je te lang uit de running, dat mag niet van de controlerend arts”.

Waarop verslaggever Cees Stolk vraagt of je een blindedarm ook genezen kunt zonder operatie, op natuurlijke wijze.

Arts Nicolai geeft wel toe dat het grie-

Ja, gireer nog vandaag

uw contributie over 1976 aan de Penningmeester van de Vereniging tegen de Kwakzalverij te Amsterdam (postgiro 32237 of gemeentegiro K 1672).

De minimumcontributie is nog steeds 10 gulden, maar de kosten stijgen zo sterk dat wij het op hoge prijs stellen wanneer U vrijwillig uw contributie verhoogt.

zelig is, omdat je het risico hebt van buikvliesontsteking. Maar via een natuurlijke therapie van een strenge voeding, vloeibaar eten en via injecties tegen eventuele infecties hoeft je niet geopereerd te worden. Alles wat je uit je lichaam haalt ben je kwijt. „Mis je een blindedarm — ben je gauwer moe in je benen”. Aldus arts Nicolai.

Maar griezelig is het wel, met die kans op buikvliesontsteking. En of die injecties tegen infecties nu helemaal passen in het alternatieve beeld dat de natuurgenezers zich voor ogen stellen?.....

Het artikel in de Winschoter Courant van de journalist Cees Stolk en met foto's van Erich Koch besloeg een hele bladzijde. Er was onderin nog een hoekje gevonden met „aanbevolen literatuur”, waaronder „lexicon der geneeskruiden” van de onvermoeibare Mellie Uylert, een van haar vele kwakzalverij-boeken.

Moest dat nu per se, Winschoter Courant?

Aardstralen en andere geheime krachten

HET SPROOKJE VAN de aardstralen lijkt wel onuitroeibaar. Zoals wij in vorige nummers al hebben gemeld heeft het Utrechtse statenlid Delvaux al verzocht om een wichelroede-onderzoek naar aardstralen bij kruispunten waar veel ongelukken gebeuren. Maar ook Gerard Croiset, de paragnost en genezer, heeft geheime krachten ontdekt op kruispunten. Samen met zijn collega W. Tholen heeft hij het voor elkaar gekregen dat te Woubrugge in de berm van de kruising Herenweg - Kruis-

weg een paaltje is geplaatst. Niet op 1 maar op 2 april. Het paaltje stak ongeveer 60 centimeter uit de grond.

Het paaltje maakte deel uit van het onderzoek dat de heren Croiset en Tholen instellen naar geheimzinnige krachten op dit zeer overzichtelijke kruispunt. Zij doen dit niet op eigen initiatief maar op verzoek van „Veilig Verkeer Nederland”. De paragnosten beweren dat er geheimzinnige krachten aan het werk zijn op de kruising, waardoor ondanks het goede uitzicht veel verkeersongelukken gebeuren, soms met dodelijke afloop. In de grond zou een „storingszone” zijn, die een „blackout” bij de autobestuurders zou veroorzaken.

Volgens een A.N.P.-bericht is op Paasochtend het paaltje verdwenen en vervangen door een bordje met het opschrift „Jezus redt”. De gemeente Woubrugge heeft nogal wat reacties ontvangen naar aanleiding van het plaatsen van het paaltje. Zo stelde iemand voor om baardharen van Paulus de Boskabouter in een zakje bij het paaltje te leggen. Een plasticzakje voor die haren was wel nodig, want anders zouden de haren, aldus de olijke briefschrijver, hun magische werking verliezen.

Men had het plan om het kleine paaltje te vervangen door een flink exemplaar van bijna vijf meter lengte, dat dan in kleuren zou zijn beschilderd. Daar bleef het niet bij, want het kleurenmengsel zou door een bekende verffabriek in overleg met Gerard Croiset worden samengesteld, blijkbaar om op deze wijze de geheime krachten in de grond af te schrikken. Veilig Verkeer Nederland zou er, aldus het A.N.P.-bericht veel voor voelen om de proef op deze wijze voort te zetten.

Oftewel: Ons is niets te dol . . .

Rondom laxeermiddelen blijkt nogal wat misverstand te bestaan

„MEN GEVE HET middel niet tijdens een lactatieperiode of bij abdominale pijnen, vergezeld van nausea en emesis en andere symptomen van appendicitis”. Aldus de voor de leek amper begrijpelijke tekst bij een laxeermiddel.

Er bestaan over laxeermiddelen nogal wat misverstanden, die mede in de hand worden gewerkt door nog steeds slechte bijsluiters. Enkele middelen suggereren in woord en beeld dat het gebruik ervan zo natuurlijk is. Ergens staat dan in kleine lettertjes tussen waarschuwingen in dat het een laxeermiddel is. Sommige middelen prijzen zichzelf aan als vermageringsmiddel. Geen arts die ze daarvoor ooit zou goedkeuren.

En nog steeds zijn er fabrikanten die „vergeten” te waarschuwen, zoals bleek bij een wonderolie die weeën kan opwekken en daarom niet zomaar geslikt mag worden door aanstaande moeders. Aldus een uitvoerig artikel in het maartnummer van de Consumentengids, maandblad van de Consumentenbond. Laxeermiddelen kan men zonder recept verkrijgen.

Dat er „natuurlijke” laxeermiddelen worden verkocht, is al evenzeer een fabeltje. In deze middelen zitten altijd stoffen, die normaal gesproken niet in het lichaam thuishoren. Dat ze soms uit planten worden bereid, vruchtensmaak toegevoegd krijgen of als heel gewoon produkt worden geadverteerd doet daar niets aan af. Veel natuurlijker is het, als de stoelgang wordt geregeld door een voeding waarin voldoende onverteerbare vezels zitten die in de ontlasting het water vasthouden, en als de darmbeweging niet met kunstmatige middelen hoeft te worden geprikkeld. Een goede voeding omvat ook grove graanprodukten (volkoren, rogge, tarwe, haver, gort, rijst en mais), vers en gedroogd fruit, peulvruchten en groente, noten, aardappelen en produkten waarin zemelen zijn verwerkt (de buitenste laagjes van graankorrels).

Voor het onderzoek heeft de Consumentenbond van 41 laxeermiddelen met de meest gangbare hoeveelheden gekocht. In 36 van de 41 middelen zitten stoffen die de bewegingen van de darmwand door chemische werking versterken. Veel van de darmprikkelende stoffen zijn antrachimonverbindingen. Het enige middel dat op de dunne en niet op de dikke darm werkt is Tendo wonderolie.

Met de moedermelk mee

MIDDELEN MET antrachinonverbindingen kunnen bezwaarlijk worden gebruikt door moeders die borstvoeding geven, omdat de stoffen via de moedermelk ook in de darmen van de baby kunnen

komen. In dertien van de 41 onderzochte middelen zitten stoffen die de stoelgang ook of uitsluitend op een andere manier bevorderen dan door prikkeling van de darmen. Bij Andrews zout en Schieffers kunstmatig zout zijn zouten de werkzame stof. Mensen met een zoutarm of zoutloos dieet moeten tegen het gebruik van laxeermiddelen met zouten worden gewaarschuwd.

Gedurende het onderzoek had een controle plaats van de bijsluiter van het middel Lipozet. Dit had kennelijk resultaat. Op de nieuwe bijsluiter was de reclame van Lipozet als vermageringsmiddel verdwenen. Wat Lipozet nu wel is staat overigens niet op het busje. De nieuwe bijsluiter vermeldt wel een kleinere dosis dan voorheen, die dan alleen nog maar 's avonds mag worden ingenomen. Ook zijn een aantal waarschuwingen er in opgenomen, aldus de Consumentengids in dit waardevolle artikel. Een scherpe controle op de bijsluiters komt ons gewenst voor. En dan duidelijke taal: niet „emesis” maar gewoon: overgeven!

Evipan ging naar Nice maar zonder succes

HET TANDENROOIERS-INSTITUUT Evipan, te Rotterdam gevestigd aan de Claes de Vrieselaan, heeft gepoogd een dergelijke inrichting te openen in Nice. De politie aldaar en de Franse tandartsenvereniging hebben de 30-jarige directeur van Evipan, Bert van Wijk, min of meer gedwongen zijn zaak te sluiten. Aanvankelijk draaide het instituut met de hulp van een Franse tandarts. Volgens een mededeling van Van Wijk aan de Haagsche Courant heeft de Franse organisatie van tandartsen deze man gedwongen zich terug te trekken. Hij had ook nog een praktijk in Cannes en zou die bij royement hebben moeten opgeven.

In het instituut aan de Claes de Vrieselaan te Rotterdam ontwaakte op 20 mei van het vorige jaar een 27-jarige vrouw niet uit de narcose, die nodig is voor het in hoog tempo trekken van het gehele gebit. Zij overleed later in een ziekenhuis. De vrouw zou ziek zijn geweest zonder het zelf te weten. De schrik zat er echter bij het publiek geducht in en de belangstelling voor tandheelkundige inrichtingen, „gebitsrooierijen” zogezegd, verminderde sterk. Vandaar dat Van Wijk het eens in Zuid-Frankrijk probeerde.

In een reportage van Gerard van Zuuren in de Haagsche Courant gepubliceerd kon men lezen dat het instituut maar één week geopend is geweest in Nice. In die ene week werden er twintig

mensen behandeld..... Aan reclamedrukwerk heeft de directeur van het instituut ongeveer 10.000 gulden moeten wegwerpen. Hij was in Nice begonnen om fiscale redenen, naar hij mededeelde, en hij had plannen om ook in Parijs en in Lyon te beginnen.

Weken voor de opening van het instituut te Nice had Van Wijk al advertenties geplaatst in het dagblad Nice-Matin, die het wantrouwen hadden opgewekt van de Franse organisatie van tandartsen. In het gesprek met de verslaggever van de Haagsche Courant zei Van Wijk nog: „Ach, toch is het een mooi avontuur geweest. De zon scheen heerlijk en van het verlies betalen Den Uyl c.s. 72 pct.”

Behalve van Evipan is Bert van Wijk ook nog directeur van een overeenkomstige inrichting te Rotterdam, Evident aan het Mathenesserplein 24.

Wortelresten en identificatie

IN HET ALGEMEEN POLITIEBLAD van 25 oktober van het vorige jaar deden de technische rechercheurs J. Westra en G. Toren van het district Groningen van de Rijkspolitie mededelingen over de identificatie van een op het Noordzeestrand van Schiermonnikoog aangespoeld lijk. Bij een lijkschouw stelde een tandarts vast dat er in de gaten van de bovenkaken van het in vergevorderde staat van ontbinding verkerende lijk nog wortelresten aanwezig waren. Hij opperde de mening dat de molaren van het bovengebit wel eens getrokken konden zijn door personeel van een „bekend instituut” te Rotterdam, omdat de afwerking van de kaak te wensen overliet. Deze bevinding bleek geheel te kloppen met de mededeling van een familielid van een stuurman, die reeds enige tijd werd vermist. Deze had twee maanden voor hij werd vermist bij een instituut te Rotterdam de molaren van zijn bovenkaak laten trekken, waarbij hem tevens een prothese werd verstrekt.

Amarant in de ban

EEN VAN DE meest gebruikte kleurstoffen, het rode amarant, dat gebruikt wordt voor een menigte artikelen zoals knakworsten, aardbeienijs, lippenstift e tutti quanti is uit de gratie bij de keuringsdienst voor voedsel in de Verenigde Staten, de Food and Drug Administration. Deze dienst wil het rode amarant verbieden omdat het, mits toegediend in grote hoeveelheden, kanker zou verwekken bij ratten. De fabrikanten, die het gebruiken verzetten zich met hand en tand tegen deze maatregel. Een vervangende rode kleurstof zou heel wat duurder zijn dan amarant. In de Sowjet-Unie is het al tal van jaren verboden. Te onzent mag amarant nog altijd worden gebruikt.

ONDER DE TITEL „Boeken als kwakzalvers” verscheen in een aantal regionale bladen een bijzonder verhelderend artikel van L. Bakker. Wij vonden het in de rubriek „Consument” in de Zwolse Courant. Wij veroorloven ons er het een en ander aan te ontlenen.

Een oude bekende, zo schrijft L. Bakker in het artikel, waarin hij een aantal onlangs verschenen boeken onder de loep neemt, schuifelt door een achterdeurtje onze moderne maatschappij weer binnen: de „kwakzalver”. Natuurlijk, hij is nooit helemaal weggeweest. Denk maar aan het roemruchte geval van kruidendokter Van de Moosdijk, de man wiens geldzucht hem eerst bracht tot het berekenen van woekerprijzen voor zijn kruiden, en die vervolgens — financieel in het nauw gebracht door publiciteit en processen — een bankomployé beroofde. Dat is nog maar kort geleden. (En in de bossen van het Noordbrabantse Vessem zoeken nog steeds lieden naar het miljoen dat nog altijd niet boven water is gekomen..... red. MtdK).

De meeste mensen zijn wel wijzer dan dat ze zich overleveren aan de twijfelachtige kunsten van wonderdokters. Ze gaan naar een gewone dokter en zonedig naar een ziekenhuis. In de meeste gevallen worden ze op die manier weer beter. Want dank zij de zegeningen van de moderne medische wetenschap is het mogelijk om gemiddeld een jaar of zeventig te worden.

Terug naar de dagen van „toen”

IN VROEGER TIJDEN, toen de mensen gemiddeld veertig, vijftig jaar werden, waren die zegeningen er nog niet. De mensen tobden maar wat aan als ze zich beroerd voelden of ziek waren. Ze „dokterden” zelf met smerige compressen, gore drankjes, kruidenmengsels, en een akelig bijgeloof in alles wat domme of gewetenloze kwakzalvers hen adviseerden.

Die tijden zijn voorgoed voorbij, zou je denken. Maar nee, oude dingen komen terug. We leven in een periode dat het mode is primitieve en gebrekkige zaken van vroeger te verheerlijken. De „opoe-zucht”. Ook kruiden horen erin thuis. Kruiden met ouderwets klinkende namen. Kruiden om mee te koken, kruiden om zelf cosmetica van te maken.

Hoe vaak dat nou ècht gebeurt, is de vraag. Maar een feit is dat heel veel moderne mensen ineens weer hopen kruiden in huis zijn gaan halen. Nou is dat op zichzelf geen slechte hang naar het verleden, want waarom zou lekker eten niet ook modern kunnen zijn? Maar het is griezelig, dat via die onschuldige kruidenmode een levensgevaarlijke vorm van kwakzalverij weer binnen komt sluipen,

ditmaal in de gedaante van uw boekhandelaar.

„Het geïllustreerde kruidenhandboek”, „Vademecum der geneeskruiden”, „Genezing door bloemen”. Die boeken liggen naast werkjes over de vrolijke kruidenkeuken, kweek-zelf-uw-thijm, enzovoort. Maar als u het mij vraagt, vind ik het levensgevaarlijke rommel. En niet alleen deze drie boekjes (alle drie van uitgeverij De Driehoek te Amsterdam), maar er ligt nog wel meer van dat soort.

De boekjes, die als „booby-traps” tussen de werkjes van deze tijd liggen, pakken na een soms wat langademige inleiding allemaal uit dezelfde receptentrommel:

Suikerziek? — Neem elk uur een eetlepel van een drankje van weegbree, zuringwortel, stalkruidwortel en bosbesblad.

Aderverkalking? — Drie weken lang elke dag twee lepels van het volgende mengsel: marjolein, vrouwenmantel, vlierbloesem, molsla, meesterwortel, braamblad en brandnetelblad.

Hoge bloeddruk? — Eet dagelijks een handvol rauwe sleutelbloemen.

Serius gemeend — maar gevaarlijk!

NEE, ZE ZIJN NIET als grap bedoeld, de recepten tegen deze en andere ernstige kwalen (zoals tumors, lever-, long- en nierziekten, baarmoederaandoeningen, geelzucht, epilepsie, enzovoort). Het is serius gemeend, maar levensgevaarlijk voor wie er zijn gezondheid aan waagt — al is het alleen maar omdat hij te laat bij een „echte” dokter kan komen.

Als je die boeken serius gaat bekijken, blijkt dat ze bovendien in hun gegevens vaak nog hoogst onduidelijk en onbetrouwbaar zijn.

De (Engelse) schrijfster van „Het geïllustreerde kruidenhandboek”, dat is bestemd om kruiden te leren zoeken, prepareren en toepassen, waarschuwt ertegen kruiden te plukken in bermen, weilanden en boomgaarden, omdat ze daar vuil kunnen zijn. Waar dan wel? Ergens anders zegt de schrijfster: „Hoewel dit boek in Nederland wordt uitgegeven, heb ik mij niet beperkt tot Europese kruiden”. Maar geen nood, dan maar naar de kruidenwinkel. Wacht even, zegt de schrijfster: „Niet alle besproken kruiden zijn daar te verkrijgen, maar de winkels kunnen dikwijls vervangers daarvoor leveren”.

Dat is natuurlijk wel fraai. Want als je niet weet waar je de kruiden moet zoeken,

„HET HIERNAAST AFGEBEELDE apparaat moet U niet kopen,” zegt de Consumentenbond in zijn meinumnummer „Ook niet als geschenk aanvaarden”. Afgebeeld is een langwerpige apparaat met een vensterachtige opening waarin een cilindervormig rooster te voorschijn komt. Onderaan het apparaat is een snoer bevestigd. Het is de Aircos-Ultra ozonisator, die te koop wordt aangeboden door „Horizon”, Prins Hendrikkade 163 te Amsterdam. Het gebruik er van kan schadelijk zijn voor de gezondheid. Het apparaat produceert ozon.

In een vouwblad waarmee men het apparaat aan de man probeert te brengen wordt ondermeer opgemerkt, dat het luchtvervuiling tegengaat, bescherming biedt tegen hooikoorts en astma, levenslust teruggeeft en vlees, levensmiddelen en groenten conserveert. In een Duitse publicatie die bij het apparaat is gevoegd wordt wel gewezen op de gevaarlijke werking van ozon: het prikkelt immers de ademhalingsorganen zeer heftig. In de Nederlandse gebruiksaanwijzing beperkt men zich tot de opmerking dat de Aircos zo ingesteld moet worden dat men niets ruikt, dus zo ver mogelijk van de mensen, zo hoog mogelijk en bij voorkeur boven de verwarming.

óf ze wel in Europa bestaan, en als het bovendien dubieus is of ze ergens te koop zijn, wat heb je dan aan zo'n boek?

Niet veel, zelfs al zouden die kruiden er wèl zijn. Het kruidenhandboek bespreekt 196 kruiden, doch van slechts de helft laat het afbeeldingen zien. Toch zijn zéér preciese afbeeldingen voor kruidenzoekers geen weelde. In de „Geïllustreerde Flora van Nederland”, die in de biologie algemeen wordt gehanteerd als standaardhandboek, staan onder de in het kruidenhandboek genoemde namen vaak heel verschillende variëteiten. Je moet een doorgewinterde botanicus zijn om daar bij het plukken geen vergissingen mee te maken.

De Flora onthult trouwens ook dat kruiden uit het kruidenhandboek, zo ze al in Nederland voorkomen, nogal eens zeldzaam tot zéér zeldzaam zijn. En dat is maar goed ook. Want het kruidenboek springt nogal achteloos om met zeer giftige kruiden zoals Bilzekruid („kauwen tegen kiespijn”, staat er); bessen van de maretak („op de nuchtere maag innemen tegen epilepsie”, staat er); en bijvoorbeeld de gevaarlijke stuifzwam („tegen bloeding in een wond wrijven”, zegt het boek).

Ze zijn gebrekkig van samenstelling en levensgevaarlijk met hun raadgevingen, zulke boeken. De verkoop ervan is daarom naar mijn idee, besluit het artikel van L. Bakker regelrechte kwakzalverij.

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

Grieks wonderwater van het eiland Kos zou kanker genezen

TOT VOOR KORT was het Griekse eiland Kos in de Egeïsche Zee bekend als een arm familielid van zijn zuidelijke buurman Rhodos. Maar een kleine bron op het eiland produceert nu ineens water, dat volgens medische kring rijk is aan radioactieve bèta-straling. Van 1973 af gaan er al geruchten, dat het water van Kos een buitengewoon geneeskrachtige werking heeft en de mensen die het aan de man proberen te brengen, beweren dat sindsdien ongeveer 12.000 lijdens aan kanker ermee zijn behandeld en dat ongeveer tachtig procent van hen erdoor is „genezen”.

Het water is in Athene onder overweldigende belangstelling gratis aan het publiek verstrekt, lezen wij in de Haagse Courant. De Griekse regering is in een netelig parket geraakt door de beschuldiging van scheepsmagnaat Constantine Gratos, een van de promotors van het water, dat zij de zaak niet serieus neemt. Gratos en de advocaat George Kamateros, die beweert het levenswater van Kos te hebben ontdekt, hebben nu uit zichzelf proefmonsters van het water aan laboratoria verstrekt. Zij zorgen verder voor de gratis uitdeling ervan in Griekenland.

Het ministerie van sociale zaken wijst de beschuldigingen van de hand, dat het te laks is geweest met het laten onderzoeken van het wonderwater. Het voegt er aan toe dat de staatssecretaris, een lectrice in de kindergeneeskunde, mevrouw Kalpaktsoglou heeft aangespoord tot experimenten met het water en dat de heer Gratos zijn belofte niet is nagekomen om het ministerie de certificaten van onderzoek te overleggen, die twaalf internationale laboratoria zouden hebben afgegeven.

Gratos en Kamateros staan nu terecht omdat zij het water zonder vergunning verspreiden en zij kunnen ook civiele vorderingen tegemoet zien van anderen, die zeggen dat zij de „uitvinders” van het levenselixier zijn.

Het water wordt op het ogenblik zowel in Griekenland zelf als in het buitenland onderzocht. Er zijn proeven genomen op drie verschillende soorten kwaadaardige weefsels en op twee verschillende types proefdieren in het centrum voor research en experimenteel onderzoek van het Griek-

se Anti-Kankerinstituut in Athene en op het Atoom-onderzoekcentrum in Rome. Daarnaast wacht het Anti-Kankerinstituut in Saloniki op monsters van het water, zodat het ook proeven kan nemen.

Verder zijn er experimenten uitgevoerd met vrouwtjesmuizen door mevrouw Rita Kalpaktsoglou. Haar bewering dat zij bewijzen heeft van de geneeskundige werking van het water heeft ruime aandacht gekregen in het Atheense avondblad Ta Nea (Het Nieuws) en dat wakkerde de hysterie bij het publiek nog verder aan. Dokter Kalpaktsoglou zou hebben verklaard, dat de tumoren bij een groot aantal van haar proefdieren gestaag in omvang afnemen, zachter zijn geworden en in een paar gevallen volledig zijn verdwenen.

En zelfs kaalheid verholpen . . .

UITERAARD ONTBREKEN ALLERLEI verklaringen over wondergenezingen niet. De Griekse actrice Gizela Dali haalde de voorpagina's van de kranten met haar onthulling dat ze aan kan-

Barre schijnwetenschap

NAAR AANLEIDING VAN een uitzending in de televisierubriek Zienwijze, gewijd aan de astrologie, schreef een lezer van Het Parool, de heer W. Zijlstra te Zwolle, het volgende aan zijn blad.

„Ik heb me erover verbaasd dat de NOS iets dergelijks toelaat. Als vier gepredisponeerde lieden verklaren met horoscopen te werken, is dat hun zaak. Maar het is gevaarlijk, als ze hun schijnwetenschap via de tv over de hoofden van miljoenen kijkers uitstrooien.

„Zouden duizend mensen, blank, bruin of zwart, die op hetzelfde ogenblik geboren worden in de hele wereld en dus dezelfde horoscoop hebben, hetzelfde levenslot moeten ondergaan? Ik zou denken, dat de menselijke eigenschappen in de eerste plaats afhangen van erfelijkheid en milieu.

„Een dergelijke uitzending eist objectiviteit. Er hadden ook vier tegenstanders aan het woord moeten komen. Wat heeft de wetenschap met dergelijke nonsens te maken?” besluit de inzender in Het Parool.

ker had geleden, gevolgd door een: „Maar nu ben ik weer helemaal in orde en ik ga weer zingen”. Anderen vertellen precies zulke verhalen en de toneelspeler Nikos Stravridis verzekert, dat hij sinds hij het wonderwater heeft gedronken gedeeltelijk van zijn grauwe staar is afgekomen en dat het ook al heel wat beter gaat met zijn ziekte van Parkinson. En zelfs kan men vernemen, dat het watertje kaalkoppen hun haar heeft teruggegeven.

Het water van Kos heeft grond gegeven tot heftige discussies. De medische wereld in Griekenland heeft geprobeerd zich verre te houden van de opzienbarende beweringen, maar de belangstelling van de pers en de haast hysterische reacties van het publiek, op de verhalen over de wonderlijke genezingen hebben vooraanstaande artsen aanleiding gegeven om de mensen te waarschuwen dat ze de gewone geneesmiddelen die zij krijgen voorgeschreven, beslist niet zomaar moeten weggooiden.

Geesteszieke vrouw liep naar kwakzalver

EEN DROEVE ROL blijkt een kwakzalver te hebben gespeeld bij een drama, dat zich korte tijd geleden te Naarden afspeelde. Daar doodde een vrouw haar twaalfjarig dochttertje en stak vervolgens het huis in brand. Daarna meldde zij zich bij de politie. Louis Sinner van het Algemeen Dagblad vertelde in zijn blad dat de vrouw al geruime tijd werd achtervolgd door de waanidee, dat zij aan ongeneeslijke kanker leed. Zij reageerde op de serie, die al twee jaar in het Rotterdamse ochtendblad wordt gepubliceerd „Leven met kanker”. Een onderzoek door een specialist leidde tot de conclusie, dat zij niet aan kanker leed. Psychiatrische behandeling wees zij af. Door scheiding was zij bovendien in geldnood geraakt en zij meende dat zij als ziekenfondspatiënt niet de behandeling kreeg die zij nodig had.

Naderhand hoorde de heer Sinner van de politie te Naarden, dat de vrouw contact had met een kwakzalver, die haar met vitamine-preparaten behandelde om de gewaande kanker te bestrijden. Hijzelf had haar maanden tevoren geadviseerd haar ellende uit te praten met een psychiater of iemand in wie zij vertrouwen stelde.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerenden f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonnees: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

OVER ONSZELF

Toen in mei de Nederlandse Vereniging van Journalisten in jaarvergadering bijeen was te Utrecht heeft zij zich aangesloten bij het protest van de

leden van de sectie tijdschriftjournalisten die hun grote bezorgdheid hebben uitgesproken over de stijging van de posttarieven, in het bijzonder die aangekondigd voor 1 januari 1977. Grote bezorgdheid, ja met recht.

Want de verhoging van de posttarieven houdt maar niet op. Een betrekkelijk kleine, niet gesubsidieerde vereniging als de Vereniging tegen de Kwakzalverij, staat voor snel stijgende portokosten.

Op deze wijze maakt de overheid het ons bijzonder moeilijk voor de volle honderd procent te functioneren. De noodzakelijke communicatie tussen het bestuur en de leden, het ten faveure van het grote goed van de volksgezondheid scherp kritisch volgen van wat zich aandient om buiten de geijkte paden zieken te „behandelen” en te „genezen” — dat alles komt op de tocht te staan.

Voor veel verenigingsorganen breken door dergelijke verhogingen moeilijke tijden aan. Terwijl aan de ene kant de regering zegt op de bres te staan voor de pluriformiteit van de pers, voor de mogelijkheid dat de verscheidenheid van meningen en inzichten in de media tot uiting komt worden helemaal in strijd met deze mooie woorden de posttarieven onevenredig verhoogd.

Wij willen natuurlijk dit strijdvaardige scheepje drijvende houden. Men kan er van verzekerd zijn dat het bestuur zich tot het uiterste zal inspannen om het werk van de vereniging — helaas volstrekt niet achterhaald door de ontwikkelingen, integendeel, noodzakelijker dan ooit — op dezelfde wijze voort te kunnen zetten en zo mogelijk nog uit te breiden.

Mogen we onze leden vragen al vast hun steentje bij te dragen door vrijwillig hun contributie voor 1976, mochten zij die nog niet hebben voldaan, te verhogen? En: bespaar onze administratie de moeite (en de portokosten!) U nog eens apart te verzoeken uw contributie op postgiro 32237 van de Penningmeester van de Vereniging tegen de Kwakzalverij te Amsterdam (gemeentegiro K 1672) te voldoen. Gireer daarom vandaag nog.

★ In verband met de vakanties zullen het juli- en augustusnummer worden gecombineerd.

Spreekwoord geeft raadje voor "dikke borsten",

ZOJUIST KWAM HET veertiende deel van de Grote Nederlandse Larousse Encyclopedie uit, een 25-delige uitgave, die in de stijl van de befaamde Franse Larousse woordenboek en encyclopedie vereent. (Uitgave Scheltens & Giltay in Den Haag). Zodat men in dit veertiende deel niet minder dan 15.300 trefwoorden kan aantreffen naast een kleine 2500 illustraties. De lezer kan begrijpen dat wij snel het woord kwakzalverij hebben opgezocht. De verklaring van het woord kwakzalver ontbreekt niet: kwakzal is prulzal.

Onder het woord kwakzalverij is, overigens in vrij kort bestek, het begrip kwakzalverij verklaard. Daar kan men redelijk tevreden mee zijn, al hadden de gevaren onzes inziens duidelijker onderstreept moeten worden. In de kwakzalverij, aldus het artikel in de Grote Nederlandse Larousse Encyclopedie wordt de diagnose, zo die al gesteld wordt, veelal met behulp van helderziendheid bereikt. De patiënt behoeft daarvoor soms niet eens aanwezig te zijn. Een foto of een kledingstuk is voldoende. Men past als therapie middelen toe die wetenschappelijk als niet werkzaam worden beschouwd. Daarbij noemt het artikel vooral kruidenmengsels. De patiënten, die naar de kwakzalver gaan

zijn vaak wanhopigen, voor wie de officiële geneeskunst geen uitkomst meer kan bieden. Maar er zijn ook „laagontwikkelden”, zoals de Grote Nederlandse Larousse Encyclopedie het noemt, die in de „natuur” geloven en angstig zijn voor de technieken van de geneeskunde.

Waarbij dan aangevuld moet worden dat er zich de laatste tijd vooral een andere categorie kwakzalverklanten heeft aangediend. Dat zijn degenen die als reactie op alle technische en natuurwetenschappelijke verworvenheden zich zijn gaan vastklemmen aan het occulte, aan het „alternatieve” en die zonder er dieper bij na te denken critiekloos de iriscopie, de naaldenprikkerij en een heleboel poespas omarmen. Dat zijn lang niet allemaal „laagontwikkelden” — wèl mensen die de confrontatie met de streng-wetenschappelijke uitoefening van de geneeskunde schuwen en rekenen op wonderen.

Het is vooral deze liefde op het occulte, het niet-rationeel verklaarbare die ons, bestrijders van de kwakzalverij, thans zorgen baart. Want op een ogenblik, waarop men gedacht zou hebben: kijk, die dingen zijn nu toch ècht wel afgedaan, het zwaaien met het pendeltje, de koffiedik, de mannetjes van de stralingen-zus, de stralingen-zo... nu blijkt er plotseling

een nieuwe generatie te zijn opgestaan die meent dat er in deze vaak o zo gevaarlijke methoden toch wel iets waardevols schuilt.

En zó sterk is die zucht tot experimenteren, tot veranderen, dat zelfs een wetwijziging wordt voorbereid om de onbevoegden een brevet van bevoegdheid te geven. Zeker, met een aantal beperkingen. Maar hoe wil men dat controleren, wanneer men nu de zaken al niet in de hand kan houden en er van wetstoepassing eigenlijk geen tittel noch iota terecht komt?

Bladerend in hetzelfde encyclopediedeel vonden wij onder het woord „korst” nog een merkwaardige variatie op het thema „bustevergroting” — ook een onderwerp dat de kwakzalverij altijd met graagte heeft betreden, omdat daar forse winstkansen lagen, net als bij het vermageren. Er is een volksgezegde dat het eten van broodkorsten de omvang van de buste van een vrouw gunstig zou beïnvloeden. De magie van de broodkorst — voer voor psychologen. Zo zegt men in Groningen „Van kappen en korsten krijg je dikke borsten”. Een andere zegswijze stelt: „Eet veel korsten, dat geeft dikke borsten”.

Zo al niet de poëzie, dan is toch wel de rijmelarij overal te vinden, mijne vrinden!

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoedienis is KWAKZALVERIJ

Wilde vermageringsfantasieën in het kostmos-schuimbad

ACH, U KENT ZE WEL. De dames, die bij het koud buffet langdurig aarzelen en dan tenslotte een plaatsje zoeken met een bordje, waarop een kippepootje en een blaadje sla liggen. En dan voor het toetje zich een stukje meloen kiezen, waarvan ze precies weten hoeveel calorieën dat betekent. Eten is voor dezulken niets anders meer dan een demonstratie van hardnekkig strijden tegen de gevaren die de lijn bedreigen.

Er zijn er anderen. Die grijpen elke methode aan, die zich aandient en die vaak begeleid met geruchtmakende boeken, de uitgevers daarvan geen windeieren legt, vaak zelfs een overdadig belegde boterham oplevert. Hoeveel jaren is dat al weer geleden, dat de methode Hauser opgang deed? Later was er weer de sherry-kuur. Een tijdlang sprak men mensen, die zich bezig hielden met de appelkuur. Onlangs nog weer is er een revolutionaire methode gepropageerd in een boek waarvoor dokter Van Swol het voorwoord schreef, en welke methode het eten van een vette hap niet veroordeelde, maar zelfs voorschreef. („Dokter Atkins Dieet Revolutie”, Volop eten en toch afvallen).

De sauna wordt aanbevolen om te vermageren... ook voor sauna's is een markt en hoeveel gretiger wordt die markt niet wanneer men het publiek er van weet te overtuigen, dat de sauna ook goed is voor de lijn! Er worden kruiden aanbevolen om te vermageren, om maar te zwijgen van allerlei pillen die men slikt om het hongergevoel kwijt te raken.

Advertenties in kleuren

MAAR ER BLIJKT ook „het vermageringsschuimbad te bestaan”. Svensson Labo, in de Dorpsstraat te Ossendrecht in Noord-Brabant besteedt er grote gekleurde advertenties aan. Even nagaan wat dat kost, waarde vrienden, zo'n advertentie in kleuren. En dan in de hoek even die „slankheidsbon” raadplegen. „Stuur me Svea vermagerings-schuim-schuimbad, aan (zoals het in slecht Nederlands heet) de laboratoriumprijs van slechts f 24,45 (of 345 fr.)”. Men kan de bon namelijk ook naar een adres in Borgerhout, in de Belgische provincie Antwerpen sturen. Er wordt een „onverbidelijke garantie” gegeven. Is men niet 100 pct tevreden dan mag men het restant binnen de maand terugsturen en zonder discussie krijgt men dan zijn geld terugbetaald. Men moet natuurlijk wel vooruit betalen. Of rembours, wat extra kosten van f 5,50 inhoudt.

Maar wat doet nu dit „vermageringsschuimbad?”

Ja, daar staan wij eerlijk versted van. U moet dan weten dat het om de IJsland-

se korstmossen gaat. Die bezitten het vermogen, zo wordt ons voorgehouden, om uit de meest gladde en harde rotswand toch nog de nodige stoffen te trekken om zich te voeden. Stop je nu die korstmossen in een schuimbad dan trekken ze het vet uit het lichaam van de baadster of bader. Zo eenvoudig is dat.

Althans voor de goedgelovige.

Vlug vat op de vetlagen

„DE BIOCHEMISCH GECONCENTREERDE korstmossen krijgen zéér vlug vat op de vetlagen onder de huid in de taille, het zitvlak, de dijen, de buik, enz. De vetconcentraties worden afgebroken en zowel langs de poriën als via de normale stofwisseling verwijderd. Dat natuur-

wonder zou men in een schuimbad kunnen bewerkstelligen... „Vanaf de eerste week zult u 2,5 of meer kilo's verliezen en minimum vier centimeter in de taille” zo wordt de lezeressen voorgespiegeld. Svea krijgt dagelijks „vaak ontroerende dankbetuigingen”. Zo heeft Liliana van H. te Schoten (bij Antwerpen) kans gezien van 71 kg. „af te slanken” tot 56 kg. „Alleen Svea heeft geholpen”. Het „revolutionaire schuimbad doet u vanaf de eerste week zonder inspanning kilo's en kilo's verliezen!” zo wordt de lezeressen toegeschreeuwd.

Stellig, IJslands mos (een korstmos) werd vroeger vooral medicinaal gebruikt. Maar dat het tot een „radicale vetafbraak” in staat zou zijn, zoals de man, die Svea in de handel brengt beweert is volslagen uit de duim gezogen. Vermoedelijk uit de duim die met dat „oplossende biochemisch geconcentreerde korstmossenextract” is behandeld!

Hulp van medisch onbevoegden is niet aftrekbaar voor belastingen

VOOR 1971 WAS het begrip ziektekosten niet nader in de belastingwetgeving omschreven en het werd dan ook veel ruimer uitgelegd. Zo werden de kosten van een onbevoegde genezer door de jurisprudentie aanvaardbaar geacht. De patiënt mocht dus als buitengewone lasten de kosten aftrekken die hij had besteed aan een magnetiseur, een kruidendokter, een gebedsgenezer, een bedevaart naar Lourdes. Ja, men mocht zelfs de kosten van een aardstralenkastje aftrekken, aldus een beslissing van de belastingkamer van het gerechtshof te Leeuwarden in 1957. Maar in 1964 oordeelde het Hof in Den Haag anders, onder meer omdat minder goedgelovigen deze kastjes niet pleegden te kopen en omdat de curatieve werking nihil was.

Dit vertelt mr. S. J. Meijers, oud-hoofdinspecteur titulair bij 's Rijksbelastingen in een uitvoerig en zeer informatief artikel verschenen in NRC Handelsblad. In 1971 heeft een wetswijziging het onmogelijk gemaakt om de kosten van een kwakzalversbehandeling af te trekken als „buitengewone lasten”.

Een vrouw, die last had van hartkloppingen en benauwdheden wendde zich, aldus mr. Meijers, in zijn artikel, tot een „practitioner” van de Christian Science te New York, die haar tegen betaling bijstand verleende door middel van gebed. De belanghebbende vond hierbij baat en het Hof te Amsterdam stond aftrek toe, overwegende, dat uit de wetstekst niet bleek, dat onder geneeskundige hulp slechts was te verstaan „hulp door een wettelijk bevoegd medicus” en dat dit ook niet bleek uit de Memorie van Toelichting bij de wetswijziging van 1971.

Hetzelfde Hof stond kosten van een magnetiseur in aftrek toe, maar de uitspraken werden door de Hoge Raad vernietigd, zijnde in geen van beide gevallen volgens dit College sprake van kosten van geneeskundige hulp.

Het ziekenfondspakket

Mr. Meijers komt tot de conclusie, dat de fiscale rechter een strakke lijn volgt. Kosten van medische behandeling zijn in het algemeen aftrekbaar — daaronder natuurlijk begrepen behandelingen in opdracht door een bevoegde medicus gegeven, zoals massage. Kosten van behandeling door een medisch niet-bevoegde en van niet door een bevoegde opgedragen zullen, zoals de rechtspraak zich ontwikkelt, in het algemeen niet in aanmerking komen.

Wel moet worden bedacht, dat dit begrip niet geheel parallel loopt met dat van randgeneeskunde. Immers, een arts-hoemoeopaat is wel degelijk bevoegd. Zou bijvoorbeeld een chirurg acupunctuur toepassen, dan is van een medische ingreep sprake en zouden de kosten aftrekbaar zijn. Dat voor het overige de strakke rechtspraak — het ziekenfondspakket! — van het Hof Leeuwarden, zij het met een omweggetje is doorbroken, bewijst niet voor de eerste keer, dat men ook in het fiscale recht voor verrassingen kan komen te staan. Al zien wij beslist het aardstralenkastje niet meer als buitengewone last terugkomen! Ten slotte: stel dat toch een arts zo'n kastje zou voorschrijven, dan ligt hier, aldus de schrijver van het artikel in NRC Handelsblad, geen taak voor de fiscale, maar veeleer voor de burgerlijke of medische tuchtrechter.

Geruchtmakend dieetboek om te vermageren leidt tot gestoorde stofwisseling

IN DE HAAGSCHE Courant is in een uitgebreid artikel de staf gebroken over het door Bosch & Keuning te Baarn uitgegeven dieetboek „Dr. Atkins' Dieetrevolutie”. Volgens het artikel in het weekblad Story (oplage 700.000...) heeft burgemeester Vonhoff van Utrecht de dieetkuur gevolgd evenals de Zangeres zonder Naam. Er stond een foto in het weekblad van de heer Vonhoff, die laat zien hoe wijd zijn burgemeestersjasje is geworden, terwijl de Zangeres en dokter Van Swol (die het voorwoord voor het omstreden boek schreef) vol bewondering toekijken.

„Kijk eens, hoe het helpt”.

Maar men kan zich beter helpen met een menu dat arm aan calorieën is. Men kan zich dan aan de gewone Nederlandse voedingsgewoonte houden en heeft geen pillen en extra vitamines nodig. Aldus Nederlandse voedingsdeskundigen. En in Duitsland propageert men het FDH-dieet, „Friss die hälfte”, oftewel: eet gewoonweg de helft minder en je zult eens zien hoe je afvalt!

Het Voorlichtingsbureau voor de Voeding is tegen de methode die dokter Atkins propageert. Het is een dieet met verstrekende gevolgen. Men kan er klachten van krijgen over lusteloosheid, vermoeidheid en braken. Het leidt tot een gestoorde vet stofwisseling. Er is bovendien kans op een verhoogd cholesterolgehalte van het bloed (als gevolg van het vele vet dat men moet eten) en op een verhoogd urinezuurgehalte. Teveel cholesterol in het bloed is slecht voor het hart, teveel urinezuur kan jicht veroorzaken.

De eenzijdige voeding die Atkins oplegt om te vermageren is beslist ongeschikt voor mensen met ziekten van hart en bloedvaten, nieren, darmen en lever en diabetespatiënten. Hoe zit dat dieet nu in elkaar? Ook dat kon men in de Haagse Courant uitgebreid lezen.

Geen aardappels en brood

DE SCHRIJVER VAN het boek, de Amerikaanse geneesheer Atkins, gelooft niet in vermageren door minder calorieën te eten. Hij noemt het aan calorieën beperkte dieet een „valstrik”. Volgens hem lijden dikke mensen aan een stofwisselingsstoornis (een andere dan de zoëven genoemde), die ervoor zorgt dat koolhydraten (suiker en zetmeel) niet worden verbrand, maar in het lichaam worden opgeslagen als vetlagen.

Om dat tegen te gaan laat hij zijn patiënten zo goed als geen koolhydraten meer gebruiken. Het lichaam gaat dan, volgens Atkins, vetten verbranden om de energie die het nodig heeft, te krijgen.

„Dikke mensen zijn allergisch voor kool-

hydraten”, zegt Atkins, en dus zet hij de koolhydraten het huis uit, voor altijd.

In de dagelijkse praktijk betekent dat, dat je je leven lang geen brood, aardappelen, rijst, macaroni, melk (vanwege de melksuiker), suiker en alles waar suiker in zit (snoep, gebak, frisdrank), bonen, bananen enz. meer mag eten.

Ook veel vruchten (sinaasappels bijvoorbeeld) zijn uit den boze vanwege de vruchtesuiker. Van alcohol mag je maar een heel klein beetje hebben. En ook van bladgroenten niet al te veel.

Van wat er overblijft mag je onbeperkt eten. Dat zijn de dingen met eiwitten en vet, dus: vlees, vis, kaas, boter, eieren, mayonaise, slagroom.

De kreet „volop eten” die op de voorkant van het boek linksboven prijkt slaat dus op dit laatste rijtje. Je mag volop eten... van heel weinig.

Verder moet je zorgvuldig gaan controleren hoeveel koolhydraten je per dag toch nog binnenkrijgt, want een heel klein beetje mag. Je gaat dus koolhydraten tellen in plaats van calorieën. Je moet bovendien vitaminepreparaten slikken, want als je zoveel niet mag eten kom je daaraan subiet tekort.

En je moet regelmatig je urine controleren met een teststokje dat paars moet worden. Als het paars kleurt zitten er „ketonen” in (ketonen zijn acetonlichamen: mensen die dit dieet volgen ruiken ook naar aceton). Dat duidt er dan op, dat het lichaam geen koolhydraten maar alleen vetten verbrandt. Zodra dat niet meer gebeurt, word je volgens Atkins weer dik.

De Nederlandse voedingsdeskundigen geloven wel dat de resultaten van het dieet in het begin opmerkelijk kunnen zijn, maar niet op de lange duur.

„Bij zo'n koolhydraatarm, maar vet- en eiwitrijk dieet zal het lichaam tijdelijk veel vocht uitscheiden, maar al gauw val je niet méér af dan bij een normaal dieet, waarvan de calorische waarde beperkt is”.

ORANJE DUIF ACHTER DE VOORRUIT

WAAR BEGINT, BIJ diensten die onder de noemer „gebedsgenezing” worden gebracht de charlatannerie, de hokuspokus, waar eindigt de eerlijke oprechte gezindheid om door middel van het gebed de patiënt geestelijk sterker te maken? Dat valt wel eens moeilijk te zeggen. In het algemeen is het duidelijk dat de charlatans op dit terrein zich bedienen van luidruchtige middelen, van een reclamestijl, die zij helemaal hebben ontleend aan de rondreizende kwakzalver op de boerenmarkt, zoals wij die kennen van schilderijen van de grote Hollandse meesters.

Op zaterdag 15 mei werd in de Trapistenabdij te Tegelen voor de eerste keer een zogenaamde gebedsgenezingsdienst gehouden. Deze vond plaats, aldus berichtte het Dagblad voor Noord-Limburg, onder auspiciën van verschillende gebedsgroepen uit de omgeving van Venlo en Tegelen. Volgens de aankondiging zou de dienst beginnen met een inleiding door pater Amedeus van de Staay, waarna het woord was aan mevrouw Martie Haayer uit Amsterdam.

Deze vrouw werd vorig jaar juni, nadat men haar als kankerpatiënt had opgegeven, volkomen genezen door gebed, aldus een mededeling van de organisatoren.

De dienst kon door iedereen worden bijgewoond. De toegang was vrij. Men moest slechts een lunchpakket meenemen. Dranken waren op de abdij verkrijgbaar. Voor trein- en busreizigers, en eventueel mensen uit Venlo, die geen gelegenheid hadden de abdij op eigen gelegenheid te bereiken, werd tussen het NS-station in Venlo en het klooster een pendeldienst met personen-

auto's georganiseerd. De auto's waren herkenbaar aan een oranje duif achter de voorruit.

Vrouwelijke belangstelling

NADERHAND BERICHTTE HET Dagblad voor Noord-Limburg nog dat er ongeveer 300 mensen hadden deelgenomen aan deze katholieke gebedsgenezingsbijeenkomst. De eerste in Nederland. Opvallend was dat voor dit evenement overwegend vrouwelijke belangstelling bestond waarbij religieuzen sterk vertegenwoordigd waren. Er waren talrijke zieken bij, onder wie sommigen in een rolstoel zaten. Maar ook waren de nieuwsgierigen niet gering in getal.

Pater Amedeus van de Staay, de organisator, zette zijn gehoor uiteen dat de samenkomst paste in het kader van de „charismatische vernieuwing”, zoals die thans in ongeveer 200 katholieke gebedsgroepen in Nederland wordt bevorderd. De afroeping van de H. Geest staat daarbij centraal. In de abdijkerk werd met zang en met spontane gebeden voor de aanwezigen geestelijke en lichamelijke genezing afgeroepen. Op het priesterkoor kon iedereen, die dat wilde een handoplegging of ziekenzalving ondergaan. Er werd een zeer druk gebruik van gemaakt.

„Als wij in volle liefde bidden tot God en de hand op elkaars schouder leggen, zal de Heilige Geest ons nu genezen”, riep mevrouw Haayer - Rijfkogel bij herhaling door de kerkmicrofoon. De verslaggever van het Venlose dagblad vond dat de genezingsdienst een rustig en ordelijk verloop had.

Wat wel en wat niet mag op teevee en radio

ONLANGS BRACHT DE Reclameraad het jaarverslag over 1975 uit. De Reclameraad is een instelling, waarvan de positie thans geregeld wordt bij artikel 49 van de Omroepwet van 1969. Deze Reclameraad moet niet alleen de tarieven vaststellen voor het uitzenden van reclame via radio en televisie maar hij geeft o.a. ook voorschriften omtrent de inhoud van de reclame-uitzendingen. Ook klachten neemt de Reclameraad in ontvangst. Dat waren er in 1975 twintig, meer dan in enig jaar na de instelling van de raad in 1967.

Wij laten hieronder enige uitspraken van de Reclameraad volgen. Hij vond bijvoorbeeld een televisiereclamefilm voor een „reinigingstonic” misleidend omdat het produkt niet de gesuggereerde therapeutische werking heeft. Maar niet misleidend vond men een reclamefilm voor een produkt, behorende tot de groep medicamenten gevormd door tonica, de ferrogroep, vitamines en dergelijke. In de reclamefilm werd niet meer te kennen gegeven dan dat het gebruik van het produkt geschikt is om gevoelens van slaptte en moeheid te bestrijden. En er is niet gebleken, dat het produkt daar niet voor geschikt is, aldus de Raad.

Niet misleidend vond de Reclameraad ook een reclamefilm voor een apparaat waarmee een ieder zijn haar kan modelleren nu aannemelijk is te achten (men ziet, de heren zijn voorzichtig!) dat door dit produkt geen grote schade aan huid en haar zal worden aangebracht. Het feit, dat het apparaat weleens tot minder bezoek aan de kapper kan leiden, is geen grond voor een maatregel van de Reclameraad. Die kon ook akkoord gaan met de stelling dat een aangeprezen produkt goed is voor hart en bloedvaten omdat er een hoog percentage meervoudig onverzadigde vetzuren in zit. De Raad wijst op het zeer recente deskundig oordeel van de Voedingsraad en van de Keuringsraad Openlijke Aanprijzing Geneesmiddelen en Geneeswijzen.

Tegen te veel eten

DE RECLAMERAAD BEHANDELDE ook een aantal zaken, waarbij „strijd met de goede smaak” in het geding zou zijn.

Postgiro 32237 wacht op uw contributie

Zo veroordeelde hij in radioreclameboodschappen het geluid van het doorspoelen van een toilet. „Vaststaat dat het publiek onaangenaam wordt getroffen door dit geluid”. Een radioreclame die een remedie aanprijst tegen de mogelijke gevolgen van (te) overvloedige maaltijden zet niet aan tot het consumeren van dergelijke maaltijden. Zo'n reclame is dus niet in strijd met de goede smaak. Ook de omstandigheid dat er veel honger is in de wereld doet niet ter zake, want verwijten naar aanleiding hiervan zouden niet de adverteerders treffen maar degenen tot wie hij zijn boodschap richt.

Een reclamefilm voor drop legde het er te dik op. Een getekend figuurtje van een kind, afgeleid van het beeldmerk dat de dropfabrikant voert, danste in die film rond op beatmuziek. De tekst sprak in zijn simpelheid kinderen bijzonder aan... De reclamefilm wilde dus in het bijzonder kinderen beïnvloeden ten gunste van het betrokken merk drop. Dat mag niet, het is in strijd met de voorschriften.

De Reclameraad had geen bezwaren tegen een televisiereclamefilm, waarin werd medegedeeld: „De leden van de Algemene Nederlandse Vereniging van Contactlensspecialisten zijn volledig gediplomeerd. Zij hebben de diploma's van opticien, optometrist en contactlensspecialist. Let op dit A.N.V.C.-bord.” Die tekst is niet onwaar of misleidend, maar verschaft integendeel het publiek een juiste informatie. Verder strekkende diploma's op dit paramedische gebied bestaan in Nederland niet. De boodschap is ook niet in strijd met de ook jegens concurrenten in acht te nemen, algemeen aanvaarde fatsoensnormen, aangezien zij niet grievend of kleinerend is ten opzichte van branchegenoten, die de genoemde diploma's niet of niet alle hebben verworven, aldus de Reclameraad.

Hoe de planeet Saturnus autorijders bedreigt

VEEL NEGATIEVE REACTIES heeft Veilig Verkeer Nederland gekregen in verband met het onderzoek naar „aardstralen” of iets van die aard, waardoor verkeersongelukken zouden ontstaan. Wij hebben daar op de voorpagina van ons mei-nummer (blz. 17) al van gewaagd. De paragnost en genezer Gerard Croiset heeft het samen met zijn collega W. Tholen voor elkaar gedokterd dat in Woubrugge bij Alphen aan den Rijn een onderzoek werd ingesteld naar geheimzinnige krachten, waardoor op een bepaald kruispunt onverklaarbare verkeersongelukken zouden ontstaan.

In het blad Wegwijs van Veilig Verkeer Nederland wordt erkend dat er nogal wat mensen zijn, die er niet „in geloven”. Ook zijn er mensen die op religieuze gronden een dergelijk onderzoek afwijzen. „Met ons vinden zij het veel belangrijker dat bromfietzers valhelmen dragen en automobilisten autogordels omdoen”, schrijft Wegwijs.

Maar dat belet Wegwijs niet om een verhaal van Croiset te publiceren met o.a. de volgende haarlijke nonsens:

„Laten we eens aannemen dat Saturnus een behoorlijk loodgehalte heeft en dat er op aarde plekken zijn waar bovenmatig veel lood in de grond zit. Dan is het te begrijpen dat daartussen een bepaalde verbinding kan bestaan. Komt er in de buurt van die plek een mens, die negatief reageert, dan wordt hij bij het passeren van zo'n loodrijke plek wellicht helemaal „leeggezogen”. Een blackout kan dan het gevolg zijn. Zit je op een dergelijk moment ook nog achter het stuur van je auto en is je wagen ook nog van metaal, waardoor van geleiding sprake kan zijn, dan ga je. Mensen die „leeggezogen” worden kunnen natuurlijk heel gemakkelijk de macht over het stuur verliezen”.

Om het helemaal mooi te maken wil Croiset ook nog de horoscopen van automobilisten natrekken!

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijter **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abbonés: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

BLZ. 24

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keверberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 188

**L. Brest nam afscheid
als penningmeester**

DE PENNINGMEESTER van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, de heer L. Brest heeft in verband met zijn leeftijd en met het oog op zijn gezondheid besloten zijn functie met ingang van 1 augustus 1976 neer te leggen. Als voorlopig penningmeester wordt hij opgevolgd door ons adviserend bestuurslid, de heer J. Noord, Hemonystraat 11 te Amsterdam. De giro-nummers (postgiro 32237, gemeentegiro K 1572) blijven onveranderd.

De Vereniging tegen de Kwakzalverij heeft gedurende een lange reeks van jaren in de heer Brest, die een grote ervaring op administratief en boekhoudkundig terrein had opgedaan in verschillende functies, o.a. in het voormalig Ned. Indië in de moeilijke jaren na de Japanse bezetting, een bijzonder toegewijd bestuurslid gehad. Met grote zorg beheerde hij de financiën van de vereniging, waarschuwde tijdig voor overschrijding van bepaalde begrotingsposten, schuwde nooit enige moeite om de achterstallige contributieposten te innen en, maar overbodig dat op te merken, zijn boeken klopten altijd tot de laatste cent. En hij zorgde er voor dat geen crediteur ooit lang op zijn geld behoefde te wachten! De Vereniging tegen de Kwakzalverij is de heer Brest bijzonder dankbaar voor alle tijd die hij belangeloos aan het beheer van de financiën besteedde en het bestuur is hem daarnaast ook zeer erkentelijk voor zijn vriendschap en zijn inbreng in de strijd tegen het kwaad van de kwakzalverij. Wij hopen dat zijn gezondheid zich moge herstellen en dat nog tal van gelukkige jaren zijn deel mogen zijn.

Opgepast GVO

OMDAT DE PREVENTIE in de gezondheidszorg steeds belangrijker wordt (ziek zijn is duur!) heeft de staatssecretaris van Volksgezondheid en milieuhygiëne, de heer J. P. M. Hendriks, op zijn departement een speciale commissie geïnstalleerd. Naam van die commissie: Commissie Nationaal Plan Gezondheidsvoorlichting en -opvoeding, afgekort GVO. Een

LEDENVERGADERING IN NOVEMBER

IN DE LOOP van november hoopt de Vereniging tegen de Kwakzalverij een algemene ledenvergadering te beleggen. Aan de orde komen dan goedkeuring van het financieel verslag van de penningmeester, benoeming van bestuursleden, o.a. om te voorzien in de vacature van de heer Brest en een eventuele herstructurering van de vereniging.

Volop propaganda voor acupunctuur op TV

DAT WAS ME het avondje televisie wel: de eerste Nederlandse polikliniek voor acupunctuur te Haarlem in het beeld. Anke Serraris en Kees Boomkens maakten voor de KRO een film van dit pronkjuwel van de kwakzalversorganisatie NWP, die deze „polikliniek” onder haar hoede heeft via een van haar vele nevenorganisaties, een bonte wir-war van kwakzalversactiviteiten.

Ook hier ging het weer om yin en yang, die filosofische rimram, zoals Herbert Leupen het in Het Parool van 10 juni onder de titel „Ja prikdokter nee”, uitdrukte. „Zomer en winter, dag en nacht, eb en vloed, polariseren onze gezondheid”.

aantal onafhankelijke deskundigen hebben zitting in deze GVO. Voorzitter is prof. dr. L. Burema. Zij zullen de denkbeelden van de al bestaande werkgroep GVO uitwerken en aangeven hoe men die denkbeelden in de praktijk moet verwezenlijken, zowel nationaal als regionaal en plaatselijk. De bevolking moet gestimuleerd worden zelf een zo groot mogelijke verantwoordelijkheid te dragen voor haar gezondheid. Men kan dat niet alles aan „de werkers in de gezondheidszorg” zoals een communiqué van Volksgezondheid en Milieuhygiëne het noemt, overlaten.

Bij een zo groot mogelijke verantwoordelijkheid van de bevolking voor de eigen gezondheid past ook een houding, die weerstand biedt aan de verlokkingen van de charlatans, die honderd-uit beloven en voor de vreemdste suggesties nog gehoor vinden. De verantwoordelijkheid van de commissie lijkt ons een zware en zij zal er goed aan doen terdege in het oog te houden dat al of niet gecamoufleerde kwakzalverij ook op het terrein van de preventie rampen kan aanrichten.

Volgens de film geneest 70 procent in meerdere of mindere mate na het ingrijpen van de prikdokters. Over complicaties en nevenverschijnselen noch over terugkerende kwalen werd gesproken. Ook kwam geen van de niet-genezen patiënten aan het woord of hoorde men deskundige critici. Want een wondermiddel is de raadselachtige acupunctuur zeker niet. Het wachten is trouwens nog altijd op de resultaten van een onderzoek dat staatssecretaris Hendriks heeft laten instellen. Met een zo eenzijdig beeld als de film van Anke Serraris en Kees Boomkens is niemand gediend — behalve dan de „polikliniek voor acupunctuur”.

Ineke Jungschleger schreef in De Volkskrant over deze uitzending o.a. „De eerste Nederlandse polikliniek voor acupunctuur straalde veel heil en zegen uit op Nederland 2. Ik weet niet of dat aan de acupuncturisten lag of aan de KRO. De vrouwelijke patiënten droegen witte kanten bh's tijdens de behandeling en bij de sobere lunch praatten alle dokters aan één stuk door over de patiënten. Zou er soms een camera in de buurt zijn, denk je daar als kijker”.

Er kwamen nogal was reacties op de uitzending. Het ANP dat de heer Van der Plaats van de NWP in deze materie altijd bijzonder royaal met tekst bedeede vertelde dat de NWP om schriftelijke reacties op de televisie-uitzending verzocht

„De werkgroep zal alle brieven schrijvers in de loop van de komende week standaard formulieren verstrekken waarmee men zich kan aanmelden bij een acupuncturist in de omgeving. Veel belangstellenden zullen zich, aldus de heer Van der Plaats teger

VERVOLG OP BLZ. 20**Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoediging is KWAKZALVERIJ****BLZ. 21**

KWALIJKE HANDELWIJZE VAN KWAKZALVER NIET VERVOLGD

Uit het Postzegelalbum

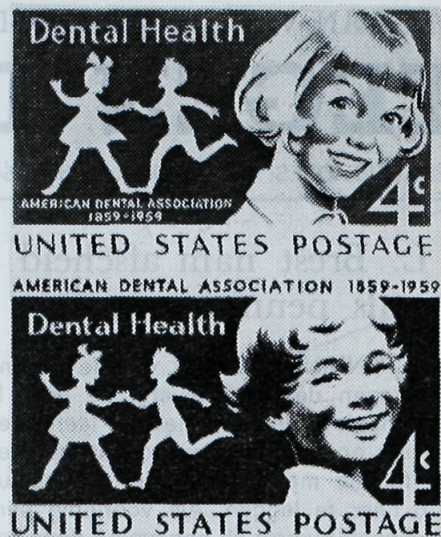
EEN VROUW UIT Naarden, die haar waalfjarig dochtertje om het leven heeft ebracht, zal op last van de rechtbank te Amsterdam in een psychiatrische inrichting worden geplaatst. Dit vonnis kwam overeen met de eis van de officier van justitie mr. A. F. J. C. Habermehl die ontlast van rechtsvervolgving had geëist omdat de vrouw niet toerekeningsvatbaar was.

De vrouw verkeerde in de waan, dat zij aan kanker leed en nog maar korte tijd te leven had. In de periode dat het voorval plaats vond was een echtscheidingsprocedure aan de gang. De vrouw gaf bij de behandeling van de zaak voor, dat zij tot haar vreselijke daad was gekomen om haar dochtertje te redden uit de hand van een „sadistische vader”.

Het waandenkbeeld van de vrouw aan kanker te lijden had haar in contact gebracht met de journalist Louis Sinner van het Algemeen Dagblad die een serie artikelen over een kankerpatiënt publiceerde. De heer Sinner, voor wiens begripvol optreden een woord van lof mag worden gezegd, wist de vrouw te overreden zich grondig te laten onderzoeken. Er bleek geen sprake te zijn van kanker. In overleg met de huisarts werd de vrouw geadviseerd zich met een psychiater in verbinding te stellen om haar waandenkbeeld kwijt te raken.

Helaas heeft de vrouw deze adviezen naast zich neergelegd. In plaats daarvan richtte zij haar schreden naar een kwakzalver die haar in de waan liet of misschien zelfs in haar waan ondersteunde dat zij aan kanker leed. Hij nam haar in „behandeling”. Door dit onverantwoordelijke optreden heeft hij psychisch veel kwaad aangemaakt. Bij het onderzoek van deze zaak was het de politie bekend dat de betrokken kwakzalver de vrouw „behandelde”. Het is helaas niet gekomen tot een strafrechtelijke vervolging van de man in kwestie.

Bij de samenstelling van het rapport-De Vreeze over de onbevoegden is o.a. op grond van het vervolgingsbeleid (er worden jaarlijks maar enkele van duizenden onbevoegde behandelingen berecht) geconcludeerd tot een wijziging van de wet zodat er een zekere bevoegdheid voor bepaalde behandelingen zou ontstaan voor degenen, die thans behoren tot de heerschaar van de onbevoegden. Maar hoe wil men ooit kwalijk optreden als in dit geval voorkomen? Anders gezegd: hoe wil men de bokken van de geiten scheiden, hoe haalt men er de bonafiden uit die zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid ten opzichte van de patiënt, een verantwoordelijkheid die zo treffend onder woorden is gebracht in de Hippokratische eed?

DEZE TWEE POSTZEGELS werden in 1959 door de Amerikaanse posterijen uitgegeven in de strijd tegen het tandbederf. Onlangs heeft ons „Ivoren Kruis” (Nederlandse vereniging voor mond- en tandhygiëne) een vrouwblad uitgegeven om aantasting van het gebit zo goed mogelijk te voorkomen. Weinig snoepen, goed kauwen, niet teveel frisdranken gebruiken, tanden en tandvlees goed onderhouden en eens per halfjaar een bezoek aan de tandarts kan al heel wat onheil voorkomen.

Het vrouwblad geeft ook inlichtingen over het gebruik van fluoridetabletjes voor kinderen boven de vierjaar. Een nauwkeurige dosering blijkt van veel belang. Er is ook fluoride-tandpasta... En voor het overige zal het voor ouders altijd wel een probleem zijn hoe men zo lang mogelijk kinderen de gewoonte van het snoepen en niet te vergeten het ijsjeseten kan onthouden zonder dat een lieve tante ze er mee gaat verwerken.

Miniatuur-elektronica om hersendruk te meten

EEN MEETELEMENTJE VAN een paar vierkante millimeter blijkt van groot belang voor de hersenchirurgie en zal daar ongetwijfeld in toenemende mate worden toegepast. Het betreft hier een stukje miniatuur-elektronica dat een nieuwe methode voor het meten van hersendruk heeft mogelijk gemaakt. Deze z.g. „transducer” is door Philips ontwikkeld in nauwe samenwerking met prof. dr. J. W. F. Beks, hoofd van de neurochirurgische kliniek van het Academisch Ziekenhuis in Groningen.

Op het Derde Internationale Symposium over hersendruk, dat in juni 1976 is gehouden in Groningen, toonden hersenchirurgen van over de hele wereld zich zeer geïnteresseerd voor de nieuwe meetmethode, zoals die daar werd gepresenteerd door prof. Beks.

ACUPUNCTUUR OP TV VERVOLG VAN BLZ. 25

het ANP, op wachtlijsten moeten laten inschrijven”.

Er wordt gesproken over „dertig Nederlandse artsen en fysiotherapeuten”, die zijn afgestudeerd; aan het eind van dit jaar zullen nog eens 30 nieuwe acupuncturisten afstuderen, zo wordt er bij vermeld.

Niet vermeld wordt hoe veel van de groep van dertig en van de nieuwe even grote groep nu echt bevoegden, artsen, zijn. In elk geval zijn er onbevoegden bij, al worden ze dan als „fysiotherapeuten” aangeduid. Maar men ziet het — terwijl in Den Haag aan een rapport wordt gewerkt over de mogelijkheden of onmogelijkheden van acupunctuur draait de propagandamachine van de NWP al op volle toeren. Zij weet een kritiekloze KRO voor haar karretje te spannen en even kritiekloos verleent het ANP de heer Van der Plaats hand- en spandiensten.

Want laat het duidelijk zijn: zo'n op-eiding als daar in Haarlem is een voltrekt ongecontroleerde instelling, die zelf naar normen vaststelt... maar dat is bij de NWP nu eenmaal zo de gewoonte.

Bidden met doekjes van Maasbach

EEN VERSLAGGEVER VAN dagblad Trouw vond een merkwaardig bericht in Nieuw Leven, het blad van de bekende pinksterevangelist Johan Maasbach. Dit adviseert zijn lezers een gebedsdoekje bij Maasbach aan te vragen. Daar zouden bijbelse wonderen mee gebeuren. Nieuw Leven verzekert dat al vele jaren mensen hun zakdoekjes naar evangelist Maasbach zenden. Ook brengen zij doekjes mee naar de campagnes of samenkomsten. Het is de evangelist niet vreemd om zijn handen op honderden doekjes te leggen of om ze met zich mee te dragen en ervoor te bidden, aldus het blad.

Het blad trekt een vergelijking met bijbelse tijden. Zo staat er in Handelingen 19, dat de zweetdoeken van de apostel Paulus gebruikt werden om ze op zieken te leggen, opdat zij gezond zouden worden. En van Petrus wordt gezegd, dat men zelfs probeerde om in zijn schaduw te komen om te genezen. Volgens „Nieuw Leven” was dit een kwestie van „geloof en gehoorzaamheid, die de gave der gezondmaking in werking stelde”.

Zo is het volgens het blad ook met de gebedsdoekjes, die evangelist Maasbach bij zich gedragen heeft en waarover hij gebeden heeft.

Prof. Kushi vertelt van het macrobiotische wondervoedsel

IN DE EERSTE WEEK van augustus kon men in Amsterdam in het Kon. Instituut voor de Tropen cursussen volgen over Oosterse wijsbegeerte en Oosterse geneeskunst. Dat ging uit van het Plantage Badlaan 4 te Amsterdam gevestigde Oost-West Centrum en degene, die de cursussen gaf was de in Boston in de Ver. Staten woonachtige Japanner, prof. Michio Kushi. Dat professoraat is een erefunctie, hem verleend door de Meiji universiteit in Japan. Er werden tegelijkertijd ook macrobiotische kooklessen gegeven in een pand aan de Zeeburgerdijk door de echtgenote van Kushi.

HET VERBAND TUSSEN de kooklessen en de wijsbegeerte mitsgaders de Oosterse geneeskunst is niet moeilijk te leggen want de macrobiotische maaltijd gepropageerd door nu wijlen Ohsawa is zogezegd „des Pudels Kern”. Dat bleek ook duidelijk tijdens een persconferentie in de Raadszaal van het Instituut voor de Tropen waarin de Japanner op allerbelminlijkste wijze een uiteenzetting gaf van zijn ideeën.

Hij ging daarbij uit van het Yin en Yangprincipe, yin is uitwendig, yang inwendig, yin is ruimte, yang is tijd. Enzovoorts. De moderne mens, ook in het oosten, is zich dat niet meer bewust, de traditionele eetgewoonten zijn door de industriële technologie in de voedselindustrie in het gedrang gekomen.

„De wet van verandering”

DE OOSTERSE GENEESKUNST gaat uit van de wet van verandering die alle domeinen regeert, zo begrepen wij uit de woorden van de heer Kushi. Waar het nu om gaat is het herwinnen van de traditionele werking van de wet van verandering. Zestig jaar geleden introduceerde George Oshawa in Japan de macrobiotiek, het herstel van het traditionele eten, de traditionele manier van leven.

Daardoor zijn duizenden ziektegevallen genezen, ook, aldus nog steeds de heer Kushi tijdens de persconferentie, kankerpatiënten. Achttien jaar geleden deed het macrobiotische voedsel ook in de Verenigde Staten zijn intrede en met veel succes.

Er zijn zeker tienduizend winkels in de Ver. Staten en in Canada waar macrobiotische grondstoffen worden verkocht en jaarlijks groeit dat aantal. „In elk land van Europa hebben wij vrienden”, aldus Kushi. In 1959 kwam Oshawa voor het eerst in Europa. Hij zette een kliniek op in België. In Parijs zijn thans zes restaurants waar macrobiotische maaltijden worden verkocht en tal van winkels.

De oude Keltische volkeren begrepen het principe, aldus nog steeds Kushi en het gezond verstand uit het verre verleden doet nu weer zijn intrede met het natuurlijke, macrobiotische voedsel. Het is het antwoord op de „degeneratieve ziekten”.

Het is een goed gebalanceerd dieet al willen de medici dat niet erkennen*). De helft ervan moet bestaan uit de volle tarwekorrel. Verder voor de mineralen o.a. zeewier, dan voor het eiwit bonen of andere peulvruchten.

Aardappelen zijn taboe

AARDAPPELEN HOREN ER niet bij, zomin als suiker en tomaten. Ook niet te veel melk (wij zagen zelfs een geschrift waarin werd gesteld dat wie te veel melk drinkt de hersenen krijgt van een koe . . .) noch bloemprodukten. In Amsterdam moet men geen tropische vruchten gebruiken zoals mango's, maar wel aardbeien, appels, druiven, peren, perziken. Men moet niet naar het zuiden gaan voor zijn voedsel maar in dezelfde klimaatzone blijven, zo leert Kushi. Hij zegt neen tegen scherpe kruiden maar dat de Eskimo vlees eet kan hij ten volle accepteren.

Het westerse eten is sterk expansief, de darmen zetten er van uit, dat ziet men ook aan de dikke lippen! En hierbij kwam dan de geneeskunst aan bod. De heer Kushi tekende voor zijn gehoor een afbeelding van een mens en paste daarop het yin en yangprincipe toe alle organen van het lichaam hebben in het hoofd hun „tegenpolen”. Dat maakt de diagnose heel gemakkelijk. Hij herinnerde voorts aan de Oosterse polsdiagnose, maar maakte niet duidelijk waarom men dergelijke „traditionele” methoden zou handhaven terwijl tegenwoordig de medische wetenschap over veel grondiger methoden beschikt. In een tijd dat de diagnostiek veel minder ver ontwikkeld was had de „eenvoudige benadering van het lichaam”, die prof. Kushi voorstelt, wellicht zin, maar dat gaat tegen

*) In 19NU, uitgave van de Stichting Public Relations Land- en tuinbouw werd onlangs dr. E. H. Groot, verbonden aan de afdeling Humane Voeding van de Landbouwhogeschool te Wageningen aangehaald: *Wie zich echter geheel toevertrouwt aan de leer van de heer Ohsawa ondermijnt vrijwel zeker het lichaam. Daarbij komt nog het gevaar dat men zich te laat tot een arts wendt, want de macrobiotiek leert, dat men met bepaalde regimes elke ziekte kan genezen. Dat is al enkele mensen in de Ver. Staten noodlottig geworden.*

VERKEERD VERBONDEN

In Rio de Janeiro heeft de politie een kantoorbediende aangehouden die kans had gezien om met een vervalste doktersbul twee jaar lang een artspraktijk uit te oefenen. Hij had tal van patiënten onder zijn hoede en had de echtgenoten van drie (echte) artsen behandeld. Het bedrog kwam uit toen hij een werkster zo onhandig verbond dat de vrouw wantrouwig werd en zich ging beklagen. Zij kreeg een beloning voor haar oplettendheid.

woordig niet meer op. Zou de heer Kushi bij zijn reizen over heel de aardbol afzien van moderne voorbehoedende methoden als het inenten tegen pokken of gele koorts? Natuurlijk niet — zo onverstandig is hij niet. Zou daarom een patiënt moeten afzien van moderne diagnostische middelen terwille van een „eenvoudige benadering van het lichaam”?

Nieuw bloed is uw deel

HET MACROBIOTISCHE VOEDSEL versterkt ook de onderlinge band tussen de gezinsleden hoorden wij nog, het overbrugt de generatiekloof, ja het beïnvloedt ook de karakters van de mensen want het bloed wordt veranderd, men krijgt „nieuw bloed” wanneer men macrobiotisch leeft. De agressie van de mens verdwijnt, geestelijk wordt hij rustiger en zo wordt de vrede tussen de mensen bevorderd en daagt het beeld van de wereldvrede dankzij de macrobiotische maaltijden.

En . . . er zijn al heel wat macrobiotische kookboeken in omloop. Bijvoorbeeld van mevrouw Oshawa. Zo kunnen ziekten worden genezen, de vrede tussen de mensen worden bereikt.

Apropos, professor, hebben wij gevraagd: Toen er nog traditioneel werd gegeten, waren er toen geen ziekten? Hoe stond het toen met de lepra bijvoorbeeld?

Er werd toen, antwoordde de professor, minder goed gekookt. En wat de melaatsheid betreft, „men” heeft gezien dat door de bloedvernieuwing die na het omschakelen op macrobiotisch eten lepralijders genazen.

Wat te veel van het goede

DAT NU LIJKT ons weer een van die oncontroleerbare beweringen, waarmee altijd bij dergelijke discussies gegoocheld wordt.

Een keertje macrobiotisch eten kan best gezond zijn, veel medici echter hebben bedenking tegen een consequent macrobiotische levenswijze omdat zij de voeding te eenzijdig vinden, maar dat macrobiotische maaltijden (mits goed gekookt, maar daar

Ook doe-het-zelvers kunnen meedoen aan kleuretherapie van Chandu

DE HAAGSE ZAKENMAN Jack F. Chandu, schrijver van boeken als „Snelanalyse uit de geboortehoroscoop”, „Handboek der Handleeskunde - Cheiro diagnostiek” zal ook een „Praktische pendelkunde” laten verschijnen. Maar inmiddels is hij als „kleuren-therapeut” aan de markt met „Helende kleuren”, dat bij Servire in Wasenaar is uitgekomen.

Daarover lezen wij van de hand van John Müller in NRC Handelsblad oa.:

Kleuretherapie is een onderdeel van de natuurgeneeswijze. Chandu heeft er veel over opgestoken bij dr. Tjo Boen Seng in Hongkong. Met zijn, inmiddels overleden, leermeester waarschuwt hij tegen buitenlandse werken waarin staat, dat kleuretherapie ook bijvoorbeeld kanker en epilepsie zou kunnen genezen.

Een paar kleurrijke adviezen uit Chan-

du's Medisch-kleuretherapeutisch Overzicht, Symptomen en hun behandeling:

Angsten: groen vijftien minuten, daarna geel vijf min., daarna oranje vijf min. (LB). Indien patiënt moeilijk te benaderen is geel vijftien i.p.v. vijf min.

Egocentriciteit: violet (LB). Comb.: z. hypn.: k.med.

Leverklachten: blauw-violet (LOC), behalve bij *leverzwelling!* In dat geval baluw (LOC). Comb.: a.b.a. Arts raadplegen!

Nierklachten: oranje-geel (LOC). Comb.: a.b.a.

Minderwaardigheidsgevoel: violet-rood (LB). Comb.: hypn., z.hypn., k.med., ps. th.

De kennis over het effect van de kleur op de menselijke ziel en de beter te lokaliseren organen is, bijeengebracht ten bate van kleuretherapie, afkomstig uit de hoeken en gaten van onwetenschappelijkheid.

De geheimzinnige oorsprong doet echter niets af aan de simpele praktische toepassing ervan. Voor doe-het-zelvers raadt Chandu het gebruik van „*de lampette*” aan, „*dit is een lamp met ingebouwde transformator in de voet, waarin een twaalf volt autolampje past*”. Verder heeft men een Triac netspanningsregelaar nodig, „*type NS 2 of een soortgelijk apparaat*”.

Deze produkten zijn te verkrijgen bij „elke goede handelaar in elektrische benodigheden”. Tenslotte: „*Al wat men erbij moet maken is een houder voor de kleurenfilters*”.

Bestraling dient te geschieden op één van de volgende wijzen: d.m.v. een lichtbad, naakt van top tot teen, lokaal, of indirect, waarbij het licht op een wit vlak projecteerd wordt, „vanwaar het op de patiënt reflecteert”.

Ikzelf, besluit John Müller zijn raillerend artikel in NRC Handelsblad, heb baat gevonden bij de vijf min. durende kleur-op-kleur bestraling, als lichtbad: ik ergerde mij groen en geel, dezelfde kleuren deden die stemming echter smelten als sneeuw voor de zon. Zo is ook rood goed als u naar bed wilt en oranje als u wel een mandarijntje zou lusten.

Voor het overige lijkt het raadzaam dat men bij het eerste symptoom van grote interesse voor kleuretherapie direct een arts raadpleegt.

Geneesmiddelen in huis

IN SLECHTS 4.3 procent van de Nederlandse gezinnen is geen enkel geneesmiddel in huis. Dat blijkt uit een onderzoek dat is ingesteld door dr. J. L. Jessen te Groningen. Er werden 1622 Nederlanders ondervraagd, een representatieve groep. In het Tijdschrift voor sociale Geneeskunde heeft de Groningse student in de sociologie L. J. Middel daar een artikel over gepubliceerd.

Gemiddeld, zo blijkt uit de enquête heeft men bijna vijf, om precies te zijn 4.6 geneesmiddelen in huis, waarvan een aantal niet is voorgeschreven door de arts. Dat zijn uiteraard vooral de pijnstillers (85.2 pct van de ondervraagden had die in huis) en de vitamine-preparaten. Voorts heeft men slaapmiddelen in huis en kalmerende middelen. Men vond het opvallend dat ruim viervijfde van de ondervraagden een of meer geneesmiddelen in huis had waarvan men de naam niet kon noemen. Dat bleek het moeilijkst bij de op recept verstrekte middelen.

Het medicijnkastje is tamelijk populair; ruim 58 pct van alle geneesmiddelen wordt er in bewaard. Particulier verzekerden hebben meer geneesmiddelen die zonder recept te koop zijn in huis dan personen, die bij een ziekenfonds zijn aangesloten.

Te veel sulfiet in wijn

DE ALTIJD ACTIEVE Consumentenbond heeft ontdekt dat er te veel sulfiet zit in de wijn, die men bij slijters zo uit het vat kan tappen. De bond heeft er de keuringsdienst voor waren opmerkzaam op gemaakt. Het sulfietgehalte is kennelijk verhoogd om groei van bacteriën in de wijn die voor dit doel in vaten wordt bewaard te belemmeren. Het lijkt romantisch, zó uit het vat te tappen, maar de sulfiet is voor de wijndrinkers...

In het augustusnummer van de Consumentengids wordt ook melding gemaakt van een Amerikaans onderzoek naar de nicotine-arme sigaret. Uit de ervaring blijkt dat degenen, die overstappen op het roken van zo'n sigaret hun rookgewoonten wijzigen om toch maar dezelfde hoeveelheid nicotine binnen te krijgen. Dat is de verslaving! Ze gaan meer roken, de peukjes vallen korter uit, ze nemen langere trekjes, inhaleren dieper of houden de rook langer in de longen...

Ja, ja, gezondheidspreventie is niet gemakkelijk!

MACROBIOTISCH

VERVOLG VAN BLZ. 27

zijn dan ook die kookboeken voor!...) zouden helpen de gezinsharmonie te herstellen en de generatiekloof te overbruggen, dat ze ziekten zouden genezen, zelfs gevaarlijke kankergezwellen en een ziekte als lepra, dat ze mentale stoornissen zouden verhelpen, de karakters van de mensen zouden veranderen en dat zo het macrobiotisch voedsel de wereldvrede zou vestigen... dat, waarde prof. Kushi, lijkt ons wat al teveel van het goede. Wij in de bestrijding van de kwakzalverij wantrouwen altijd die „geneesmiddelen”, die „voedingswijzen” die tegen vrijwel alles helpen en zoals in dit geval ook nog eens ieders verlangen naar vrede op aarde willen vervullen. Hoe mooi het ook moge klinken.

Vermelden wij nog dat een van de volgelingen van prof. Kushi de thans 77-jarige filmster Gloria Swanson is die altijd op reis gaat met een koffertje bruine rijst. Aan het slot van de persconferentie kregen de aanwezigen een kopje thee, bereid van zestien verschillende kruiden volgens het recept van mevrouw Lima Oshawa, want gewone thee en koffie hebben „een uitzettende” werking; ze zijn expansief begrepen we. Je zou er dus wel eens dikke lippen van kunnen krijgen.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; J. Noord te Amsterdam, Hemonystraat 11, **Wvd.Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijer **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle **Apotheker** te 's-Gravenhage; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: Oranjelaan 6, Hilversum. Waarnemend penningmeester: J. Noord, Hemonystraat 11, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

BLZ. 28

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 10,—; studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keверberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

HET HOMMELTJE MOET RECLAME MAKEN VOOR "DE ONTDEKKING VAN DE EEUW"

BIJ-POLLEN zegt het mooie stukje reclame drukwerk, waarmee een trouwe lezeres uit Den Haag de redactie van het Maandblad tegen de Kwakzalverij ver-raste. Op de voorpagina: De ontdekking van deze eeuw... Op de achterkant van het vouwblaadje van vier bladzijden, uitgevoerd op zwaar „machine-coated” kunst-drukpapier staat het stempel van een drogisterij in Den Haag. Op dezelfde achterpagina leest men: Bij-Pollen is een produkt van Bee Pollen Ltd., London, Engeland. Alleenvertegenwoordiger voor Nederland: Bergerac B.V., Hofwijckplein 47, Den Haag.

BIJ DERGELIJKE „MIDDELEN” plegen wij eerst eens even te kijken waar het allemaal niet goed voor is. Dat valt best mee. Het geheim van een lang leven... maar daar staat een vraagteken bij. Ei, ei. Toch eens even lezen. Welnu, volksstammen over de hele wereld verspreid waarvan de leden een „verbazingwekkende leeftijd” bereiken, sommigen over de 100 jaar, hebben iets gemeen. Die gemeenschappelijke factor is pollen. Ze aten allen in grote hoeveelheden door bijen verzamelde pollen. In de vorm van afval van de bodem van de korven of als ongezuiverde honing. „Vele experts zijn het er over eens dat het erg actieve, lange leven van deze mensen deels te danken is aan bijen-pollen”.

Ongezuiverde honing? Wat is dat eigenlijk? Honing wordt niet gezuiverd. Men kan het zó eten en in landen waar de honingooft overvloedig is is het gemakkelijk om secties gevulde raat te krijgen, met de wasdekseltjes er nog overheen die men zo op kan eten. Men moet dan de was wel uitspuwen, maar de honing is op geen enkele manier met menselijke handen in aanraking geweest.

Terug nu naar de „pollen”. Dat is, zo leert het vouwblad ons, het meest natuurlijke en versterkende gezondheidsvoedsel wat er te proberen valt. Alleen de beste pollen met de meeste voedingswaarde worden verwerkt tot tabletten, welke gemakkelijk in te nemen zijn. (ze hebben een roze kleur, zien we op de achterkant van het vouwblad). Om zich fit en gezond te voelen is het voldoende een tot twee tabletten per dag te nemen.

Voor de uitgetelde vrouw

BENT U EEN huisvrouw die zich uitgeteld en gedeprimeerd voelt? Geen nood. Probeer Bij-Pollen, roep de folder U toe.

„U zult zich niet alleen beter, maar ook langer goed voelen. Ook zakenmensen met een hoop zenuwlopende beslommingen vonden in Bij-Pollen de geweldige kracht, die hun het gevoel van jong zijn weer terug gaf. Beroemde internationale atleten vinden Bij-Pollen onmisbaar voor hun conditie en ze nemen dan ook regelmatig Bij-Pollen in om de kleine kwaaltjes te verdrijven, die de carrière van een atleet kunnen ruïneren.

Het zou niet anders kunnen of er worden de namen van een paar geleerden genoemd. Dokter Van Swol, die het voorwoord schreef voor een geruchtmakend slankmakersboek, is er dit keer niet bij, zo min als een ander in de publiciteit bekend arts, Aart Gisolf. Maar U heeft toch wel eens van prof. Nikita Mankovsky gehoord? Of van prof. D. G. Cheboratew? Welnu, dat tweetal gerontologen, van wie we ieder ogenblik indrukwekkende publicaties onder ogen krijgen, en wier naam dan ook op de lippen is van een iegenlijk, die de AOW-leeftijd bereikt, zijn het er over eens, en nu citeren wij weer eens dat mooie vouwblad van Bergerac B.V.:

... „dat de revitalisatie, onderhoud en vernieuwing van lichaamscellen gestimuleerd kan worden door verzamelingen van poly-vitaminen, micro-elementen, enzymen en aminzuren. De enzymen in samenwerking met de vitaminen werken stimulerend op het ontstaan van nieuw weefsel en versnellen de stofwisseling...”

Pollen bevatten in feite, zo wordt ons verzekerd, elke van de door prof. Nikita Mankovsky en prof. D. G. Cheboratew genoemde essentiële (ja, zo heet dat onder geleerde mensen) voedsel-factoren. Er zitten in die pollen bijvoorbeeld vijf maal zoveel proteïnen als in eieren, vlees of kaas.

Vijfmaal zoveel? Als in een stukje kaas

L. BREST OVERLEDEN

DE HEER LOUIS BREST, tot voor kort penningmeester van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, is tot ons leedwezen in het Leo Polakhuis te Amsterdam, waar hij sinds kort verbleef, overleden. De teraardebestelling heeft op 14 september plaats gevonden op de Israëlietische Begraafplaats te Muiderberg. Op deze plaats willen wij de heer Brest, die zoveel jaren de financiën van de vereniging beheerde, de oprechte dank betuigen van de vereniging voor al het werk dat hy heeft verricht. Hij was een bij uitstek integer en goed mens, wie geen moeite te veel was om zijn medemensen te helpen. Daarvan getuigde ook zijn penningmeesterschap van de afdeling Amsterdam van het Koningin Wilhelminafonds tegen de kankerbestrijding, een functie die hij eveneens gedurende een lange reeks van jaren vervulde. De heer Brest bereikte de leeftijd van 76 jaar.

In het vorige maandblad van onze vereniging hebben wij nog uitvoerig de verdiensten van de heer Brest geschetst, nadat hij het penningmeesterschap had moeten neerleggen wegens zijn ziekte. Onze wens, dat hij spoedig mocht genezen en nog geruime tijd van een welverdiende rust zou mogen genieten is helaas niet bewaarheid.

Hij ruste in vrede.

uit het vuistje? Of in een korreltje kaas ter grootte van dat tabletje?

Dagelijks verzamelen van „Pollen”

MAAR NOG EVEN terug naar dat woord „pollen”. Het Engelse woordenboek geeft de vertaling: stuifmeel. Dat woord ontmoet men overigens ook in de tekst van het vouwblaadje voor dit „rijkste voedsel van Moeder Natuur”. En daar volgt dan op: „direct uit de korf worden de pollen dagelijks verzameld om er Bij-Pollen van te maken”.

Dat maakt eerst recht onze nieuwsgierigheid gaande. Het gaat de bijen uiteraard in de eerste plaats om de bloemennectar, die zij in de maag meenemen naar de korf of kast maar aan de pootjes nemen ze wat stuifmeel mee, die vaak weer op andere bloemen op de stamper terecht

VERVOLG OP BLZ. 3

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoëienis is KWAKZALVERIJ

BLZ. 2

In een stemmig verlichte kamer met veel Oosterse beeldjes

ZESTIG GULDEN, VRAAGT occultist Bontan en hij voorspelt „geluksmomenten”. Mevrouw Schildkamp vraagt 25 gulden en legt daar de tarotkaarten voor. Wie gehuwd is trekt er negen, wie ongehuwd s zeven.

Een medewerker van de Zwolse Courant bezocht zowel mevrouw Schildkamp in een hoog flatgebouw in de Staalmeestersaan in Amsterdam-West (Overtoomse Veld) als R. Bontan in de Valeriusstraat. Aan zijn ervaringen ontlene wij het volgende vermakelijke relaas.

„U hebt een vriendin, die een paar jaar jonger is dan u”, constateert mevr. Schildkamp, helderziende voor zakelijke en huiselijke problemen, na dat ze een carré kaarten heeft gelegd. Dat klopt, maar zo'n leeftijdsverschil komt natuurlijk meer voor. „U houdt van haar en zij van u”, vervolgt ze. „Maar nu moet u me eens zeggen: u heeft een moeilijk half jaar achter de rug”. Ze werpt nu met hoge snelheid kaarten om het carré heen. „Er zit vooruitgang in. Vanaf half januari zal het allemaal beter gaan”. Ik knik dankbaar.

Ik heb helemaal geen moeilijk half jaar achter de rug, integendeel, maar ik word nu wel benieuwd, waar deze kaarten-trekking toe leidt.

„Het is een heel goed meisje en ze houdt veel van u, maar het is een doordouwertje. Ze houdt van doorzetten en je zult toegeven dat dat er bij jou wel eens aan ontbreekt”. Ze kijkt me aan. „Ja, je komt er wel hoor, maar je laat wel eens over je lopen. Dat weet je wel, he?” Ai, wat krijgen we nu? Ik kijk zo neutraal mogelijk terug en vraag waarop dat sullige van mij betrekking heeft.

Voor langere termijn de bol er bij

„Ach”, vergoelijkt ze, „er zijn mensen op je werk die je hebben dwarsgezeten, de laatste maanden. Dat heeft iedereen wel. Maar je moet zo af en toe je tanden laten zien. Dat wil zij ook”. Ik denk onwillkeurig aan de „zij” in kwestie en benlenk dat dat lachen wordt, vanavond.

In totaal worden drie keer de kaarten gelegd, uit drie verschillende pakjes. Vanaf half januari zal het niet alleen beter gaan met de liefde, ook in de werksfeer gaat het dan in opwaartse richting.

Voor prognoses op langere termijn vordt de kristallen bol erbij gehaald. Ik leg mijn hand erop, trek hem weer weg en de bol wordt aan mijn zijde afgechermd met een groen vilten doekje. „Je zeft in je werk onder spanningen, hè”, raagt mevrouw Schildkamp wie mijn orte nagels ongetwijfeld niet zijn ontgaan. „Je weet nog steeds niet wat mijn beroep is. „Je werkt met je hoofd en dat geeft die

spanningen. Je hebt vaak hoofdpijn”. Ik heb gelukkig zelden hoofdpijn, maar werk inderdaad vaak onder spanning. Niet getreurd, als het aan de helderziende ligt wordt het allemaal beter. De bol bevestigt kennelijk wat ze al dacht. Medio 1976 schiet ik als een komeet omhoog en de spanningen verdwijnen.

„Maar nou moet je me eens vertellen, is er iemand ernstig ziek in je familie?”

Nee. „O, dan wordt er iemand ziek. Heb je nog een vader?” Ja. „die wordt ziek, hij moet naar een ziekenhuis, maar hij wordt weer beter”. Gelukkig maar. En ik word tachtig, daar kan ik van opaan. En ik krijg twee kinderen, een jongen en een meisje...

De bol zegt wat kaarten verzwegen

MIJN EERSTE ZORG geldt nu de rit van mevrouw Schildkamp, helderziende naar de heer R. Bontan, occultist, elders in de stad. Want de bol zegt wat de kaarten verzwegen. Blikschade. De helderziende weet er smakelijk over te vertellen.

Haar zoon, aan wie zij had voorspeld dat hij op een bepaalde datum grote blikschade zou gaan maken, was lachend in zijn auto-mobiël gestapt en had deze, nog geen tien minuten later, nagenoeg total loss gereden tegen een stadsbus.

Goddank kom ik zonder een schrammetje in de Valeriusstraat aan. Aanzienlijk minder beschroomd dan op het Overtoomse Veld (je weet 't tenslotte maar nooit met deze schimmige materie), bel ik aan bij nummer 145. R. Bontan, occultist, meldt een naamplaat van forse afmetingen. Twee verdiepingen hoger word ik naar de wachtkamer geleid door een gezellige huisvrouw die ik kennelijk zo van haar pannen heb weggehaald. In de wachtkamer enige stoelen en een tafeltje, waarop aardse periodieken als Panorama, Libelle, Margriet, Viva, Mimo en De Post.

In de belendende ruimte hoor ik een druk geschuif van gordijnen en een herhaald geklik van lichtschakelaars. Daar wordt een sfeertje gebouwd. De vrouw komt me weer halen en verzoekt me binnen te treden. Een stemmig verlichte kamer met veel Oosterse beeldjes en, fel daartegen contrasterend, spierwitte leren fauteuils. Achter het lage tafeltje is de occultist opgestaan. Een breekbare man.

Het horloge in de hand...

IK GEEF HEM voorzichtig een hand.

We gaan zitten. Hij lijkt me, op het eerste gezicht, een beste partner om eens 'n lange winteravond onder het genot van een bel cognac en een feestelijke sigaar, over spoken, klopgestenen en laag overvliegende tafels te bomen. „Wat wilt u weten?”, klinkt het nauwelijks hoorbaar vanuit zijn richting. Daar had ik op gerekend.

„Het gaat om problemen, waarvan ik niet weet of het wel problemen zijn”. Zo. Hij kijkt me aan, terwijl ik eraan toevoeg, dat ik graag heden en toekomst doorgelicht zou zien. „U weet de prijs?” Nee, die weet ik niet, want die wilde hij niet telefonisch, maar persoonlijk mededelen. „Zestig gulden”. Ik denk even na, concentreer me, krijg spontaan een zuur gezicht van een kassier door en zeg: akkoord.

De occultist („Dat bestrijkt alle gebieden van de *para-psychologie*”) Bontan vraagt om een voorwerp dat ik altijd bij me draag. Ik geef hem mijn horloge. Hij neemt het in de hand, kijkt in het niets en vraagt of ik er gevoels van onvoldaanheid en ontevredenheid op na houdt. Soms, zeg ik. Hij legt uit dat die gevoels bovenkomen uit mijn onderbewuste en dat ik ze niet graag heb. Hij raadt me aan er vriendschap mee te sluiten. Dan heb ik er geen last meer van.

Hij weet inmiddels dat ik ongehuwd ben en stelt vast dat mijn vriendin en ik geestelijk uiteenlopen. Dat is nogal wies. De grote verrassing komt echter nog. „Binnen vijf, zes, zeven maanden komt er een andere vrouw in uw leven. Zij trekt u sterk aan en u zult niet weten wat u dan moet doen. U wordt voor een moeilijke keuze gesteld. Tegen die tijd komt u weer bij me terug”.

„Kinderen interesseren u niet”

DAT IS GROF. Ik bedwing een opkomende boosheid en vraag wat dat voor een vrouw is. „Zij is een Europese, met donkerblond haar en een ovaal gezicht. Ze heeft een leidinggevende functie, bij een bank of zo”. Wat willen die media toch, met hun overheersende en leidinggevende vrouwentypes? Ik vraag via een omweg hoe de tweestrijd zal aflopen. „U kiest voor de eerste vrouw. Ondanks uw tegen-gestelde geesten. Maar u zult niet met haar trouwen. Kinderen interesseren u niet”.

Welaan, twee helderzienden op afstand met elkaar in de clinch. En hoe gaat het met mijn werk? „U zult enkele geluksmomenten hebben. Daar moet u gebruik van maken”. Mazzel dus. De heer Bontan drukt zich niet nader uit. Geluksmomenten. Wanneer ik hem vraag hoe mijn leven zich meer in het algemeen zal voltrekken, begint hij weer over de donkerblonde vrouw van de bank. „U moet doorgaan met datgene waarmee u nu bezig bent, met uw vrouw en met uw werk. Dan komt alles goed. Hoe oud u kunt worden? Vijf-enzeventig, vijftientachtig. In die richting”.

Zestig gulden is een royaal bedrag voor een handvol geluksmomenten en een Europese bankdirectrice die ik toch laat schieten. Maar ja, zal Bontan redeneren, astrale krachten zijn niet niks en hun tolken moeten ook leven.

Ik bedoel maar. Als ik nog eens op de keien kom te staan, dan weet ik het wel. Voor een geeltje kunt u bij me komen. Uw astrale krachten zullen spreken. Alles komt goed met u. Dat zit dus geramd. En u wordt tachtig. Op z'n minst.

Gelogen, electrodes om slank te worden

NEGENTIEN VROUWEN IN de leeftijd van dertig tot vijftig jaar hebben op verzoek van de Duitse Stiftung Warentest het Slendertone-apparaat geprobeerd. De verkoper van het ding, een zich doctor in de biochemie noemende Alec Eden (maar die nergens als zodanig staat ingeschreven) houdt bij hoog en bij laag vol dat je er slank van wordt. Bij negentien onderzoeksters van Warentest lukte dat niet. Ze bleven net zo dik als ze waren...

Ze kregen wel iets anders van het apparaat: lelijke kleine rode adertjes, buikpijn, pijnlijke of onregelmatige menstruatie en spierpijn, aldus een artikeltje in de Haagse Courant.

Wat doet dit apparaat, dat in Nederland tot dusver niet te koop is, maar dat hier wel in schoonheidsinstituten wordt gebruikt?

Het heeft elektroden, die je op te dikke lichaamsdelen moet vastmaken. Je steekt de stekker in het stopcontact en dan krijgen de spieren kleine stroomstootjes, waardoor ze samentrekken. Volgens Eden val je daarvan af.

En dat is nou net niet waar. Het apparaat is helemaal niet bedoeld als slankmaker. Het is ontworpen om verlamde en verkrampde spieren weer op gang te krijgen. Artsen gebruiken het voor dat doel.

Verkoper Alec Eden beweert in zijn advertenties in Duitse kranten dat een Engelse onderzoekster goede testresultaten heeft geboekt. Ook dat is door Warentest uitgezocht. Wat bleek? De Engelse, een arts, had Slendertone inderdaad geprobeerd. Uitslag: géén gewichtsvermindering.

Al even weinig betrouwbaar bleek de foto die de Duitse „doctor in de biochemie” in zijn advertenties zette. Op die plaatjes zie je spierweefsels met veel, en spierweefsels met weinig vet. Dankzij het apparaat? Niets daarvan. De spieren zijn van een atleet voor en na tien kilometer hardlopen...

In sommige landen mogen apparaten als deze elektroden niet worden verkocht. In Nederland wel, maar het gebeurt nog niet. In Duitsland wordt het apparaat verkocht onder de namen: Schlank-Fit-Aktiv-Methode. Grazil 200, Fitmaker, Modeline, Ionto-Counterslack, Elektroslim en Cellutron. Maar je wordt er niet dun van. En het is helemaal niet zo goed om het te gebruiken.

De handvasthouder

ONLANGS HEEFT KRONKEL (Simon Carmiggelt) in Het Parool verteld van een paranormale genezer, die zijn ouders wel eens behandelde. 's Mans tech-

niek bestond uit het vasthouden van de handen van de patiënt. Mijn moeder, aldus Kronkel, behield haar ingeschapen nuchterheid. Tegen mij noemde ze hem altijd: „Mie met de handjes”, een figuur uit de toen zeer populaire komische serie „Barendje Donderkop”, die Barbarossa in „Het Leven” publiceerde.

De genezer was een grote, germaans blonde man, indrukwekkend sterk en gezond. Zelfs op vinnig koude winterdagen droeg hij geen overjas. Als je hem zag kon je best begrijpen dat hij van zijn overvloed wat te missen had.

Ik zie, vervolgt Kronkel, nog voor me hoe hij in de huiskamer zat en de handen van mijn vader of mijn moeder vasthield.

Hij was dan onafgebroken aan het woord. Er bestond een merkwaardige discrepantie tussen zijn bloeiende, uitgebalanceerde verschijning en zijn conversatie. Hij was onnoemelijk rancuneus, omdat de Nederlandse overheid geen acht sloeg op de uitvindingen die hij beweerde te hebben gedaan. De door veel gekken en querulanten geclaimde onzichtbare straal, die alle vijandelijke vliegtuigen bij schending van ons luchtruim in vlammen zou doen opgaan was er een van. Maar het ministerie van oorlog, zoals dat toen nog heette, had er geen belangstelling voor.

„Dan moeten ze het zelf maar weten”, riep hij bitter.

De ijver waarmee hij lijdende mensen genas, maakte hem niet mild van natuur. Een ernstig zieke kwakzalver die zijn hulp had ingeroepen, had hij — naar hij vertelde — toegevoegd: „Nee hoor, jou help ik niet, ga jij maar dood”.

Want hij was het oneens met haar genees-methode. De zijne deugde wel, maar kon toch niet verhinderen dat hij, op een stille herfstmiddag, onverhoeds dood bleef.

De natuur en de alternatieven

ZONDER CRITIEK DRUKTE de Nieuwe Zeister Courant onder de titel „Herontdekking van de kruiden” een artikeltje af waarin werd geadviseerd om het tijdschrift „De natuur uw arts” te lezen. Dit blijkt als adres te hebben: Postbus 50 te Heerde op de Veluwe. En wat de kruiden betreft wordt de „ontbijtthee” van Zonnatura aanbevolen met dit liefelijke proza:

„Wie nu eens een gezellige kruidenproef wil nemen, kan bij de drogist eens een pakje speciale kruidenthee nemen. Dit is een echte lekkere ontbijtdrank, met een lich-

te (peper)muntsmaak die u iets kunt aanzoeten met suiker, liever met honing.

Deze kruidenthee zuivert het bloed, voorkomt hoofdpijn, zwaarlijvigheid en maagstoornissen. Als u een speciaal slankdieet gebruikt is dit een uitstekende aanvulling, al kunt u de suiker dan beter weglaten”.

Dan komt er nog een reclamestukje voor kruidenbloedwijn... ook van „Zonnatura”. „Mocht u zich”, zo konden de lezers van de Nieuwe Zeister uit hun lijfblad vernemen, „b.v. na een griepje, wat slap voelen, dan kunt u speciale Bloedwijn op basis van oosterse kruiden nemen, ook van Zonnatura. In tegenstelling tot andere soorten is deze Zonnatura bloedwijn bijzonder smakelijk en heel goed te gebruiken als aperitief, voor de maaltijd. Deze wijn werkt lichtelijk laxerend”.

Hetzelfde artikeltje vermeldt nog dat in het tijdschrift „De natuur uw arts” een lijst is opgenomen van „alternatieve artsen”.

HOMMELTJE EN BIJ-POLLEN

VERVOLG VAN BLZ. 29

komt, waardoor de bevruchting tot stand komt. „Een bij neemt zijn eigen gewicht in stuifmeel mee”, beweert de schrijver van de tekst van „Bij-Pollen”.

Een bewering die ons wel heel sterk lijkt. Maar ja, hoe kan men anders waar maken dat „Bij Pollen” in grote hoeveelheden in de handel worden gebracht? Ook al zijn er speciale stuifmeelhaalsters onder de werkbijen, de hoeveelheden zijn in werkelijkheid maar gering en waarom zou een bij ook meer stuifmeel oogsten dan nodig is voor dat enige doel waarvoor de bij stuifmeel nodig heeft: het broed?

Aardig is ook en ook wel getuigend van de volstrekte ondeskundigheid die de schrijvers van dit reclameblaadje aan de dag leggen om hun waar maar aan te prijzen, dat er op het mooie plaatje van een margriet niet een bij zit maar een... h o m m e l. Die hommelt heeft dan wel aan een van de poten een klompje stuifmeel, de „Bij Pollen” waarmee een slimme verkoper van tabletjes ons fit wil maken, om ze kleine kwaaltjes wil verdrijven, ons een lang leven in het vooruitzicht wil stellen „Natuurzuivere bijenpollen in tabletvorm” heet dat dan „ter verhoging van de vitaliteit en ter versterking van het zenuwgestel”. Maar tja, niet voor niets heet dit „de ontdekking van deze eeuw”...

Wanneer we de volgende keer nog een bij prof. Nikita Mankovsky of bij zijn collega-gerontoloog prof. D. G. Cheboratev (dat klinkt altijd zo goed, die Russische namen bij de wetenschap van de oude wordende mens!) langs komen zullen we bepaald eens vragen of we nu ons he moeten zoeken bij de pollen door de bijen verzameld of dat we op zoek moeten naar hommelnesten voor het allerbeste spul.

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

Drie sappige peren voor de stoelgang

DE WONDERLIJKSTE ZAKEN kunnen in de rubrieken van de „Columnisten” van onze dagbladen aantreffen. In zijn rubriek Trijfel heeft Nico Scheepmaker (o.a. in Haarlems Dagblad) het onderwerp stoelgang aangesneden. Verscheidene van zijn lezers reageerden op het verzoek van een lezer uit Hoogeveen om een huismiddeltje ter bevordering van een geregelde stoelgang.

Zo schreef de heer (of mevrouw) M. N. van Gelderen uit Assendelft:

„Aanbevelen kan ik 'n groot glas warm water op de nuchtere maag, onmiddellijk na het opstaan”. Voor alle zekerheid voegt zij daar tussen haakjes nog aan toe: „('s morgens uit bed)”.

Mevrouw (of de heer) W. J. Bos uit Bedum meldde:

„Elke dag om ongeveer drie uur eet ik in één keer drie sinaasappels met het vruchtvlies (dus niet persen), het liefst met nog wat witte velletjes eraan. Succes gegarandeerd. 's Zomers, in plaats van drie sinaasappels, drie sappige peren (bijvoorbeeld Conférence), of 10 dikke pruimen. Nooit wittebrood eten, altijd bruin met veel zemelen. Geroosterd bruin brood kunt u malen en in plaats van paneermeel in uw maaltijden verwerken”.

Moederkoorn leidde tot het heksenproces van Salem

HET BERUCHTE HEKSENPROCES te Salem in het Amerikaanse Nieuw Engeland heeft wellicht vergiftiging van het brood door moederkoorn tot achtergrond.

De heksenjacht begon in 1692 nadat acht meisjes waanvoorstellingen, stuipen en braakaanvallen hadden gekregen en beweerden dat zij door andere dorpelingen oehekst waren. Negentien vrouwen en kinderen zijn bij de Salemse heksenvervolgving ter dood veroordeeld en opgeknoopt.

Al in 1710 volgde postuum eerherstel, naar daar hadden de slachtoffers natuurlijk niet veel meer aan. Hun tragedie is 261 jaar later, in 1953, nog eens gebruikt door Arthur Miller, om met zijn toneeltuk „De vuurproef” een aanval te doen op de hysterische communistenjacht onder leiding van senator Joseph McCarthy.

Linda Caporeal, docente aan de universiteit van Californië, schrijft nu in het Amerikaanse wetenschappelijke blad „Science” dat de acht zieke meisjes in werkelijkheid wellicht de graanschim

Mevrouw Gras uit Zaandam schreef:

„Dietlijst van volle tarwe, brood enzovoort, en vooral zemelen, die moet u maar overal in strooien: soep, yoghurt, enzovoort. Voor een luttel bedrag verkrijgbaar in alle reformhuizen”. (Meer mensen bevolen zemelen aan).

De heer G. Waardenburg uit Tzummarum had de volgende remedie:

„Neem bij het avondeten één eetlepel keukenstroop. Kan ook op het brood. Is goedkoop — onschadelijk — gegarandeerd zeker”.

De heer T. Hooyenga uit Suameer ten slotte, somde een hele reeks kruiden op tegen gesprongen lippen (huislook, u vindt het op oude rietdaken), steenpuisten (zet een éénjarige wortel van de klis, in het Fries kladdestikkel genoemd, op water of jenever en drink het aftreksel), schele hoofdpijn (het duizendblad), kinderen die niet willen eten (thee van alsem wekt de eetlust op), en geiten, schapen en koeien die ziek zijn en niet herkauwen (geef ze bijvoet). Hij noemde ook een middel tegen verstopping: het „hounepiesstal” oftewel bitterzoet (Solanum dulcamara), dat u in de rietkragen vindt, — als u tenminste rietkragen weet te vinden.

moederkoorn hadden gegeten, waar een stof in zit die verwant is aan de tegenwoordige hallucinaties verwekkende stof LSD. Volgens mevrouw Caporeal is het jaar 1692 in de buurt van Salem nat genoeg geweest om het moederkoorn in het koren te doen ontstaan en het gedrag van de meisjes klopt met wat wij tegenwoordig weten van de uitwerking van moederkoorn.

Vergiftiging met moederkoorn kan ergotisme (kriebelziekte, met kramp en kriebel in ledematen, pijn in de buik, diarree, braken, duizeligheid) veroorzaken. Dat wisten de 17de-eeuwse puriteinen van Salem nog niet en zij konden zich geen betere verklaring van de verschijnselen indenken dan hekserij.

Niet geschikt voor diabetici

AAN HET MAANDBLAD Diabe van de Diabetes Vereniging Nederland ontlenen wij de volgende waarschuwing van mevr. M. A. Kouwenberg-Kruysse uit Papendrecht. Zij vestigt de aandacht op een merk biskwie 'Drei Pauli', afkomstig uit

Duitsland en te koop bij diverse dieetafdelingen van allerlei zaken zoals drogisterijen, banketzaken en supermarkten.

Aan de achterzijde van de verpakking staat (of liever STOND, want de regel is zwart overgedrukt) 'geeignet für Diabetiker', d.w.z. geschikt voor diabetici.

'Omdat', schrijft Mevrouw Kouwenberg, 'er altijd mensen zijn die niet lezen' vraagt ze u de HH grossiers te informeren dat deze biskwies bepaald niet voor diabetici geschikt zijn — althans niet volgens onze Nederlandse maatstaven. Opgepast dus!

Film over Van de Moosdijk?

HET IS VRIJWEL zeker, aldus de Haagsche Courant, dat over het leven van Willem van de Moosdijk, beter bekend als de kruidendokter uit Casteren, een film zal worden gemaakt. Mevr. mr. M. van der Plas-Kluit, raadvrouw van Van de Moosdijk, zal de onderhandelingen met een Franse filmmaatschappij over de filmrechten afronden.

Willem van de Moosdijk werd in 1973 voor een overval op een employé van een grenswisselkantoor veroordeeld tot twee jaar en zes maanden gevangenisstraf en terbeschikkingstelling van de regering. Bij deze overval werd 1,2 miljoen gulden buitgemaakt. Daarvan is nog bijna een miljoen gulden spoorloos. Voordien verkocht Van de Moosdijk, zoals onze lezers weten op de meest onscrupuleuze wijze geneeskrachtige kruiden. In verband daarmee werd hij veroordeeld wegens oplichting en het ongeoorloofd uitoefenen van de geneeskunst. Over het leven van Willem van de Moosdijk verscheen in 1973 een boek met als titel „Koopman in ijdele hoop”.

Dr. J. van Borssum Waalkes, geneesheer-direkteur van de Rijks Psychiatrische Inrichting, waar Van de Moosdijk nog gedurende enkele dagen per week wordt verpleegd in verband met zijn terbeschikkingstelling van de regering, heeft volgens mevr. Van der Plas-Kluit geen bezwaar tegen de film. Er is overleg met de geneesheer-direkteur geweest om het risico te vermijden dat door het verkopen van de filmrechten het proefverlof van Van de Moosdijk eventueel in gevaar zou komen.

Ook worden onderhandelingen gevoerd met een grote Duitse uitgeverij, die van plan is een boek over het leven van deze kwakzalver uit te geven.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; J. Noord te Amsterdam, Hemonystraat 11, **Wvd.Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. v. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijer **Apotheker, Farmaceutisch inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle **apotheker** te 's-Gravenhage; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Maatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven in leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Waarend penningmeester: J. Noord, Hemonystraat 11, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

TEGEN DE KWAKZALVERI

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opggericht 1 Januari 1

GROOT LEF

Men moet maar durven. In een artikeltje in de Zwolse Courant is het optreden van „de vermaarde gebedsgenezer” Johan Maasbach aangekondigd, waarbij..... het Maandblad tegen de Kwakzalverij werd aangevoerd als ondersteuning van een van 's mans activiteiten. Wat nu is het geval?

In het juli-augustus nummer van het Maandblad tegen de Kwakzalverij maakten wij melding van „een merkwaardig bericht”, dat een verslaggever van Trouw vond in het blad van de Pinksterevangelist Johan Maasbach, Nieuw Leven. Dit blad adviseert zijn lezers om doekjes naar Maasbach te sturen. „Daar zouden bijbelse wonderen mee gebeuren. Al jaren sturen mensen zakdoeken naar Maasbach waarover hij dan bidt”. „Het is de evangelist niet vreemd om zijn handen op honderden doekjes te leggen of ze met zich mee te dragen en er voor te bidden”, aldus Nieuw Leven. Het blad maakt een vergelijking met bijbelse tijden. De zweetdoeken van de apostel Paulus werden gebruikt om ze op zieken te leggen, die er gezond door zouden worden.

Dat van doekjes waarover Maasbach heeft gebeden een wonderbaarlijke genezende kracht zou uitgaan..... wij geloven er eerlijk gezegd, geen snars van. Maar wij hebben dit bericht uit Trouw aangehaald om aan te tonen hoe ook bij gebedsgenezing al de „genezing op afstand” kan worden gepraktiseerd — net als bij andere vormen van kwakzalverij. Wij willen gaarne erkennen dat het gebed voor de gelovige een bron van kracht kan zijn, in het bijzonder bij ziekte, maar dat die kracht zich zou laten overdragen op doekjes wil er bij ons niet in. En daarom noemden wij het bericht „merkwaardig”. En dat woord leek ons voldoende commentaar.

Het is dan ook gewoonweg brutaal om te durven stellen dat ons blad, „dat zo fel te keer gaat tegen het ongeoorloofd uitoefenen van de geneeskunst” nu geschreven zou hebben dat er „zo'n heilzame werking zou uitgaan” (van die doekjes) dat menigeen genezen wordt”. Maasbach beweegt zich geregeld op de rand van het onbevoegd uitoefenen van

LEDENVERGADERING UITGESTELD

De voor november aangekondigde ledenvergadering heeft het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij helaas moeten uitstellen. Voorzitter dokter A.P.N. de Groot is voor een operatie in een ziekenhuis opgenomen. Intussen zijn de bestuursleden bezig met de voorbereiding van een beleidsnota. Daarover hoort u spoedig nader. Uiteraard staat het bestuur altijd open voor ideeën van lezers om te komen tot een slagvaardige bestrijding van de zich thans meer dan ooit manifesterende kwakzalverij, ook al verbergt deze zich vaak achter een bedriegelijke camouflage.

„Zienswijze” moest weer eens zo nodig het publiek in verwarring brengen

Daar moest dan een hele zondagavond aan worden besteed: een spiritistische vertoning met het medium Rosemary Brown. En daaromheen niet die kritische geest, die men mag verwachten, wanneer een medium als de tv met zulk een onderwerp de huiskamers binnendringt van goedgeelovigen, van angstigen, van zoekenden, van treurende, die een lieve dode zo graag weer in het leven terug willen roepen. Niets daarvan, veel praat waaraan al die mensen bijzonder weinig hebben, intgendeel, een sfeertje dat niet anders dan tot spiritisme kan opwekken. Het spiritisme dat in de bijbel al werd gevonnist en dat in de loop der jaren heel wat mensen op de grens of over de grens van de geestelijke ontredde heeft gevoerd.

En dan wordt er over gediscussieerd in vage, verwarrende termen die de leek nog verder van huis brengen Met bijtende sport schreef dan ook Gerrit Komrij in NRC Handelsblad:

De pseudo-deskundigen gingen op alles

de geneeskunst maar met deze doekjes maakt hij het al te bont: wie ziek is moet naar de dokter gaan en het zou hoogst onverantwoord zijn om te stellen, dat men met een doekje waarover Maasbach heeft gebeden genezing zou kunnen vinden.

Vraag: Hoe zou zo'n berichtje nu in de Zwolse Courant terecht komen? Heeft de redactie, die op haar vingers kon natellen, dat zoiets nooit in het Maandblad tegen de Kwakzalverij kan hebben gestaan een door de Pinksterbeweging van Maasbach verstrekt bericht soms niet kritischer bekeken? Altijd goed doorlezen, wat U naar de zetterij doorgeeft, heren! En schrappen wat U verdacht of onjuist voorkomt. En anders maar eens informeren bij de Vereniging tegen de Kwakzalverij over die doekjes!

heel serieus in, zoals het kermisexploitanten betaamt. De predikant De Roos scheef er zich niet één seconde over te verbazen dat mijn neefje dat zo sympathiek tal van wijsjes ontlokt aan de mandoline, en u talentvolle broertje dat pijpt en vedelt dat het een lieve lust is, geen enkele kans om het hiernamaals maken De kabbalist Van Praag maakte er vooral een occultistisch schiet- en ballentent van door ons ondermeer met veel smaak te vertellen van een mediamieke chirurg, die midden in een operatie zijn boodschap „doorkreeg”. De Van Praag gaat gebukt, hangt werkelijk scheef onder de last van zijn doorgezaaide weesmeiden

Beethoven zelf echter, zo bleek aan het slot, had de laatste 149 jaar allermacht weinig opgestoken, muzikaal gezien

Aldus Gerrit Komrij over de uitzending gewijd aan de Engelse weduwe Rosemary Brown, die al jarenlang oude Duitse componisten uit het hiernamaals „doorkrijgt”. Zoals Liszt en Beethoven

In het Algemeen Dagblad vonden wij er

VERVOLG OP BLZ. :

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

BLZ. :

SZT HELP ROSEMARY IN DE SUPERMARKT

RVOLG VAN BLZ. 33

ensie, waaruit bleek dat het een „zwarte hond was maar wel boeiend”. De recent vond wel dat hij uitstekend was gormeerd (wij delen die mening niet) ar hij oordeelde toch, dat de mensen, Jack van Bellen om zich had verzameld over de zaak na te praten ook niet t zulke overtuigende argumenten kwant dat je voor de ene kant (waar) of andere kant (onwaar) kon kiezen

„Gisteren sprak ik Beethoven”

IS OVERIGENS wel de nodige publiciteit aan deze Rosemary Brown gegeven. er is al een boek over haar op de markt der de titel „Gisteren sprak ik Beethoven”, uitgegeven door Strengholt te Bussum. Het is al eerder bij Ankh-Hemmes Deventer verschenen als „Componisten rijven voort”. Rosemary Brown is belald geen nieuweling in het spiritisme. s jaar geleden reeds liet Phonogram een ammofoonplaat uitkomen met door Rosemary Brown opgetekende muziek als volg van haar spiritistische contacten et Liszt, Chopin, Beethoven, Grieg. Liszt haar zelfs behulpzaam wanneer Rosemary Brown in de Londense supermarkt oodschappen doet. Sneller dan de kassa kent hij dan uit hoeveel zij voor haar oodschappen moet betalen. Prof. Tenaeff gaf er destijds voor Phonogram een itvoerige toelichtende tekst bij — waar verigens niemand veel wijzer van werd. n De Volkskrant uitte Ineke Jungschleger ch zeer kritisch over deze spiritistische uitnding van „Zienswijze”. Zij besteedde ogal wat aandacht aan wat de pianist ouis van Dijk zei over de muziek van osemary Brown. Hij legde namelijk, alus Ineke Jungschleger in De Volkskrant, recies uit op welke punten de verschillende composities overgaan in broddelerk waar de componisten zich bij hun len voor geschaamd zouden hebben.

Kwaliteit van het levensteken

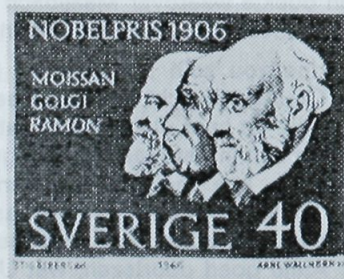
OUIS VAN DIJKS vraag: Waarom oen een aantal overledenen een medium o verschrikkelijk veel moeite om muziekukken te produceren die aanzienlijk miner van kwaliteit zijn dan wat ze ons als ormale erfenis nagelaten hebben?” werd oor de verzamelde deskundigen onder leing van Jack van Belle afgedaan met het itwoord dat het de overledenen er om at teken van leven te geven om ons te bijzen dat het niet ophoudt met de dood. e kwaliteit van dat levensteken zou hun et kunnen schelen. De professoren als enhaeff weten er altijd wel een mouw n te passen als het gaat om het leven na : dood. Van Praag deinst niet terug voor ige bezwerende teksten betreffende het osmisch rollenspel” en adstrueert dat et de ervaringen van weduwen van bende Nederlandse wetenschappers die

hij uiteraard niet met name wil noemen. Het komt er volgens deze hoogleraar op neer dat er ook in Nederland een club van overledenen rondwaart die zich collectief willen manifesteren om ons te bewijzen dat ze er nog zijn. Waarom collectief? Zeker omdat het modern is. Dr. Pieter Vroon, de Leidse psycholoog, die zojuist een boek heeft laten verschijnen onder de titel „Weg met de psychologie” vond het niet onwaarschijnlijk dat de bron van de muziek binnen in Mary Brown zit: een uitzonderlijk gebruik van kennis die in de vroege jeugd onbewust is opgeslagen in de hersenen, of misschien zelfs van geerfde gegevens waarnaar de laatste tijd onderzoek gedaan wordt

Hij had het over een „erfelijkheidsemmer” waar van alles in zit, maar de deksel zit er nog op, en over gedragsgenetica Het bedrijgelijke van Zienswijze is aldus nog steeds de televisiecritica van De Volkskrant, dat er altijd een heleboel voortoverd wordt dat op wetenschap lijkt of ook echt uit een wetenschappelijke hoek komt, maar dat er nooit een gedachte fatsoenlijk wordt uitgelegd Zodat dus de kijker nog net zo wijs is als vóór de uitzending.

Om de nodige publiciteit aan deze televisie-vertoning te geven was tevoren een persconferentie gehouden, waarover Hein Steehouwer in Haarlems Dagblad uitvoerig berichtte Daar werd de film vertoond van het optreden van Rosemary Brown waarin de paragnost Gerard Croiset vergelijkingen maakte met zijn eigen manier van magnetiseren en de journalist Steehouwer bleek diep onder de indruk. Hij toonde zich helemaal niet te spreken over kritische vragen van de musicologen „kennelijk in de hoop dat het hele verschijnsel Rosemary Brown eens als bedrog zou kunnen worden ontmaskerd”

UIT HET POSTZEGELALBUM

Deze postzegel gaven de Zweedse posteries in 1966 uit, zestig jaar na de toekenning van de Nobelprijs aan de Franse scheikundige Moissan, de Italiaanse onderzoeker Golgi en de Spaanse medicus Ramon y Cajal. Alle drie hebben baanbrekend onderzoek gedaan naar de bouw van het zenuwstelsel.

Schadelijke stoffen in cosmetica

ONLANGS PUBLICEERDE HET vrouwenblad Viva een artikel over schadelijke stoffen in cosmetica. Nuttige voorlichting ongetwijfeld, dit artikel, geschreven door Els de Boer te Avenhorn. Het opnemen van het artikel had echter wel een staartje, vertelt Els de Boer in het orgaan van de Ned. Vereniging van Journalisten, „De Journalist”.

Slechts enkele dagen later (n.l. na de verschijning van het nummer van Viva met het kritische artikel, red. MtdK) verscheen een woedend memo op het bureau van hoofdredactrice Jet den Blanken. Via dit memo vroeg de „baas” (tijdschriftdivisie-directeur van de Ver. Nederlandse Uitgeverijen, VNU, Dick Hendrikse) zich af, of Viva werkelijk van plan was ook de laatste adverteerders de laan uit te sturen.

Zou de directrice van de VNU haar zin krijgen dan moet blijkbaar goede informatie ten gunste van de volksgezondheid onder tafel worden gespeeld omdat er grofgeld te verdienen valt aan adverteerders van cosmetica. Vraag aan divisie-directeur Hendrikse (en wij hopen dat hoofdredactrice Jet den Blanken van Viva dit hem duidelijk heeft laten blijken): Wat is belangrijker, de goedgevulde portemonnee van de VNU of de volksgezondheid?

Westerkamp uit Siddeburen alias Peter Rabindra

„NEDERLANDS GROOTSTE TELEPAATH”, hypnotiseur en helderziende is, als men op aanplakbiljetten, die men bij tijd en wijle in het Noorden des lands kan zien mag geloven, een zekere Peter Rabindra. Klaas van Wier van het dagblad de Noord Ooster ging op hem af.

De man van het zesde zintuig blijkt Westerkamp te heten, in Siddeburen te wonen en handelaar te zijn in radio's en t.v.'s. In de Groningse Trompstraat houdt hij spreekuur, maar helaas komt men niet aan de weet wat daar behandeld wordt. Westerkamp alias Peter Sabindra geeft in een gesprek hevig af op de kapitalistische wereld, maar hij berekent wel voor een consult 50 gulden. Echter, legt hij uit, alleen aan de bezittende klasse. In Groningen gaat hij optreden in het najaar en het zal een avond worden „waar het vuur uit de grond komt”, aldus telepaat Westerkamp alias Rabindra.

Verslaggever Klaas van Wier bleek overigens diep onder de indruk van de ogen van de wonderdoener. 's Mans ogen brachten dit „bijzondere” te weeg. Het waren niet de ogen van een warme bakker of van een modale radio- en tv-handelaar. Nee, ze waren snel en afwisselend. Van de goedheid zelve plotseling overschietend in een regen van vonken. Ze bleven ons doordringend in de gaten houden”.

KWAKZALVERIJ IS IN NEDERLAND EEN WIJDVERBREIDE KWAAL

Boek van Paul van Dijk biedt gegevens over 800 Kwakzalvers

„ALLE INZICHT en kennis van de tegenwoordige biologie worden volslagen genegeerd ten gunste van Yin, Yan, Mazdanan of Hahnemann. Ieder zoekt zich een punt buiten de kosmos van waarneembare feiten en beweegt van daaruit zijn wereld”.

Deze twee zinnen lichten wij uit een uitvoerige bespreking van dr. A. J. Dunning in Elsevier's Magazine van een onlangs bij de uitgeverij Ankh-Hermes te Deventer verschenen boek „Geneeswijzen in Nederland”, geschreven door Paul van Dijk.

Een duur boek, het kost u 39,50. De arts Paul van Dijk heeft, samen met medewerkers van de Erasmus Universiteit te Rotterdam een soort inventarisatie opgemaakt van alles wat er in ons land aan niet-officiële geneeswijzen bestaat. Eenvoudiger gezegd: hij heeft de verschillende vormen van kwakzalverij opgetekend.

Men heeft niet geschroomd daarvoor enig werk te verzetten. Zo werden er niet minder dan 150 interviews gemaakt en gegevens van 800 kwakzalvers en hun methoden vermeld. Elke groep, elke beweging, elke methode wordt echter zonder vooroordeel, ook zonder enige critiek vermeld.

Waar de heer Dunning kennelijk van geschrokken is is de omvang van deze „alternatieve geneeskunde”. Het is niet zomaar een randgeneeskunde maar zij speelt een belangrijke rol. Arts Van Dijk schat het aantal consulten van kwakzalvers van alle kleur en smaak op niet minder dan zeven miljoen per jaar! Een zeer hoog cijfer, hoger ook dan de schattingen die de Vereniging tegen de Kwakzalverij de laatste tijd ten dienste stonden. Misschien echter is Van Dijk, die alle critiek blijkbaar op zij zette en er voor pleit om te komen tot een universitair onderzoek naar het nut van deze geneeswijzen — of dat nooit eerder is geschied! — toch te veel beïnvloed door alle kwakzalvers die hij heeft gesproken en komt hij zo onwillekeurig toch tot te hoge schattingen. Laten wij het hopen!

Dat het er veel zijn staat echter boven elke twijfel en het is treurig dat de overheid blijkbaar niet van plan is daartegen iets te doen.

Dr. Dunning is bevreesd dat een z.g. universitair onderzoek naar de waarde van al die alternatieve geneesmethoden niet veel zal uitwerken. „De alternatieve geneeswijze heeft geen behoefte aan objectieve toetsing in maat en getal, de universitaire geneeskunde gaat van een ander model uit, en Oost en West zullen elkaar nooit ont-

moeten, tenzij bij de rechter, als er ongelukken zijn voorgevallen”, aldus Dunning.

Geen paranormale piloten

Voor „de liefhebbers” geeft Dr. Dunning in Elseviers Magazine nog enige bijzonderheden over de wereld van de kwakzalvers, die ons voor een goede kennis van zaken nuttig schijnen hier even te worden herhaald.

„De organisatie van paranormale genezers telt 66 leden die hun brevet pas krijgen na vijf genezingen en een kritische blik van twee helderzienden. Het verbaast hem overigens dat er zo weinig paranormale piloten en beleggingsadviseurs zijn.

Er zijn ongeveer 500 magnetiseurs werkzaam die f 10 per consult mogen vragen, de helft van het particuliere huisartsentariaf. Zen-macrobiotiek kan syfilis, sommige carcinomen, haaruitval en hartaandoeningen genezen en de kuur duurt tien dagen tot een heel leven. Ruim honderd Nederlandse artsen beoefenen de acupunctuur met een diploma, tegen twintig beoefenaars van celtherapie. Iriscopie kan in twaalf zaterdagsmiddagen geleerd worden, zelfs al met een kandidaatseamen medicijnen en Mellie Uyldert geeft een tweejarige cursus medische astrologie. Dan zijn er nog Rozekruisers, gebedsgenezers, kruidendokters, neurale-therapeuten, masseurs van wervelkolom en bindweefsels, yoga-behandelingen en nog veel meer recepten uit de wonderkeuken van de andere geneeskunst.

Wat opvalt bij de adressenlijst is de recente datum van oprichting van vele stichtingen en verenigingen, het kleine aantal leden en het grote aantal organisaties werkzaam op één enkel terrein. Dat wijst op een sektarische lappendeken waarbij de verkaveling van protestants Nederland nog maar kinderspel is”, aldus dr. Dunning.

Wij willen hierbij nog wel even herinneren aan een artikel, dat de arts Paul van Dijk onlangs schreef voor de bladen van de Brabant Pers en dat al evenmin getuigde van een kritische geest ten opzichte van de kwakzalverij. Integendeel, hij bleek aan de „genezing op afstand” te geloven en hechte geloof aan de „buitenzintuigelijke” diagnose.

Wij hebben toen reeds commentaar geleverd op deze jonge arts, „die gelooft in wat rijke verbeeldingskracht van onbevoegden hem voorschotelt” (Aprilnummer 1976 Maandblad tegen de Kwakzalverij, blz. 16)

Voor briefje v. 1000 frank helpt men Belgen van 't roken af

„DE NEURALTHERAPEUT” Hermann Michel, een 150 kilo zware Zwitser, 60 jaar oud, heeft in België een winstgevend zaakje opgebouwd. Voor een briefje van duizend frank (circa 75 gulden) helpt hij de mensen van het roken af.

In het Nieuwsblad van het Zuiden vonden wij een uitvoerige reportage over de „neuraltherapeut”, die vroeger in variété-voorstellingen optrad als de hypnotiseur Hermano, maar daar „armelijk” is uitgestapt „toen het bedrijf verslapte”. Er zat meer brood in de „neuraltherapie”. Hij komt sinds anderhalf jaar naar België, nadat een Belgische fabrieksdirecteur zich bij Michel in het Zwitserse Kirchtal had laten behandelen. De directeur gaf het roken op en was zo enthousiast dat hij in zijn woonplaats Schilde bij Antwerpen anderen overhaalde om zich eveneens te laten behandelen. Dat comiteetje heeft de Zwitser naar België laten komen en toen de zaak eenmaal smeuijg was verhaald in de Gazet van Antwerpen kwamen er twee a drieduizend mensen op de zitting van Michel. Er moesten wachtlijsten worden aangelegd.

Vorig jaar december was er al sprake van 8000 behandelenden.

In Hannover in Duitsland heeft Hermann Michel een deel van het personeel van een grote chocoladefabriek „behandeld”.

Deze actie, waarvan de opbrengst voor een Duits liefdadig werk bestemd was, had een grote weerklank in de Duitse pers. 's Anderendaags heeft hij in de studio van de Norddeutsche Rundfunk een interview toegestaan, dat dan weer een grote toeloop veroorzaakte tot een zitting in het naburige Engelbostel... Zo werkt dus het publiciteitsmechanisme in het voordeel van bijvoorbeeld een „neuraltherapeut”, als een industriële onderneming het goede doel (lees: liefdadig werk) aangrijpt om personeel te paaien met een voor hen gratis (immers voor rekening van het bedrijf) optreden van een anti-rook-magier, wiens succes is verzekerd. Is dat niet in de vorm van metterdaad bereikte beteugeling van het roken, dan is het wel in de vorm van amusement voor de niet „vatbare” werknemers. En de gulle werkgever zit in elk geval goed. Evenals de gewiekste „neuraltherapeut”, die langs deze weg aan overtuigingskracht wint.

Zaal ziet blauw van de rook

In HET NIEUWSBLAD voor het Zuiden lezen wij ook hoe zo'n vertoning van de

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

VERVOLG VAN BLZ. 35

neuraltherapeut in de Belgische plaats Schild onder de hoede van het daar nog altijd bestaande comité in zijn werk gaat. Men leze slechts het slot van het boeiende relaas van Wim de Leeuw in het Nieuwsblad van het Zuiden.

De cafézaal van „Eikelspark” te Schild is blauw van de rook, de asbakken op de tafeltjes zitten barstensvol peuken. Overeenkomstig de uitnodigingen van het Comité komen de „cliënten” van meneer Michel met de regelmaat van de klok in groepen van circa tien personen binnen. Bij binnenkomst wordt hun door madame Dieltiens een van een handtekening van Hermann Michel voorzien drukwerk uitgereikt. Daarin staat letterlijk o.m.: „U is zover dat u het roken wilt opgeven. Het is me een genoegen u hierbij behulpzaam te zijn. Door mijn methode kan de kwaal van het roken met een enkele behandeling overwonnen worden. Mijn arbeid bestaat erin, dat ik u op het punt terug breng, waar u was voor u gerookt hebt. Ik geef u de vrijheid terug. U kunt weer neen zeggen. U is niet meer de slaaf van de sigaret”.

En dan verder: „Daar u echter absoluut vrij is, zoudt u — op eigen wens — te allen tijde weer terug kunnen beginnen te roken. De uiteindelijke beslissing ligt dus bij u”. Vervolgens vraagt de „neuraltherapeut” om medewerking van de „cliënt”, die hij verklaart nodig te hebben gedurende de eerste 8 dagen”. Het blijkt dat het erom gaat dat de behandelde zelf zorgt dan geen sigaretten voorhanden te hebben, waar hij die tot dan toe „automatisch” wist te vinden.

Is dat geen moordende psychologie? De „neuraltherapeut” kan nooit falen, want de „uiteindelijke beslissing” ligt altijd bij de man of vrouw zelf, die toch weer een sigaret opsteekt. De „behandeling” zelf bestaat uit wat strijkersmanualen, niet onbekend in de wereld van de magnetiseurs.

Een drukwerkje van het comité

Het comité doet er nog een schepje op met de verstrekking van een op eigen naam gesteld drukwerkje, gesteld onder het mom van „Drie goede redenen om met roken op te houden” (roken is schadelijk, hinderlijk en duur), dat dan leidt

De nieuwe Oranjekalender is verschenen

Een uitgave in kleuren van Pro Juventute. De opbrengst komt ten bate van het kind dat extra zorg nodig heeft.

Hulp een kind aan een kans
30

wenst toezending van

a. (aantal) Oranjekalenders 1977 met **Nederlands** calendarium en/of

b. (aantal) Oranjekalenders 1977 met **viertalig** calendarium: Engels, Frans, Duits en Spaans.

Beide soorten à f. 5,95 (verzendkosten f. 2,— extra).

Postgiro 517400
Kalenderactie Pro Juventute
Postbus 7101 - Amsterdam
Telefoon (020) 790949

Bestelbon

Naam _____

Adres _____

Woonplaats _____

tot „U die door Hermann Michel van het roken werd bevrijd, kunt uw vrienden een dienst bewijzen, waarvoor zij u steeds dankbaar zullen zijn. Een betere gezondheid, een gelukkiger leven, een jaarlijkse besparing van meer dan 10.000 fr. kunt u hun schenken door hun deze kaart te overhandigen”. En op de achterkant daarvan kan dan ingevuld worden wie „wenst uitgenodigd te worden tot de volgende zitting van de h. Michel”.

Michel houdt in „Eikelspark” zitting in de huiskamer, die grenst aan het café. Bij de deur staat een grote plastic wasmand, waarin zij, die in Hermann Michel geloven, hun resterende tabaksartikelen kwijt kun-

nen. De meesten hebben het daar zo druk mee, dat zij — helaas — het ouderwetse, ingelijste mozaïek van ingelegd parelmoer niet zien, waarop te lezen staat:

„Geloofd zij Jezus Christus, Amen”. Zonder vermelding van, bijvoorbeeld,- een Zwitserse neuraltherapeut!

De gerant van „Eikelspark” zelf rookt al vijf jaar niet meer. „Maar bij hem ben ik nooit geweest”, zei hij me.

„Ge moet een wil hebben, dan hebt ge hem niet nodig”, knikte een serveerster in de richting van de zijkamer, terwijl ze een blad vol lege Trappistenglazen op het buffet neerzette, besluit Wim de Leeuw in het Tilburgse Nieuwsblad van het Zuiden.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; J. Noord te Amsterdam, Hemonystraat 11, **Wvd.Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijer **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle **Apotheker** te 's-Gravenhage; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Waarnemend penningmeester: J. Noord, Hemonystraat 11, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging **32237** te Amsterdam. Gem. Giro **K 1672**.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keerberg 54, Amsterdam-Z.

Opggericht 1 Januari 1881

Philippijn verlost patiënt van kippedarmen; oplichter zag er zijn voordeel in

DE 52-JARIGE magnetiseur en homoeopaat Den H. uit Purmerend die de laatste jaren veel van zich deed horen als de leidende figuur in allerlei stichtingen en clubs ter bevordering van de kwakzalverij wordt verdacht van oplichting. In De Telegraaf heeft Thea Detiger zijn praktijken aan het daglicht gebracht onder de titel „Homoeopaat maakte misbruik van goedgelovigheid zieken / Grove oplichting met „operaties zonder wonden“.

Den H. verspreidde namelijk al geruime tijd geleden vertrouwelijke rondzendbrieven voor behandelingen door een Philippijnse „wondloze chirurg“ — in werkelijkheid een vorm van kras bedrog gecombineerd met een grote mate van vingerflugheid, waarbij bijvoorbeeld kwaadaardige weefsels „uit het lichaam“ worden verwijderd die in werkelijkheid naar goede goocheltraditie in de handpalm verborgen werden gehouden. Tros Aktua heeft daaraan op 18 januari van dit jaar aandacht besteed door het uitzenden van een Engelse film van kankerpatiënten, die zich hadden laten overhalen om voor duur geld naar de Philippijnen te reizen. Er werd toen gesproken over „psychische chirurgie“.

In het februarinummer van ons Maandblad hebben we de gang van zaken uitvoerig beschreven. „De operaties geschieden op zachte delen van het lichaam, waar de hand gemakkelijk in kan drukken. Het „weefsel“ ziet er bij elke operatie hetzelfde uit en bestaat grotendeels uit watten“. Aldus kan men lezen in ons maandblad van februari, blz. 7.

De Purmerender magnetiseur nu wordt er van verdacht gelden die hem voor het laten overkomen van zo'n wonderdoener uit de Philippijnen waren toevertrouwd te eigen bate te hebben aangewend. Om vertrouwen te wekken had hij een stichting opgericht „Stichting Foundation for Spiritual Healing Paracelsushaus“. Dat klonk indrukwekkend genoeg en tal van oud-patiënten van de magnetiseur Den H. zijn er ingetrapt. In werkelijkheid was Den H. het enige bestuurslid van deze „stichting“.

Jun Labo kijkt met wit laken

THEA DETIGER GAF een beschrijving van het optreden van de Philippijnse won-

derdoener Jun Labo die op verzoek van een bewoonster van Santpoort naar ons land was gekomen om haar ongeneselijk zieke broer, die al tien jaar verlamd is, te behandelen. Zij had er tien mille voor betaald. Uit medelijden stond ze „haar genezer“ een middag af, maar Den H. incasseerde de verdiensten en stuurde een assistente met een intekenlijst langs zijn patiënten om nog een extra bijdrage te vragen voor „dokter Den H.“ die zo zijn best had gedaan. Een van de patiënten, mevrouw Kranenburg uit Vreeland uitte in een interview met Tros-Aktua echter bedenkingen tegen de Philippijn en organisator Den H. Dit leidde tot het ingrijpen van de politie.

Met het bewijs dat ze f 500 had overgemaakt in de hand was zij zaterdag 4 september om twee uur naar het aangeduide huis in de Hoofdstraat in Santpoort gegaan. Binnen werden de tientallen aanwezigen over diverse slaapkamers boven verdeeld. Van daaruit mochten ze een voor een, vrijwel geheel ontkleed, de trap vol wachtenden af om via een smal keukentje in de behandelkamer te komen.

De genezing vond plaats in een bedompte achterkamer onder toezien oog van enkele assistenten, een fotograaf, de heer des huizes, en een drom belangstellenden en aanstaande patiënten in de keuken. „Dokter“ Jun Labo hield de patiënt een wit laken voor, zag daarop (soms zonder te kijken) waar de zwakke plek zat, en verzocht vervolgens de patiënt plaats te nemen op een smoezelig bed. Na een beetje masseren kwam er dan bij vrijwel iedere patiënt plotseling bloed te voorschijn, dat door de huid heen zou zijn gekomen, en ook geen enkel lidteken of wondje achterliet.

Een zwaar steunende astmapatiënt werd zelfs van een afgrijselijk wit gezwel ont-

Geen film over Van de Moosdijk

DE KWAKZALVER WILLEM van de Moosdijk zal niet optreden in een film, die zijn „bewogen“ leven tot onderwerp heeft. Dit in tegenstelling tot een bericht dat wij ontleenden aan de Haagsche Courant. Gelukkig maar: wij hebben het onlangs beleefd, dat de inbreker Aage M. bij het verlaten van de Hoornse „krententuin“ door een landelijk ochtendblad werd onthaald op een hele pagina, waarna dit-zelfde heer als een soort vorst werd ontvangen door Willem Duijs in diens televisie-programma voor de Avro: een staaltje van bijzonder slechte smaak.

De heer M. Eerenberg te Hilversum, die enige jaren geleden zich zoveel moeite en hardnekkige inspanning heeft getroost om de kwalijke activiteiten van Willem van de Moosdijk aan het daglicht te brengen heeft over de filmplannen van Van de Moosdijk (men leze ons septembernummer, blz. 32) informatie ingewonnen. Mr. Hulleman officier van justitie te 's-Hertogenbosch antwoordde de heer Eerenberg, dat geen enkele toestemming om in een film op te treden door Van de Moosdijk is gevraagd. En het ministerie van justitie berichtte de heer Eerenberg dat „de heer W.J.A. van de Moosdijk geen enkele medewerking kan verlenen aan filmprojecten e.d. zonder toestemming van de geneesheer-directeur van de Rijks Psychiatrische Inrichting te Eindhoven. Laatstgenoemde zegde mij (de brief is ondertekend door het hoofd van de directie T.B.R. — ter beschikking van de regering gesteld — en Reclasseur) toe het Openbaar Ministerie en mij onmiddellijk te zullen inlichten wanneer hij iets alarmerends op dit punt mocht merken“.

Wij ontvingen van de heer Eerenberg beide brieven, die in Eindhovens Dagblad werden afgedrukt, ter inzage. Wij zijn de heer Eerenberg zeer erkentelijk voor zijn bemoeienissen in deze zaak.

daan, dat zonder wond of litteken achter te laten ergens uit zijn buik werd getrokken, terwijl je toch zou zweren dat hem ergens aan de longen iets scheelde.

Bij nader onderzoek door het gerechtelijk

VERVOLG OP BLZ. 38

laboratorium in Den Haag bleek het bloed varkensbloed en bleken de ingewanden kippedarmen te zijn.

Haarlems Dagblad wist over de activiteiten van Den H. die al jaren in Amsterdam praktisch uitoefent boven een reformwinkel aan de Ceintuurbaan, al woont hij zelf in Purmerend, nog het volgende te melden.

Het onderzoek van de politie in Purmerend — dat plaats vond samen met twee Velsense politiemannen — wees uit dat de man van Paracelsushaus (Den H.) zich zeer verdacht maakte omdat zijn beweringen over verrichte betalingen niet met de waarheid in overeenstemming waren. Reden om proces verbaal tegen hem op te maken. Het verdere onderzoek leerde, dat hij ook nog een tiental andere stichtingen op het gebied van de gezondheidszorg (over zorg gesproken! red. MtdK) belichaamde. Dat was aanleiding om na overleg met de officier van justitie een aantal bankrekeningen in beslag te nemen en daarnaar een onderzoek in te stellen.

De Philippijn Jun Labo is spoedig weer vertrokken. Mocht hij in Nederland terugkeren dan zal hij worden aangehouden wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst.

De spiritistische verkooptruc

MET DE VERTONING in de televisie-rubriek Zienswijze van de muzikale oprispingen van het Engelse spiritistische medium, Rosemary Brown, heeft in Elseviers Magazine dr. A. J. Dunning de vloer aangeveegd. „De goedgelovigheid neemt echter wel krasse vormen aan, vooral als het huishoudzegel van Tenhaeff, Croiset en Van Belle er aan gehecht worden”, vindt hij. Hij herinnert er voorts aan, dat Victor Hugo ook een tijdlang aan spiritisme deed en contacten onderhield met Dante, Molière en Plato, ja zelfs met Christus! Een beroemd Amerikaans medium, de schoenmaker Davis, schreef in trance geneesmiddelen voor en onderhield contacten met gestorven dokters, „al zal niemand graag vandaag door Boerhaave behandeld worden”.

Dr. Dunning wijst op het feit, dat de klassieke grammofoonplatenindustrie het moeilijk heeft. „Mevrouw Brown is dan ook een geniale verkooptruc van de platenindustrie, bijgestaan door raspaarden uit eigen stal als Davis en Bernstein” (Davis en Bernstein zijn dirigenten, die in de spiritistische gaven van „Rosalie de Bruin uit Londen”, zoals dr. Dunning haar noemt, geloven).

OP GEZETTE TIJDEN kan men in de kolommen van ons maandblad de „magnetische armbanden” ontmoeten, een koopwaar waarmee men er blijkbaar altijd maar weer in slaagt de goêgemeente te doen geloven dat er wonderbaarlijke genezingskrachten in schuilen. In het februari-nummer van dit jaar (blz. 6) hebben wij melding gemaakt van het feit, dat Koning Klant, de televisie-rubriek van de Vara de staf had gebroken over deze „magnetische armbanden”.

Onze voorzitter, dokter A. P. N. de Groot heeft toen met niets verhullende duidelijkheid deze prullaria aan de kaak gesteld. „De bewering dat er talloze ziekten door worden genezen is voor ons al het bewijs dat dit kwakzalverij is”.

Magnetische armbanden ... jaren en jaren geleden werd iets dergelijks in de handel gebracht. Wij moeten daarvoor bladz. 456 opslaan

van een onlangs van de persen gekomen bijzonder mooi uitgevoerd boek over de geschiedenis van Texel (t Lant van Texsel door J. A. van der Vlis; uitg. b.v. v/h Langeveld en De Rooy, Den Burg Texel). Daar is namelijk een advertentie afgedrukt, die vele tientallen malen in 1897 in de Texelsche Courant stond. H. Dalmeijer, Burg op Texel trad toen op als wederverkoper van de „Elektromotorische Tandhalsbandjes”. Maar men kon ze ook bestellen bij ene Robert Holtz te Nijmegen door zending van een postwissel van 95 cent. (Let wel, dit was in 1897, toen de gulden heel wat meer koopkracht had dan in onze tijd!)

Door het gebruik van deze „elektromotorische tandhalsbandjes” (wettig gedeponeerd stond er nog bij) zou het tanden krijgen van kinderen zonder de minste pijn geschieden. Opvallend groot was in de ad-

vertentie gedrukt: 10.000 gulden. Waarvoor dat? Welaan, die 10.000 gulden lagen klaar voor degene, die kon bewijzen dat de „bij mij ter inzage liggende getuigschrijven der uitstekende resultaten van de Elektromotorische Tandhalsbandjes niet echt zijn”. „Men lette op den naam”, zo vervolgde de tekst van deze kwakzalversadvertentie, „van den Fabrikant Robert Holtz”.

De auteur van het boek die van een en ander melding maakt onder de titel „Kwakzalvers tot op deze dag” vermeldt nog dat in de Texelsche Courant destijds ook enige malen een advertentie werd opgenomen waarin de beruchte „Pink-pillen” werden aanbevolen. De Vereniging tegen de Kwakzalverij plaats- te een waarschuwing tegen deze pillen, maar schonk, aldus Van der Vlis (toen! red. MtdK) geen aandacht aan de „elektromotorische tandhalsbandjes”.

Kruidendokters schrijven er lustig op los

In verschillende Franse bladen kan men wekelijks een vragenrubriek tegenkomen, waarin Maurice Mességué als een soort dokter de medische vragen van lezers beantwoord. Ook in de Zwitserse Tribune-Dimanche (Genève) kan men Mességué aan het woord vinden.

Opvallend is overigens de tamelijk voorzichtige toon. Het is natuurlijk ook niet uitgesloten dat een slim man als Mességué die een geregelde bron van inkomsten geniet met een dergelijke medische rubriek in een groot aantal kranten stilletjes de hulp accepteert van een arts, om zich geen al te grote builen te vallen.

Zo zegt hij tegen een lezeres uit Montreux, lijdend aan een vaginale aandoening (trichomonas); Jammer, dat u de voorgescreven medicamenten niet verdraagt, want die alleen kunnen trichomonas genezen. U kunt wel enige verlichting krijgen met een kruidenspoeling van lavendel en thijm, gelijke delen. Voor hoge bloeddruk beveelt hij het eten van heel veel knoflook aan. „En goed de medische behandeling volgen”.

De kruidenrecepten die hij geeft betref-

fen, zo blijkt, allergische kwaaltjes, blaasjes op de huid (netelroos?) constipatie... in 't kort vraagjes die men in zo'n rubriek kan verwachten.

Nico Scheepmaker vertelt in zijn in een aantal regionale dagbladen verschijnende dagelijkse kolom „Trijfel” van een Joegoslavische kruidendokter die ook aan het schrijven is geslagen. „Travar” heet het boek in de landstaal en evenals Mességué heeft ook de schrijver van „Travar”, Moja Mijatovic het kruiden „vak” geleerd van zijn vader. Ja zelfs zijn grootmoeder hielp hem in de geheimen in te wijden. Niet zonder succes want de 82-jarige Moja Mijatovic heeft op eigen kosten een standbeeld voor zich zelf laten oprichten. Van brons!

Nico Scheepmaker geeft twee recepten uit het boek, een tegen onwelriekende adem, waar een grote verscheidenheid van kruiden voor nodig is en een tegen stotteren.

Dat is eenvoudiger. Men heeft er 30 gram Chrysanthemum hortorum voor nodig waar men 750 gram landwijn (rode) op giet. Dit moet men 10 minuten laten koken en naar smaak filteren. „Drinken als het nog heet is. Neem twee eetlepels voor en twee eetlepels na de maaltijd. Houd de vloeistof even in de mond en keel alvorens door te slikken. Ga hier lange tijd mee door”. En verslik U niet.

WEINREB ALS ONBEVOEGD GYNAECOLOOG

Laborante werd wonderdoenster

NA HET VERSCHIJNEN van het rapport over Friedrich Weinreb van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie is de publiciteit rondom dit rapport snel uitgedoofd. Het was té afdoend; in het weekblad *De Tijd* schreef Abel Herzberg: Al zijn verdedigers (dat wil zeggen van Weinreb) zijn in hun hemd gezet.

Het Maandblad tegen de Kwakzalverij heeft zich uiteraard nooit bezig gehouden met het oorlogsverleden van de heer Weinreb maar wel met het feit, dat Weinreb tot tweemaal toe is veroordeeld wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst. Weinreb namelijk placht zich uit te geven voor medicus. Hij beriep zich tegenover zijn „patiënten” (onveranderlijk jonge vrouwen) over een opdracht namens de Rockefeller Foundation of van de Wereld Gezondheids Organisatie van de Verenigde Staten. Dat had Weinreb gewoon uit zijn duim gezogen. Maar hij was een persoonlijkheid, die op bijna magische wijze zijn „patiënten”, die hij op „bijbelklassen” ontmoette, onder zijn invloed wist te krijgen. Hij wist hen te overtuigen, dat zij zich moesten onderwerpen aan een gynaecologisch onderzoek.

Dit inwendige onderzoek, waarbij een stukje weefsel moest worden verwijderd ten dienste van een histologisch onderzoek verliep uiterst pijnlijk, want volgens de orthodoxe Joodse leer — zo wist Weinreb zijn „patiënten” te bepraten — was verdoving uit den boze.

Nadat hij al eerder tot een geldboete was veroordeeld stond Weinreb in 1968 voor de rechtbank te Rotterdam terecht voor nieuwe feiten van deze aard. Hij werd toen veroordeeld wegens mishandeling met voorbedachte rade van door hem als „arts” behandelde vrouwen en schennis der openbare eerbaarheid tot vier maanden gevangenisstraf met voorwaardelijke terbeschikkingstelling en een proeftijd van drie jaar. Bepaald geen lichte straf, maar de feiten waren er dan ook naar.

Om een indruk van zijn medische autoriteit te geven had Weinreb tegen zijn „patiënten”, in werkelijkheid zijn slachtoffers, die bovendien nog dik moesten betalen voor de „behandeling”, ook verteld, dat hij aangezocht was als minister van volksgezondheid in de staat Israël.

Vonnis werd niet gepubliceerd

„HET IS MIJ bekend”, schrijft Abel Herzberg in zijn voortreffelijke artikel in *De Tijd*, „dat er moete is gedaan om het vonnis van de Rotterdamse rechtbank gepubliceerd te krijgen in de Nederlandse Jurisprudentie. Dat is mislukt, want er zat in dat vonnis voor juristen niets opmerkelijks. Merkwaardig standpunt! Als de een of andere kantonrechter op het

platteland een juridische vlo in zijn hemd heeft gevonden, wordt de hele rechtskundig geïnteresseerde wereld opgeroepen om daarvan getuige te zijn. Maar als een vonnis aangevochten wordt, en daarmee de integriteit van de hele Nederlandse rechtspraak tot onderwerp van twijfel wordt gemaakt, houdt men zich vast aan de leuning van de formaliteit, (.....) Ik vind dat het vonnis alsnog in alle volledigheid moet worden gepubliceerd”, aldus mr. Abel Herzberg.

Hoewel hij een bekentenis had afgelegd tegenover de Rotterdamse rechtbank — naar hij later voorgaf alleen omdat zijn advocaat hem dit lichtvaardig had aangeraden — is Weinreb destijds nog in appèl gegaan tegen het vonnis. Hij heeft Nederland echter wel verlaten om in Zwitserland te gaan wonen. Toen het Gerechtshof in Den Haag de zaak in appèl behandelde liet Weinreb dan ook verstek gaan. De straf werd door het hof verdubbeld, maar door zijn verblijf in het buitenland heeft Weinreb die straf nooit uitgezeten.

Er valt nog te vermelden, dat een van de strijders vóór Weinreb, de auteur Aad Nuis, die evenals Renate Rubinstein deel uitmaakte van het z.g. Weinreb-comité in een artikel over het vernietigende rapport van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie, waarin hij overigens toegaf dat dit nu niet bepaald vleiend was uitgevallen voor Weinreb toch nog twijfels uitte ten aanzien van het Rotterdamse vonnis. Namelijk of dat met die vrouwen nu wel zo erg was geweest. De Rotterdamse rechtbank en het Haagse Gerechtshof oordeelden anders over het sadistische optreden van de pseudo-arts Friedrich Weinreb. Het is betreurenswaardig dat Weinreb zich aan zijn straf wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst heeft weten te onttrekken.

Men is tegenwoordig nogal eens geneigd om de dader van een misdrijf te bejammeren..... Laten we echter niet vergeten, dat de slachtoffers van de man, die met zijn apostelkop en de bijbelkennis die hij zo welbespraakt wist uit te dragen, vrouwen zo in zijn ban wist te krijgen dat hij, de „wonderman”, de „goeroe”, hen in handen wist te krijgen voor zijn sadistische praktijken — laten we niet vergeten, dat het voor deze slachtoffers een ellendige ervaring is geweest, die ze, zich schamend voor de wijze waarop ze zich lieten beetnemen door een gladgevooisde onbevoegde, hun verdere leven met zich mee moeten dragen. Dat mochten ook de oude verdedigers van Weinreb die nu een tikkeltje in hun schulp zijn gekropen, zoals Aad Nuis en Renate Rubinstein, wel eens bedenken. In plaats van, zoals Aad Nuis, een beetje hun schouders op te halen over de ellendige ervaringen van die vrouwen, slachtoffers van een onbevoegde.

ER IS weer eens een wonderdoenster uit de lucht komen vallen, ja nog wel met een dochter óók. De bewoners van Midden-Limburg zijn er onlangs tegen gewaarschuwd. Het verhaal speelt zich gedeeltelijk af in het St. Laurentiusziekenhuis te Roermond. Want de dochter van de wonderdoenster heeft daar gewerkt als laborante. Samen met haar moeder, de 57-jarige mevrouw M. Millen-Straetemans uit het even over de Belgische grens gelegen Bree beweert zij als paranormaal begaafde over goddelijke wondermacht te beschikken.

Daar blijken nogal wat mensen in het midden-Limburgse in te tippelen, vooral in afgelegen dorpen als Vlodrop en Posterholt. Pastoor J. Konings van de St. Josephparochie in Roermond heeft er publiekelijk tegen gewaarschuwd: Pas op voor deze dames, hecht geen geloof aan haar onware wonder verhalen. De pastoor heeft bij zijn waarschuwing de steun gekregen van de rector van het ziekenhuis (een rk. instelling) en van enige medici.

Het ziekenhuis zelf is het toneel geweest van het weinig fijngevoelige optreden van moeder en dochter uit Bree. Zij beweerden dat een zevenjarig jongetje van een gezin uit de parochie van pastoor Konings, dat aan leukemie was gestorven, slechts schijn dood was. De twee vrouwen zagen kan het mortuarium waar de kleine jongen was opgebaard binnen te dringen om hem, zoals zij zeiden, „tot leven te wekken met de goddelijke krachten” waarover zij beschikten. Het gevolg was een pijnlijke ruzie met de familie van het leukemielachtoffertje en een begrijpelijke opschudding in het ziekenhuis. Het bestuur van het ziekenhuis heeft uiteraard niet gearzeld de laborante-wonderdoenster te schorsen.

Verboden handel in antibiotica

ZO AF EN TOE komt er weer een tipje boven water van de omvangrijke handel in antibiotica in agrarisch Nederland. Zo heeft onlangs de inspectiedienst van het ministerie van landbouw een flinke slag geslagen in oostelijk Friesland. Drie personen in de gemeente Smallingerland liepen daarbij tegen de lamp. Zij handelden in strijd met het antibioticabesluit in veterinaire geneesmiddelen, die alleen door de dierenarts mogen worden voorgeschreven. De flesjes waarmee zij hun waar bij boeren in vrijwel het hele noorden van ons land aan de man wisten te brengen droegen etiketten van fabrieken in België en Groot-Brittannië — fabrieken waarvan men de namen verzonnen had: ze bestaan niet. Ook bleek dat de flesjes de op het etiket vermelde stoffen slechts sterk verdund bevatten — zo werden de boeren die deze stoffen kochten nog eens te grazen genomen door het drietal.

Moerman was in Amerika

DE OMSTREDEN VLAARDINGSE arts C. Moerman is onlangs uit de Verenigde Staten teruggekeerd waar hij in Los Angeles een congres had bijgewoond van een internationale vereniging van slachtoffers van de kanker. Naar de heer Moerman mededeelde had hij op dit congres veel bewondering van de aanwezige deskundigen ervaren. Zoals bekend is de Moerman-therapie, die destijds na een onderzoek door de commissie-Delprat is verworpen, gebaseerd op dieetvoorschriften. Volgens een bericht van het ANP werd de heer Moerman op het congres in Los Angeles als eregast behandeld. De Amerikaanse actrice Gloria Swanson overhandigde de thans 83-jarige Vlaardingse arts de onderscheiding van de International Association of Cancer Victims.

Wij mogen er onze lezers aan herinneren dat de in 1899 te Chicago geboren filmactrice Gloria Swanson grote belangstelling heeft voor macrobiotische maaltijden en zich dus ook wel aangetrokken zal voelen door wat dokter Moerman van zijn dieetvoorschriften verwacht. In het juli-augustusnummer van het Maandblad tegen de Kwakzalverij hebben wij verteld dat volgens een van de grote propagandisten van het macrobiotisch voedsel, de Japanner Kushi, Gloria Swanson altijd op reis pleegt te gaan met een koffertje bruine rijst..... (bldz. 28).

Nog altijd volgens het ANP-bericht heeft de heer Moerman op uitnodiging van de Amerikaanse Nobelprijswinnaar Linus C. Pauling een bezoek gebracht aan San Francisco, waar hij Pauling een uiteenzetting heeft gegeven van zijn methode en van zijn ervaringen. Er moge hier wel even op worden gewezen, dat Pauling géén Nobelprijs medicijnen heeft gekregen, maar dat hij de Nobelprijs voor scheikunde heeft ontvangen in 1954 voor zijn werk met betrekking tot de structuurmodellen van eiwitketens. In 1962 kreeg Pauling de Nobelprijs voor de vrede.

De bejaarde Vlaardingse arts blijkt nog altijd actief. Via de Moermanstichting, waarvan volgens de Vlaardingse arts, enige tientallen artsen deel uitmaken, poogt men de methode Moerman verder te propageren. Bij aankomst op Schiphol stond een groep van ongeveer vijftig voormalige patiënten dokter Moerman met bloemen op te wachten.

Fietsend naar de gezondheid

DE MAN VAN de waterkuren, de Duitse katholieke priester Sebastian Kneipp, was een voorstander van het gebruik van de fiets uit gezondheidsoverwegingen. Hij schreef in 1894, toen de fiets nog maar net populair begon te worden: „Het is mijn volle overtuiging dat fietsen niet nadelig is, maar dat het grote voordelen kan hebben — en waarom? Hoe meer onze ledematen in beweging komen hoe meer het gehele lichaam gesterkt wordt en zo nemen de krachten toe zodat zwakken door goede oefening hun krachten kunnen verdubbelen of verviervoudigen”.

Maar, vertelt ons de stichting „fiets!” ook voor de geestelijke gezondheid is fietsen gezond. Er zijn heel wat Nederlanders die dagelijks op de fiets naar hun werk gaan en in de vrije tijd flinke fietstochten maken en aan allerlei fietsevenementen deelnemen. Zo iemand is bijvoorbeeld J. J. Steding uit Gouda die onlangs in een interview een stukje achtergrond met betrekking tot zijn verknochtheid aan de fiets onthulde. „Fietsen betekent ontspanning. Je vergeet alles, het is een tegenwicht voor je werk. Toen ik twee jaar in Australië werkte, heb ik zelfs mijn fiets meegenomen. Enorm goed om je frustratie kwijt te raken. Om, als je er de pest in hebt, alles eens goed af te kunnen reageren”.

Baby safe-tabletten zijn niet veilig

DE CONSUMENTENBOND HEEFT gewaarschuwd tegen het gebruik van „Baby Safe tabletten” om zuigfles en speen van uw baby zonder te koken te ontsmetten. Een tablet zou men in water moeten oplossen om 24 uur zuigfles en speen steriel te houden, aldus de in het Engels gestelde gebruiksaanwijzing. Maar Baby Safe is een chloorverbinding en men moet de aanwijzingen al heel nauwkeurig opvolgen wil men voorkomen dat de baby niet een beetje van die chloorverbinding naar binnen krijgt — wanneer dat wel ge-

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

schiedt kunnen op den duur darmbeschadigingen het gevolg zijn. Bovendien zijn de gebruiksaanwijzingen uitsluitend in de Engelse taal.

De Consumentenbond ontraadt het gebruik van deze ontsmettingstabletten dan ook ernstig. De zuigfles moet men gewoon een kwartiertje uitkoken en dat hoeft echt niet na elke voeding.

De inspectie van de Volksgezondheid en de Keuringsdienst voor waren bleken ook al niet enthousiast over de tabletten. Wat wij dachten, aldus de Consumentenbond, bleek waar: Baby Safe valt door zijn samenstelling onder de bestrijdingsmiddelen! En moet dus gekeurd zijn en het produkt dient een toelatingsnummer te dragen om te mogen worden verkocht. Dat nummer is noch op de verpakking noch op de gebruiksaanwijzing te vinden.

Anti-rookkuren

IN HET OKTOBERNUMMER van het Maandblad tegen de Kwakzalverij heeft men kunnen lezen hoe in België een voormalige Zwitserse variété-artiest een rijke broodwinning heeft gevonden in een „behandeling” tegen de rookverslaving. Deze „neuraltherapeut” treedt op als een soort „strijker” — zijn aanraking zou de „patiënt” in staat stellen de verslaving van zich af te werpen maar dat wel tegen betaling van een briefje van duizend franks.

Ook kuuroorden zien een broodwinning in ontwenningkuren, zoals blijkt uit mededelingen van toeristische aard uit Duitsland. Nu zal het daar wel wat serieuzer toegaan dan bij de voormalige variété-artiest die geregeld „optreedt” in de buurt van Antwerpen en we zouden de ontwenningcursussen die in kuuroorden worden gehouden niet graag vergelijken met de hokus pokus van een voormalige variété-artiest.

Wèl een teken des tijds: de in weelde levende Westerse mens die flinke bedragen besteedt aan een op den duur geenszins ongevaarlijke vorm van verslaving laat de kassa rinkelen in kuuroorden, die hem van die gewoonte willen bevrijden overigens in een omgeving die de anti-rookkuur tot een aangename vakantieverpozing maakt. Wanneer wij tenminste af mogen gaan op wat Bad Soden, aan de voet van de Duitse Taunus, ons in geschrifte verzeker-

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, Secretariaresse; J. Noord te Amsterdam, Hemonystraat 11, Wnd.Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, Dierenarts te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, Vice-President Arrondissements-Rechtbank te Arnhem; J. E. Buijer Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid b.d., 't Harde; P. L. Stal, Arts te Hilversum; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle Apotheker te 's-Gravenhage; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonnés: Oranjelaan 6, Hilversum. Waarnemend penningmeester: J. Noord, Hemonystraat 11, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 10,—; studerende f 2,50

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

De hoge PTT - Tarieven

DE HOGE POSTTARIEVEN maken het, het is niet de eerste keer dat wij hierop wijzen, ook ons maandblad moeilijk. In tientallen jaren is bijvoorbeeld de contributie voor de Vereniging tegen de Kwakzalverij niet verhoogd, maar de posttarieven... die zijn sprongsgewijs omhoog gegaan. Blijkbaar zonder dat men zich wil realiseren hoe zwaar die tarieven daardoor op kleine verenigingen als de onze komen te drukken. De kosten van de vervaardiging van ons maandblad zijn uiteraard ook sterk gestegen; we willen niet verhelen, dat die tien gulden contributie bij lange na niet meer de kosten van het maandelijks verschijnen van ons blad dekken en het zal dan ook duidelijk zijn dat we daarvoor onze (geringe) reserves hebben moeten aanspreken.

In sommige lidstaten van de Europese gemeenschap is het posttarief voor tijdschriften veel lager dan in ons land. In Duitsland kost het verzenden van een tijdschrift de helft, in Frankrijk een zesde, in België een derde, in Italië zelfs een dertigste van de prijs die de Nederlandse PTT in rekening brengt aan de tijdschriften van de Nederlandse Organisatie van Tijdschriftuitgevers de NOTU. Een verenigingsorgaan valt niet onder die groep tijdschriften maar moet wel hoge portkosten opbrengen.

Enkhuizer almanak - ook gij!

DE SCHRIJVER VAN „Onder de Keizerskroon” op pagina 2 van NRC Handelsblad keek onlangs eens in de Enkhuizer Almanak voor 1977, nieuwsgierig als hij was naar het weer dat werd voorspeld voor het komende jaar. De almanak houdt zich een beetje op de vlakte, zo ontdekte hij. Maar hij zag nog meer. Vele pagina's gevuld met... recepten voor het gebruik van geneeskruiden. De auteur daarvan is een zekere heer Boomsma.

Het zal wel niet helemaal toevallig zijn dat er in de almanak ook nog een advertentie voor kruiden voorkomt van de drogist De Pil aan de Nieuwe Binnenweg te Rotterdam. In elk geval, zouden wij zo zeggen tegen de almanak: Schoenmaker, houd je bij je leest. In casu bij het weer. Of, zoals de schrijver in NRC Handelsblad het uitdrukt: Men kan gokken met het weer, maar niet met zijn gezondheid.

Een gelukkig en voorspoedig 1977

*Bestuur Vereniging tegen de Kwakzalverij
Redactie Maandblad tegen de Kwakzalverij*

Schandelijk optreden van wichelroedeloper wekte woede van tv-criticus

ONGEZOUTEN HEEFT DE bekende TV-criticus en cursiefschrijver Nico Scheepmaker onlangs de waarheid gezegd over de wichelroedeloper Dijkshoorn, die bij Willem Duys in het televisieprogramma is opgetreden. Een woedende Scheepmaker had het over „een slecht mens, die Dijkshoorn” en boven de rubriek „RTV wekelijks” in de Haagsche Courant kon men lezen: Een kwalijk mens bij Willem Duys. En terecht dit alles.

Een uppercut kreeg ik te verwerken, aldus Nico Scheepmaker in zijn rubriek van 8 november, door die meneer Dijkshoorn met zijn wichelroede toegediend. In Amerika is hij urenlang op de televisie bezig om met behulp van zijn op ja en nee reagerende wichelroede allerlei bijzonderheden van de mensen in de zaal te onthullen. „Loopt-ie-zo?”, vroeg hij dan, en dan liep hij een paar meter op de manier waarop u en ik lopen. „Ja-a-a-a”, zei de aangesprokene dan aarzelend, zo ongeveer liep hij wel.

Met een beetje routine en handigheid kun je je vragen natuurlijk wel zo stellen dat je net even vaker raak schiet dan mis schiet, en zulke essentiële en vastliggende zaken als „hoe oud is uw kleinzootje?” moest hij wel degelijk even vragen. Nou, van mij mag het natuurlijk, de wereld wil bedrogen worden, maar bij dat kleinzootje van die mevrouw ging hij ver over de grenzen van het betamelijke. Dat jochie, zei hij, al wichelroedend, is a very sick boy.

Het gaat de laatste tijd juist wel goed, zei oma. O nee, hij is heel erg ziek, zei meneer Dijkshoorn, maar ik kan hier echt niet verder op ingaan. Alsof hij dodelijk geschrokken was van wat hij zojuist aan zijn geestesoog had zien voorbijtrekken.

Maar dat deed onze knappe landgenoot niet, integendeel, hij zadelde oma op met de vrees dat haar kleinzootje reddeloos verloren is, en ik durf er wat om te verwedden dat hij die truc in Amerika ook vaak uithaalt om op die manier zijn gehoor te impontren. Laten we hopen dat oma en haar kinderen en hun kleinkind zich niet van de wijs laten brengen door deze charlatan, en laten we ook hopen dat Willem Duys nu eindelijk eens zo wijs wordt om zulke mensen niet in zijn programma te halen, aldus besloot Scheepmaker zijn oordeel over de wichelroedeloper.

Pagina gewijd aan charlatan

DE REDACTIE VAN de Haagsche Courant had in het vorige nummer een hele pagina gewijd aan Rien Dijkshoorn.

„Velen zullen door dit artikel misleid zijn”, schreef naderhand een inzender, „omdat zij zich er niet voldoende rekenschap van geven dat 99 pct van de aangehaalde bewijzen eenvoudig bestaan uit eigen verhalen van Rien D. en zijn echtgenote”. Zwak verweer van de redactie: „We wilden twee

VERVOLG OP BLZ. 42**Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoediging is KWAKZALVERIJ****BLZ. 41**

kanten van de zaak laten zien". In dat artikel getuigde Thom Olink: Dijkshoorn is verbazingwekkend...

Dezelfde inzender, Ant. B. Woutman, schreef nog dat de truc met het gooien van 40 of 50 balletjes in het publiek, door R. D. gedemonstreerd, al te doorzichtig is. De „helderziende” koos later zelf een drietal personen in 't bezit van een balletje uit het publiek, om hen te ondervragen.

Deze personen behoorden natuurlijk tot zijn clan en waren natuurlijk al lang van te voren voorzien van zo'n balletje.

Uit het betoog van de heer Scheepmaker blijkt duidelijk dat hij, zoals ik, niet gelooft in die z.g. paranormale begaafdheid van R. D. en dat Willem Duijs eindelijk eens zo wijs moest worden dergelijke charlatans niet in zijn programma te halen.

OOK DE HELDERZIENDE Seeland, niet onbekend in Den Haag, deed nog een duit in het zakje door aan de Haagsche Courant te schrijven:

Nico Scheepmaker zegt in zijn artikel over de helderziende Dijkshoorn heel terecht, dat wat die man deed zeer laag bij de grond was. Een slecht mens wordt hij genoemd in uw artikel: ik ben het daar geheel mee eens. Wat die man doet heeft niets te maken met voorspellen.

„We zagen dat programma...”

TENSLOTTE IS OOK Nico Scheepmaker zelf nog eens op de zaak teruggekomen, echter niet dan nadat de Haagsche Courant Thom Olink nog eens aan het woord had gelaten over een andere wichelroedeloper, ditmaal Jan Rothman uit het Overijsselse Daarle: Deze jongeman spoort water op en andere in de grond verborgen zaken. Nu wat Nico Scheepmaker zei over de reacties op zijn oordeel over de wichelroedeloper in het programma van Willem Duijs:

Een vorige keer heb ik de helderziende M. B. Dijkshoorn, die bij Willem Duijs optrad in de vuist, een slecht mens genoemd omdat hij een grootmoeder die naar de toekomst van haar kleinzoon vroeg de stuipen op het lijf joeg door te zeggen dat het kind „erg ziek” was en de indruk te wekken dat de toekomst van het jongetje te vreselijk was om daar verder nog iets over te kunnen vertellen. „Maar hij gaat juist goed vooruit”, zei de grootmoeder, maar nee, hij zweeg toch maar liever over dit geval...

Naar aanleiding van die rubriek kreeg ik twee reacties. De eerste kwam van uitgeverij Gottmer, die me het boek „Mijn beroep is helderziende” over Dijkshoorn toestuurde, alsmede een uitnodiging voor een séance van de heer Dijkshoorn voor

Mensen laten zich neppen: nog een verontwaardigd journalist aan het woord

HET BLAD BOULEVARD heeft onlangs de fiolen van zijn toorn uitgestort over de Purmerendse „wonderdoener” Den H., die onlangs wegens oplichting is aangehouden. De schrijver in Boulevard vindt er bepaald geen doekjes om wat hij van dit alles vindt en hij doet dat in termen die zijn lezerspubliek zullen aanspreken. Duidelijk is het in elk geval. Hier dus Boulevard aan het woord onder de titel „Mensen in wanhoop laten zich neppen”.

„Onlangs is een 52-jarige inwoner van Purmerend aangehouden. Een man van

Utrechtse studenten. Ik zou daar misschien wel naar toe zijn gegaan (misschien ook niet), als ik niet elders al een afspraak had, aldus Scheepmaker, nog steeds in de Haagsche Courant.

De tweede reactie was van de moeder van het betreffende jongetje. Ze vertelt me dat haar zoontje zes jaar is en autistisch, dat wil zeggen: in zichzelf gekeerd en contactloos op zowel geestelijk als lichamelijke gebied. Hij zit op een speciale school en in een kindertehuis, maar komt per 1 januari 1977 weer thuis na anderhalf jaar te zijn weggeweest. Hij is, schrijft zijn moeder, een van de weinige autisten die heeft leren praten, lezen en rekenen en is de trots van zijn school.

„Je kunt je misschien wel voorstellen hoe gelukkig we zijn dat hij zo goed vooruit gaat. We zagen dat programma van die idioot, en die kerel heeft mij met zijn stomme gepraat knap van mijn stuk gebracht. Ik heb terstond de telefoon gegrepen om te vragen of ik die „mijnheer onze landgenoot” zelf kon spreken. Maar helaas, zoals gewoonlijk: constant in gesprek. Mijn man heeft moeten praten als Brugman om mij ervan te overtuigen dat die vent zelf „very very sick” is, snap je. Maar goed, ik ben er weer overheen en heb mijn hartje weer even kunnen luchten”.

Enfin, dat bedoelde ik dus... besluit Nico Scheepmaker.

Dijkshoorn is afkomstig uit s'-Gravenzande in het Westland, maar hij moet nu in Amerika „in faam zijn gedompeld”. Door trucjes zeker.

De redactie van het MtdK is de Haagse lezeres, die zo trouw alle knipsels opzond die op dit werkelijk ongehoord schandelijke misbruik van het medium televisie betrekking hadden, zeer erkentelijk. Door dergelijke zaken aan de redactie toe te zenden kunnen onze leden ons metterdaad steunen bij de strijd tegen de vele misstanden die nog altijd de gezondheidsbemoeyenis teisteren'

(red. MtdK).

betekenis: hij kon met visitekaartjes in allerlei uitvoeringen strooien. Laten we zijn functies opsommen (sorry dat het wat droog overkomt): „Voorzitter werkgroep voor Alternatieve geneeskunde”, „Directeur „bibliotheek voor homeopathie”, „President Foundation for Spiritual Healing”, „Directeur adviesbureau Radiesthesie”, „Directeur inkoopbureau voor kruiden”, „Voorzitter Diasanclub Nederland”... En wij weten zeker een paar banen en titels vergeten te hebben...

Een handige vogel die Purmerendse Henk! Hij vernam over een vrouw uit Santpoort die een kwakzalver uit de Philippijnen had laten overkomen om haar ten dode opgeschreven broer te genezen.

Het koste haar een vermogen. Daar zag Henk wel brood in. Hij zocht, en vond contact met die „genezer”. Hij werd zijn afgezant, vertegenwoordiger.

„Wat een genezer”. Opereren zonder te snijden! Het gerechtelijk laboratorium in Rijswijk heeft opheldering gegeven; een mixture van geiten-, hazen- en varkensbloed! Ook patiënten doorzagen het spelletje. Tegen handige Henk, die een praktijk in Amsterdam was begonnen, werden klachten ingediend. Twee weken geleden is genezer Henk door de politie aangehouden... Henk heeft geen praktijk meer.

Maar tientallen anderen zetten zijn riekende praktijken voort.

In het straatje van oplichters

„AL KOST HET vermogens, maar de mens heeft er alles, maar dan ook alles voor over om eigen leven, of dat van dierbaren te behouden. Een trek die in het straatje past van oplichters. De menselijke zwakheid uitbuiten! Niet alleen Henk, maar ook talrijk zijn de pappenheimers die via een ander weggetje de menselijke zwakte uitbuiten. Zo is een in Den Haag wonende ex-zeeman multi-miljonair geworden door „halleluja” te roepen en handen op te leggen. Duizenden staan wekelijks een part van hun salaris aan hem af om traktaatjes te laten drukken. Uit de overwinst koopt hij woningen op het leven. De goed-gelovigen draven door: ze zien niet in dat ze op het leven bedonderd worden. Ze zoeken iets... ze hebben een verlangen... bij hem denken ze het te vinden. Kanker, hersen tumor en noem maar op, laten zich niet bestrijden door handoplegging of het uit achter de hand gehouden condoompje gevuld met dierenbloed! Tientallen zullen smeken om spoedige praktijk hervatting van Purmerendse Henk, wat ons betreft mag hij gehangen worden! Het is de goorste misdaad munt te slaan uit menselijk leed!”

Aldus besluit de verontwaardigde schrijver in „Boulevard”.

Bureau met misleidende naam poogt waardeloze preparaten aan de man te brengen

EEN NIET TE miskennen waarschuwing tegen een huis aan huis verspreid boekje van het „bureau moderne voeding” schreef apotheker G. A. W. J. O. E. Paris te Gouda in de Goudse Courant. De heer Paris zond ons het op groen papier gedrukte boekje ter inzage toe. Op de titelpagina staat indrukwekkend genoeg: „Waarom farmadiëtica Reform?” En de tekst begint met „Geef ons heden ons dagelijks brood” en gaat dan op de gezonde voedingstoer met wat zinnestjes, die zo uit de pen konden zijn gevloeid van het Voorlichtingsbureau voor de voeding, een bekende half-officiële instelling, die verantwoordde adviezen geeft over gezonde voeding.

Trouwens ook de naam van het te Oudemirdum in Friesland gevestigde „Bureau moderne voeding” wijst in die richting. Men wil graag op zulke te goeder naam en faam bekende instellingen leunen. Om dan tot zaken te komen na zinnestjes als „Zelf gooien we met het groentennat de schaarse vitaminen en enzymen die het koken overleefd hebben, door de gootsteen en eten veel te weinig rauw”. En: „Terwille van de industriële commercie (prijs, smaak, kleur en houdbaarheid) berooft men de meeste levensmiddelen van de noodzakelijke voedingsstoffen”.

Wie daar eenmaal van onder de indruk is geraakt moet maar naar de „farmadiëtica-drogist” in zijn buurt gaan want, mensen luister toch eens even, die kan je helpen aan zaken als buitenlandse honing met gelée royale, de gelée royale, de voeding der bijenkoningin, „ongekend krachtig” . . . Aan zeezout, en dan niet te vergeten de magische ginseng. Die werkt zenuwbedarend en hersenvoedend, men doet er het z.g. vitaliserende vruchtbaarheidsvitamine E bij en dan heeft men een onmisbaar tonicum voor jong en oud, „die zich weer snel vitaal en fit willen voelen”.

Ondanks de zeer kostbare toevoeging van vitamine E heeft men de prijs toch nog net beneden de dertig gulden kunnen houden (voor een flesje van 500 cc)!

Kwalijke zaak . . .

APOTHEKER PARIS BRAK, in de Goudse Courant in de rubriek „uw mening” met de volgende woorden de staf over het groene boekje. En wel onder de titel „misleidende voorlichting”. Wij laten het hieronder in zijn geheel volgen.

In een huis aan huis verspreid boekje, dat afkomstig is van een zich noemend „Bureau voor Moderne Voeding”, worden vele middelen aanbevolen die de gezondheid bevorderen. Het bevat de gebruikelijke onzin over zeezout, ginseng, honing,

Gelée Royale, rietsuiker en wat al niet méér.

Het is een kwalijke zaak dat de naam „Bureau Moderne Voeding” een soort instituut suggereert dat ons goede adviezen zal geven. Zij zijn zelfs bereid voorlichtingsavonden te geven voor huisvrouwenverenigingen e.a.

Maar wij hebben slechts te doen met een handelsfirma die onder misleidende aanbevelingen een voor het grootste deel voor het aanbevolen doel waardeloze preparaten aan de man wil brengen. Men kan zijn geld dan beter in het water gooien, dan ziet men tenminste nog kringetjes.

Met Gerrit dapper zoeken naar de Bio-ritmiek

JAMMER VOOR AL dat papier, maar het gaat door, kruidenboekjes aan de lopende band. Kennelijk verkoopt dat goed, anders zou zo'n uitgeverij als Ankh Hermes te Deventer er niet aan beginnen. En de kunstericus H. S. van het Haarlems Dagblad, een bekwaam man op zijn terrein, is helemaal weg van al die boekjes die een zekere Jaap Huibers heeft geschreven. Hij geldt als een van de beste kruidkundigen in den lande, och heden, en de lieverd doet dat alles zonder zweverigheid maar wel in connectie met . . . astrologie en andere achtergronden. Deze Jaap Huibers heeft dan in de z.g. ankertjes serie (wat een plechtankers zullen dat wel zijn!) van de bovengenoemde uitgeverij een serie van vijf boekjes geschreven: Nieren, huid en ogen, De adembalingsorganen, Hoofdpijn genezen, Help uw hart met kruiden en Kruiden voor de spijsvertering.

In die serie komen behalve kruiden ook zaken als „bio-ritmiek” aan de orde. Over de voorvechter van deze pseudowetenschap, Ger Zantinge heeft men wel eens iets in het Maandblad tegen de Kwakzalverij kunnen lezen. En wel op pagina 22 van het juninummer van ons maandblad van de jaargang 1973. In zijn boekje dat H. S. in het Haarlems Dagblad bespreekt en dat de titel draagt van „Het goede moment” betoogt Ger (of Gerrit, zoals hij zich in 1973 nog liet noemen) dat de menselijke gezondheid afhankelijk is van een aantal te bepalen en statistisch vast te leggen ritmen. Wie die kent en uit het boekje leert heeft kans op een betere gezondheid.

Hij kan dan ook, aldus nog altijd onze Ger Zantinge, de goede momenten kiezen voor belangrijke beslissingen. En hij behoeft er blijkbaar niet eens een horoscoop voor te raadplegen, moeten wij er dan aan toevoegen.

Nieuwleusense wonderdokter hanteerde jerrycan vol vitamine D 3

EEN JERRYCAN VAN vijf liter inhoud, gevuld met vitamine D 3. Uit die kan vulde de kwakzalver Oeds S. de flesjes voor zijn patiënten. Hij ging er zo gul mee om dat drie kinderen in het Sophiaziekenhuis te Zwolle moesten worden opgenomen met raadselachtige ziekteverschijnselen. Die tenslotte bleken te moeten worden geweten aan een overgrote dosis van vitamine D 3 . . .

Helaas heeft de Zwolse rechtbank Oeds S. moeten vrijspreken. Zware mishandeling door schuld kon niet bewezen worden, want verdachte was wel degelijk op de hoogte van de gevaren van een te zware dosering. Ernstige nalatigheid kom hem wél worden verweten, maar dit was hem niet ten laste gelegd . . . Dus ging Oeds S. vrijuit.

De zaak is onlangs ook nog beland bij het Arnhemse gerechtshof. De Zwolse Courant zond er een verslaggever op af. Daaruit bleek dat Oeds S. aanvankelijk onder meer werkzaam is geweest in de wegebouw en als monteur. Na verloop van tijd zette hij een bloeiende praktijk als genezer op in Nieuwleusen. Ook trad hij zo'n beetje op als veearts, omdat hij een cursus had gevolgd als veeverloskundige. Hij gebruikte vooral twee boeken: Homoeopathie in de praktijk en Codex Medicus, die hij tijdens de zitting van het Arnhemse hof een „bron van inspiratie” noemde.

De procureur-generaal bij het Arnhemse Hof, mr. J. E. Vriesema, concludeerde dat de tenlastelegging niet aan de eisen voldeed en dat hij op deze grond vernietiging van het vonnis moest vragen. Raadsman mr. C. J. Baurichter was het daarmee wel eens en zei: „Eind goed, al goed”. En dat eind is dan zo goed, dat Oeds S., als wij goed zijn ingelicht, zijn praktijk in Nieuwleusen nog altijd voortzet, gesteund door „Homoeopathie in de praktijk” en de Codex medicus. En waar zal de jerrycan nu mee gevuld zijn?

De voortzetting van de kwakzalverspraktijken maakt het Oeds S. niet zo bezwaarlijk om de boete te betalen, die hem wegens belastingontduiking is opgelegd. Die boete is trouwens door het Hof nog van f 30.000 (vonnis Zwolse rechtbank) tot f 25.000 verminderd. Oeds S. („Eind goed, al goed” zou zijn verdediger zeggen) heeft namelijk een soepeler regeling gekregen van de belastinginspectie. De inkomsten, waarover de navordering gaat, worden nu over twee in plaats van over drie jaar verdeeld, wat heel wat gunstiger is voor de Nieuwleusense genezerik met de jerrycan. En ook de boete houdt rekening met de minder hoge som van de belastingontduiking.

OBJECTIEF? KOM NOU!

J. W. DIJKSTRA, DIE in de Nieuwe Apeldoornse Courant het boek van de jeugdige arts Paul van Dijk „Geneeswijzen in Nederland” besprak is er verbaasd over dat de levensgevaarlijke oplichterij van de onlangs overleden Samuels (de „kortegolftherapie” tegen kanker) kritiekloos door Van Dijk wordt genoemd. En dat in een rij van veel andere dubieuze behandelwijzen! Toch heeft het boek waarbij op encyclopedische wijze de meeste uiteenlopende geneesmethoden (zeg in vele gevallen maar gerust: kwakzalverspraktijken) worden besproken nog een voorwoord meegekregen van prof. dr. J. C. van Es. Deze beveelt het sterk aan bij alle werkers en studenten in de gezondheidszorg.

Prof. Van Es namelijk vindt dat de huisarts zijn patiënt moet kunnen voorlichten over „het gehele gebied van de geneeskundige mogelijkheden”. De heer Dijkstra, die het boek in de Nieuwe Apeldoornse Courant bespreekt, vraagt zich met recht af of de schrijver wel zo objectief is als prof. Van Es wil doen geloven.

Zou de huisarts bijvoorbeeld zijn patiënten ook niet moeten wijzen op de grote gevaren aan kwakzalversmethoden verbonden? Moet hij alles maar voor zoete koek slikken? Kom nou. We slaan trouwens het gezonde verstand van de huisarts te hoog aan, dan dat hij nu maar gauw „Geneeswijzen in Nederland” door Paul van Dijk als leidraad op zijn nachtkastje zal gaan leggen.

Verjonging door „plankton”

EEN STERK geval van de bloemrijke beweringen waarmee men dames poogt over te halen zich dure verjongingscremes aan te passen vermeldt de Consumentengids. „Verjonging” stond er boven een advertentie van De Bijenkorf voor een crème van het merk Biotherm. Dat verjongend effect zou te danken zijn aan de bijzondere samenstelling „n speciaal soort plankton, die voorkomt in de warme mineraalbronnen van Molitz les Brains”. Verder zou Biotherm diep in de huidvezels doordringen en daar een voedende werking hebben. De Reclame Codecommissie vroeg de Bijenkorf om bewijzen voor deze beweringen. Omdat de Bijenkorf noch de fabri-

kant van Biotherm daarmee voor de dag kwamen, omdat de ene bewering bovendien in strijd is met de andere (grotere opname van voedingsstoffen leidt, zoals uit dierproeven is gebleken, eerder tot versnelde dan tot vertraagde veroudering) en omdat een crème slechts voor een zeer gering gedeelte verder komt dan de flinterdunne opperhuid, achtte de Codecommissie deze voorstelling van zaken onaanvaardbaar.

Huidbank opgericht

DE NEDERLANDSE BRANDWONDEN Stichting heeft in het Rode Kruis ziekenhuis te Beverwijk de eerste centrale huidbank in gebruik genomen na geruime tijd experimenteren met de daarvoor benodigde apparatuur. Hierdoor is de Nederlandse Brandwonden Stichting een unieke schakel in de behandeling van brandwonden rijker geworden.

Het is nu mogelijk donorhuid „in voorraad” te houden waardoor in noodgevallen — en daarom gaat het vrijwel steeds bij ernstige verbrandingen — onmiddellijk beschermende huid kan worden aangebracht. Niet alleen bevordert deze behandeling een snellere genezing; ook de kans op infecties wordt verminderd. In een aantal gevallen zal de huidbank zelfs levensreddend blijken te zijn.

Het oprichten van een huidbank is slechts één van de vele taken van de Nederlandse Brandwonden Stichting. De stichting is een initiatief van de Beverwijkse chirurg Dr. R. P. Hermans en de Groningse hoogleraar Dr. A. J. C. Huffstadt. De ingebruikneming van de huidbank werd mogelijk gemaakt door financiële bijdragen van de Algemene Loterij Nederland en enkele giften uit het bedrijfsleven.

Ieder jaar worden in ons land circa 4000 mensen met ernstige brandwonden in ziekenhuizen opgenomen. Daarvan sterven er gemiddeld 200, terwijl heel velen voor het leven verminkt en gehandicapt worden.

De meeste verbrandingen gebeuren nog

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

Philippijnse kwakzalvers werven klanten in België

OOK IN BELGIË maken de genezerikken van de Philippijnen school. Er zijn twee reisbureau's in Charleroi die reizen organiseren voor zieke Belgen naar de Philippijnen, waar een paar wonderdokters de zieken zullen genezen. Twee kankerpatiënten zijn tijdens hun verblijf overleden. De patiënten moeten tenminste drie weken onder behandeling van de Philippijnse kwakzalvers blijven. Ze moeten al die tijd logeren in hotels, die het eigendom zijn van de wonderdokters Placido en Agpao tegen een prijs van 68 gulden per dag. Daarbij komen dan nog de zeer hoge kosten van behandeling. Voor vele patiënten is dit de laatste strohalm waar ze zich aan vastgrijpen — een strohalm die hen op zes á zeventuizend gulden kosten komt.

Aanvankelijk richtten de beide genezerikken in de Philippijnen zich op Amerikaanse patiënten, maar de herhaalde waarschuwingen tegen de praktijken van het tweetal had tot gevolg dat op den duur weinig Amerikaanse zieken zich meer lieten verleiden om naar de Philippijnen te reizen. Nu heeft men zich gericht op Belgen. Het ministerie van volksgezondheid te Brussel heeft al een officiële waarschuwing laten uitgaan.

steeds met „doodgewone” dingen, met een ketel heet water, de thee- of koffiepote, de frituurpan, een vuurtje stoken, met rotjes en met de kerstboom. Als er dan ongelukken van komen weten de meeste mensen niet wat ze er mee áán moeten, terwijl de meest ideale eerste hulp zo simpel is: gewoon 10 minuten koelen onder de kraan. Als er geen kraan bij de hand is, langs de autoweg bijvoorbeeld, dan is het meest vieze slootwater altijd nog beter dan niets. Geen melk, geen boter, geen smeerseltjes of wat dan ook. Alleen koelen onder de kraan! Op het gebied van preventie gaat de stichting in het komende jaar een actief beleid voeren. Met name zal de actie gericht worden op jongeren in de kleuter- en basisschoolleeftijd. Dit is een belangrijke gevarengroep die gemakkelijk aanspreekbaar en bereikbaar is.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; J. Noord te Amsterdam, Hemonystraat 11, **Wvd.Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijer **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle **Apotheker** te 's-Gravenhage; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Waarnemend penningmeester: J. Noord, Hemonystraat 11, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 10,—; studerende f 2,50